

el tercer exclòs,
fèlix balanzó

el tercer exclòs,
fèlix balanzó

Primera edició: 27 d'octubre de 2024

© De l'autor: Fèlix Balanzó Guerendiain

© D'aquesta edició: Fèlix Balanzó Guerendiain i Iñaki Martínez

Il·lustració de portada i il·lustracions interiors: Fèlix Balanzó Guerendiain

Imprès a: Folch Graf, S.L. – Barcelona

Editorial Pasta de dibuix

ISBN 978-84-122661-6-0

esbós de pròleg

Longindying call
diu Joyce

M'estimo més fer una casa, desbrossar al bosc, inventar una història fins que acaben de sopar. Els pensaments que acompanyaven feines com aquelles de llavors els recordo més coherents (i a més, no perduraven, no s'allargaven). Ara, que no faig massa res amb les mans, em sé només rebosteiant entre pensades i dubtes remugants que en dic distreps a la ment A. Tinc, però, la fortuna d'haver estat sempre impacient, de manera que mai he quedat enganxat a cap forma que en diuen neuròtica, no tinc records amargs, algun, potser sí, però no hi paro compte¹. Ara la impaciència aquella coixeja, ranqueja, cruix i la deixo fer per poder seguir anant d'una cosa a una altra: ja les remataran, arreu hi ha perfeccionistes, polidors, tapa-finals, cobricels i arruixa mantells. Allò que vas perdent, a poca impaciència que duguis, ràpidament l'entens/acceptes com a cosa perduda ja i natural: torna al caos; vull dir que no en fas tragèdia. La tragèdia fa cares espantoses, n'he vist de molt grosses. Amb les tragèdies hi ha un punt de rara serietat a l'aire –ve de lluny, sembla– potser sigui només la cara d'avorriments dissimulat com la tragèdia es

---

¹ « What, fidèle à sa règle, n'accusa pas davantage cette agression que s'il s'était agi d'un accident. C'était là, selon lui, la sagesse, à savoir étancher, au besoin, à l'échappé, avec le petit ligne rouge qu'il avait toujours dans sa poche, le flot de sang, ramasser ce qui était tombé et reprendre, aussi vite que possible, soit son chemin, soit sa pose, telle la victime d'un simple contretemps » S. Beckett

presenta i asseca present. Sabem que sense uns mínims d'alegria, l'aire s'encartona i es fa de mal estar.

No crec que acabi aquest pròleg o breu temptativa de pròleg, o mer esbós, o quatre ratlles, o res. De fet, com la resta dels distreps, m'agrada veure com distrepen ment Avall!

Sobre el títol: sempre m'ha fet cosa el tercer exclòs, pobre; i com deu quedar, abandonat, deixat de banda, palestí. Però sobretot, siguem clars, es tracta d'una metàfora trista amb què referir-me i respectar tot allò exclòs, la pleballa, els marges, els desitjos que puguem tenir per canviar el món i fer-lo, renovadament, nou a la mesura dels homes.

De fet, és molt senzill: tan sols deixo constància per als que són a prop, per als amics i companys, de l'entorn.

Nota final: l'Oute em recomana anotar la referència exacta de les obres i els autors que cito. Deixant de banda que ves a saber on paren a la meva distrepant memòria i al meu desordre, li he dit que això no és un escrit acadèmic. També m'ha dit, que no cal que citi l'origen indoeuropeu de molts mots. Em considero europeu antic, li he dit, i també neandertal i qual, i no penso renunciar al gust que fa un grapat d'arrels hipotètiques d'un mot per poder-ne fer beuratges i embruixaments.

2018

Si fos mandra, rai; però em sembla que és desànim que acompanya un cansament rar, i no n'era acostumat. Més o menys conscient de la manera com miro i com a penes si em veig, sento el pes dels darrers anys que se m'han fet incomprendibles. I més o menys conscient de com amago aquest estrany desassossec que a ràfegues i tramuntanes m'entra, miro de compondre la figura amb responsabilitat fatigada. Estant les coses d'aquesta manera parades, no és segur ni té plena certesa el que em conto.

Vaig malament de lectures. Pavese, *El oficio de vivir*; per a especialistes. Ahir vaig començar un que tenia des de feia molts anys i que no havia llegit. Pound, *Sobre Joyce*. M'hauria aclaparat tenir algú com Pound –que pesa– insistint perquè li enviés textos, m'estigués buscant editor i revistes on publicar. A la vegada, però, em faig una idea (encara que no sabia què dir-ne) dels moments finals del XIX. A les deu, que és quan obren la biblioteca, aniré a buscar el llibre de Stirner; m'ha arribat correu dient que ja el tenen. De passada, demanaré *Sendas de Oku*. Llibres interessants, no són el que voldria, tampoc no sabia com explicar-ho.

Tot ha anat d'una altra manera. L'ordinador, l'hem hagut de reformatar. Còpia de tot i paciència en fer baixar el software nou; i més coses. No he anat a la biblio fins a la tarda. En acabar, pretenc llegir a un bar que està a uns deu metres del pas del tren.

Feia càlculs (i pedres al fetge, també) de com era el moment actual des de la perspectiva de pobre –*The enormous tragedy of the dream in the peasant's bent shoulders*– Jo mai he estat pobre. No tenir mai un duro és tota una altra cosa. Ha estat *the peasant's perspective*, la perspectiva de la filla d'un pagès, ara de seixanta anys, ara en cadira de rodes des de en fa quinze, per un accident. Una dona que gairebé mai ha sortit del mas, d'un mas on només el treball ha estat raó desesperada i d'ansia. El treball i la pobresa estrenyen encara més la perspectiva. Per això, potser, tem i em parla del perill que hi ha amb els immigrants, que ara –diu– ens prendran la feina.

el moment de brostar desig, mirem l'aire, esperant.

Verd, de *viridis*, que volia dir força; talment com *vir*. Del nebot d'en Tià Blaia, glosador, vaig sentir el mot *bruia* [brulla] que vol dir “brots verds”, brostar; a la glosa era amb el sentit de la força

que s'esdevé al sembrat quan apunta; encara que l'ús que metafòricament en feia es referia al gust o emoció sexual. “Suara he sentit contar/ que me tenies una era/amb sembrat per sa vorera/i que as mig fa un comellar;/quan es carretó es gra t'encalla,/digues sa bruia que fa”. Li va amollar a na Joana Cartera; i ella: “Tià, a jo m'obligaràs/a fer-ne una de grossera./És ben ver que tinc una era/amb sembrat per sa vorera,/emperò tu no hi batràs”. Anys més tard, na Joana, a Sa Pobla, em va dir que no havia estat ben bé així, però no en vaig prendre nota.

Pavese, a *El oficio de vivir*, es demana pels orígens de la imatge i la seva vulgarització una vegada establerta (sabem que ha arribat a ser verdura –veritat que no madura; per cert, també Pavese es mira “arribar”. Fa pensar en Nietzsche, el seu escrit “sobre la veritat i la mentida en sentit extra moral”. Desconeixem què ens fa dir verd i potser sigui la brulla, el moment de brostar desig –verd és una paraula bonica).

Dubliners, em meravella l'estil; potser costumista, però crític a la vegada. Perquè se separa del costum? Perquè, per regla general, el costumisme no és massa crític, sinó festiu. Joyce, més o menys dona compte, críticament, de l'airet que s'hi respirava; ho farà més encara a l'Ulisses. A l'obra de Joyce, hi ha un vitalisme, tal vegada marginal. Com arriben els reportatges o escrits del lloc actualment si no és dramatitzant en superfície? voldria saber explicar com és actualment el territori, aquest descampat, a posta per normalitats uniformades; territori exclòs.

El retorn de la imatge arriba bròfec, seguit. No s'atura el bombardeig de normes i normalitats. Oh mèdia!

Els espanyols van delmar els neandertals, els van acabar gairebé tots (a un diari). I jo què? Escric ràpid, em sembla; i els pensaments roden avall, avall.

Per comptes de memòria, hi ha qui tenen un Excel; si la memòria amb els seus paranys és encantadora, per què ho fan?

Comença a fer-se clar, ataronjat a tires. Sis-trenta-sis del matí. Llegida la premsa, es confirma que no entenc res, ben igual que

els qualsevols que mal-mantenen exclosos, de fora estant. Haig d'investigar on és el Defora. No recordo on tinc llegit fa poc dels qui fan viatge per tornar a casa o arribar a algun lloc (ara, el cel és més rosat), deriva infinita. De fa temps: *No recordo el camí de casa* –vaig escriure– quan encara no havia llegit res de nòmades ni d'això del camí que suara deia. Però m'és una de les poques certeses que m'acompanyen (casa, tocar mare ha estat sempre el fulgurar d'un segon). Certeses, però, només de ratolins perduts als laberints dels laboratoris. De la incomprensió, doncs, que és el prejudici que l'estranyesa té damunt la taula sobre el pensament de l'animal. De la seva utilitat per entendre'ns, potser; per adquirir l'animalitat perduda, potser. Camí de casa, hàbit.

remollits per l'hàbit

L'hàbit produeix monstres; no és la raó que els produïa. El soroll del ressentiment remolleix, estava els esperits i és l'hàbit que els conhorta, compassa: l'hàbit, laboriós, crepita al cervells per fer el buit. Repica, martelleja.

L'hàbit, aquell que produeix monstres i monjos, i estava esperits, els conhorta, però sobretot els disfressa, tapa; fent allò que se'n diu normalitat, monstres somorts que guaiten, cecs. El des-hàbit volem, *striptease* de monges i monstres; i no hi haurà la raó produint-los. Com són els hàbits?

El no-res

“Le Néant parti, reste le château de la pureté.”

Mallarmé

Pensar el no-res, però només com un joc: aposta irònica per trobar com és la inexistència d'allò que saps inexistent. Recorregut que només té valor com a tal, com entortolligada cursa del pensament, car ni té arribada, ni port no en té, ni tampoc pot tenir començament. Al pensament pensant, el no-res s'hi emmiralla. Mai no hi arribes, mai no l'has. Res no hi ha dins d'una caixa buida, hi ha aire, corregim –aquesta era fàcil. Al buit absolut –que deu ser ben difícil d'aconseguir– conten que, com a poc, hi ha ondes electromagnètiques, semblants a l'aire que hi ha a la caixa, puix que tampoc les veiem. El no-res escapa de tota consideració, sempre. Si no el podem imaginar, evanescent com és, ens queda com a desig de concepte. Gust. El no-res habita entre l'absoluta inexistència i el fràgil accent d'un murmuri somiat, com la mort que també s'alimenta al no-res.

El no-res és ben poca cosa, pàl·lida idea que aguanta l'existència de tot allò que pensem continu: a una línia, per exemple, el no-res és allò que hi ha entre dos punts, i entre els punts que la conformen; però això no passa, sinó a les línies imaginàries, a l'ombra de la idea línia. D'aquesta manera, només podem imaginar el no-res a l'enllà del cosmos, com a fronterer primigeni, primera frontera, gran buit on resideix la inexistència. I així, mantenint-lo allà, es fa de mal pensar el no-res entre les coses nostres: què en faríem, Mestre Nicolau, vos que sou un home entès, si vos donen un no-res, per quin cap l'agafau? Què el podria encabir, essent exterior, acollir-lo intern; el temem llavors, com a buit interior, potser només negror dins l'ànima. Percacem un res,

i si creixia, si un no-res qualsevol es feia gran, si esdevenia buit enorme, negre absolut, tall de misteri, atractiva llenca de no-res: contra-desig. Ben igual que el no-res, se'ns fa costerut pensar en el buit; com sigui de buit el buit absolut. És per això que l'imaginem semblant, emparentat amb el no-res. D'existir cap del dos, quin contrasentit no hauríem comés. De manera que no saps si és un contrasentit per curiositat o per naturalesa, tan a prop com són.

Els límits o les fronteres del buit i els parents seus, com ara el sentit d'allò que resta abandonat, exclòs, el sentit d'allò que resta per causa del més petit desplaçament, la boira freda cobrint, els oblits fugint. On pot aparèixer la inexistència, què pot encerclar el buit, de quina manera es troba no essent? I la inexistència, com és? Pensar d'aquesta manera manté l'esbós de no-res, útil per explicar que a la caixa no hi ha res, o que aquesta cova és buida, o que les maduixes s'han acabat: pensem així per poder explicar-nos, per exemple, els sentiments d'un gos davant un naufragi, Turner, "cap a quin no-res l'escombra de les bruixes arracona els pensaments?"

De la dificultat de com podria ser el no-res, quan pensem que som a tocar, veure allò que l'amaga, que el guarda, llavors oïm el silenci i pensem que són els límits del no-res i si són seus, pensem, o si la frontera entre cosa i no cosa és cosa compartida, de manera que arribem a témer si ens hi confondríem, si arribaríem a formar part del no-res, per contagi. Tal vegada, en un primer moment, la sensació sigui només mental, una mena de temor desdibuixat a l'ànima, un corcó insaciable. Pensar en la mort, que deu ser com el no-res, fa de contrafort a la por sobtada de perdre peu, de no tocar –em sembla.

I és entretenir-se fabular espais de no-res: una no-cosa tancada... prémer-la fins que esdevingui veritable no-res, no-cosa, no-espai.

El risc és no poder-se'n desfer del no, tot prement allò que l'envolta –l'embolcall de la inexistència, com és? però també és risc penetrar a veure què hi havia. Encara que sabem que al no-res no hi hagi un maleït àtom de buit, que no veuràs, només és distància infinita. M'abstreu, em fa fora que no hi hagi no-res.

L'inexistent, a frec, a tocar del no-res, a l'allà on acaba el cosmos, com a manera de pensar l'infinit. A la vegada i d'aquesta banda, s'està l'estranya sensació d'existència. Fora una vulgaritat o pobresa de pensament creure que la idea de no-res sorgeix d'una caixa buida: arreu hi ha sentits sentint que fan anar el món; el món és ple, és ondes i la ignorància les vivifica. Parlem del no-res, però és per ocultar l'incert; una mosca perduda un capvespre a una catedral solitària no crec que tingui una sensació diferent. *Les ondes, havent partit, Leibniz, fan l'ombra que veiem?* Potser una mica abans d'arribar al no-res hi ha l'exclòs, el marginat.

Tres no-res un dia cavalcaven infinit

Hi ha gent ressentida que increpen al món, que rabiüts l'estrijolen a contrapel. Encrespats, de *crepo*, llatí, se sorollen contra algú, contra qui sigui: increpen. Ànimes-estrijol que s'auto-estrijolen. Al marge: decrèpit podria ser-ne antònim: qui lentament entra en silenci. De *krep-, repicar. Potser, doncs, bruit. Hi ha una glosa que fa: *A darrera la verdolaga/ ehi ha la vera creu;/ a mi, qui l'em fa l'em paga/ i si no, sempre l'em deu.* Ah, les ànimes estrijolants dels rancorosos! (rancuriosos fora tot una altra cosa, com ara uns encuriosits crítics arranant; uns crítics fent randes o critineses, vaja).

Colors. No ben bé taronja, sinó falb, gris fosc. Brut, més aviat fa pensar en el color ala de mosca verda, o de gos com fuig –tòpics. El món és falb, agrisat (i també balb, afegiria).

Acabo de llegir la (crec) versió definitiva que la Miqueleta presenta com a projecte d'investigació. [revisant això, ara ja és la tesi]

De qui no en sap, se'n diu neci, *nec scire*; ço és, *stultus, insciens*, insensible, tros de soca, imbècil, idiota. També estúpid, de *stupeo*, quedar astorat, embabaiat. També estòlid, entabanat, toix, remollit, tou. Miro com ballen tots a la punta de la llengua i a penes si em continc. Calla, em dic.

La meva amiga i jo ens hem perdut al jardí. Era un antic jardí de paraules i dúiem l'esperança d'estar-nos-hi sense ser notats. En passejar infinit amor. tanmateix, un fiuló o siuló o xiuló desconegut ens cercava. Havíem entrat plens d'amor i de bones paraules i ara és un fibló que ens busca per arrabassar-nos-les (al tren).

Barcelona. El trajecte se'm fa llarg. Compro un parell de llibres a La Central. Començo per les cartes de Deleuze, a un bar, mentre espero que siguin les dotze: he quedat amb la Marta M., que m'explica la intervenció que li han fet; encara coixeja una mica i em diu que la recuperació és lenta. A la una he quedat amb el Ramon, que ha tornat de París, vacances. Sobretot, del moment en què ens trobem, al món, és el tema. M'ha dut *Mal vu mal dit*. Bonic regal.

Trobo: *Vendredi ou les limbes du Pacifique*, de Michel Tournier; postface de Gilles Deleuze [Paris] : Gallimard, 2006.

Violeta Parra, “un acabo de mundo” –canta; penso si és l'enlloc. Malgrat l'evidència del món, o potser per la seva malèvola coherència, no trobo gust al sentit que ens pretén fer creure. Apartant-me, el món és una claredat encegadora, és un mussol, el món són imatges de mussol fugint: m'ofèn, però no em tomba, crec; d'això, se n'ha de dir desinterès? D'una una mena de claredat separada? Exclosa? El món és fat, a penes si té gust –i el no-res que queda, ben poca cosa. Com a molt, sabem que el no-res és el futur individual, misteri: la mort és la millor metàfora del no-res: tot desapareix

Recordo que, alegres, ens ensenyàvem les amfibologies, d'amagat, a cases abandonades, als portals que trobàvem oberts; assajàvem celebrar misteris creient que no els esgotaríem mai.

Com fer per entendre's? per poder dir sense perill d'ofendre, per no haver d'arribar al dolor de no entendre's. No sabem per què patim ni què patim, ni si el desconsol és nostre sabem. Potser estem plorant per coses que passen lluny i és dolor que s'està al

fons d'alguna ànima tan propera a la nostra. No entendre's entre, dolor. Ser a la plaça major amb dues paraules netes, com i entre, sol però. Entendre com entre, entrentendre. Perquè tot sigui entre, com fiant.

Ahir vaig acabar la novel·la de Tournier. Entenc que li agradés a Deleuze; a trossos és jocunda, plena de problemes. Vull dir de tot allò que no té sinó la gràcia de poder ser contemplat, a poc a poc i a ràfegues.

Cansat ja més enllà del límit, Conscient, Estimant encara, La mà sola per sortir de l'ombra, En estat de no defensa, A part, Encara que no hi hagi marge, Resistir les embranzides de l'inconscient irresponsable i cagat amb què pretén assetjar-me, –els inconscients tenen com a deure l'engany, mantenir en fals equilibri el cos que habiten, anem ebris d'inconscient, Els inconscients, fantasiosos, Malhagen els inconscients.

Com aconseguir un inconscient responsable (just acaben de tocar les tres de la matinada). Passo foscors fent voltes a: com un quisvulla qualsevol pot arribar a maquillar la pròpia imatge, a col·locar en altri les causes del seu propi fracàs, què fa que s'estimi tan poc. Això només és capaç d'aconseguir-ho un inconscient cagat, un inconscient ploramiques. L'inconscient, per regla general o ves a saber per què, mai no vol riure, i no és serietat; és per la-por-que-l'amaga. Tem el món i se l'inventa, amb ombres i vilania. Malhagen el revoltims de tots els subscients,

Amb el conscient a la mà, orat, crido: inconscient incessant, stakhanovista, esquirol de merda, obsés, mel·liflu, cul-cosit calculador, empleat de banca, menja-caquetes (copròfil, vol dir), necròfil també. I ploro desconsolat la inutilitat conscient, la

derrota davant l'horda d'inconscients, veritables morts vivents que no deixen viure (el meu subconscient, m'agrada pensar que és un catxondo; amb la Maria fent broma, li dic que no en tinc, que el meu és un extra-conscient, un perdis de barri, i s'enfada). Davant la llibertat banal de les ofertes de mercat (polític), publicitat de llibertat (conduïda), cal aconseguir riure-se'n, amb orgullosa ferida d'independència, de bon gust i d'elegància en assumir el risc d'error fins i tot, que deu ser com caure cap amunt. Riure/ritme obert, al cim de la caiguda. Desafur, forassenyats. "Fer màgia significa aconseguir un excedent d'efecte en relació amb la causa" (Sloterdijk) Parar esment en un mateix, puix que té existència, l'excedent.

Cal ser molt astut en l'ús dels silencis, perspicaç per saber sentir-los i poder-los trastejar amb compte, que no es trenquin; cal ser fi en la manera de disposar-los, en saber seguir el ritme que malda per amagar-los als prestatges més alts i de més mal arribar. Economia del silenci, en aquests llargs darrers anys, en Colomí se les ha hagut de veure amb l'excés de soroll-ambient, amb l'avorriment sonor dictant. A en Colomí el van pillar amb alguns companys quan eren calculant quant de silenci havien malversat i de quant amb prou feines disposaven encara. El coneixia ben poc, érem veïns, compartíem barri; tanmateix jo no sabia, posem per cas, on era l'apartament seu, ni on s'estava; ni crec que ell tampoc sabés on era el meu, en aquells dies jo disposava d'una habitació llogada a una família treballadora i molt trista, a un barri dels que en diuen perifèrics i que porta tristesa enganxada a les costelles. En Colomí no deuria viure massa lluny, l'havia vist en més d'una ocasió anant cap a la boca del metro. Va ser arran de la seva detenció que vaig saber alguna cosa més dels seus silencis.

el seu inconscient m'enutja, Madame.

(Era mut com una gàbia, en soledat reclosa vivia.)

Sovint em quedo sense saber de tu; és la ignorància més dolorosa. Sento “morir siendo ayer” de Lorca, la canta Paco Ibáñez.

A Molines vaig pensar que tenir penes antigues havia de ser cosa diferent que mals records. Els mals records fan subconscient, hi nien.

Tres dies a Molines. Evitar l'acústica. Podria dir del viatge d'anada, autopista i assajant de gastar poca gasolina; no, del viatge no. L'Íñigo fa un pa exquisit. L'Anne, com sempre. Novetats a la casa que fa més de quaranta anys van fent; sempre em sorprèn la *maison*. I l'hort, frescament un bon hort, respectuós amb el medi, exempt d'herbicides, de plaguicides. Ens diuen que el Quico ha mort. Vaig conèixer poc el Quico. Innocent

atractiu. La seva manera de mirar em recordava al seu pare, i em diuen que jo m'assemblava a l'Ignacio, el pare. No per la mirada, sinó pel moviment o no sé per què ho deien. Deixen anar que jo, com l'Ignacio, absorbim l'altre; m'agradaria poder demanar per què ho diuen. Em veig força diferent de la imatge que la gent té de mi, cosa que, d'altra banda, és un tòpic. Personalment, aquestes coses m'arraconen més; perquè ja no es tracta de distàncies.

L'Íñigo neteja les ulleres de l'Anne. Jo també netejaria les de la Maria conduint, i ella les meves. Conduint és difícil netejar-se les ulleres. Anem a una excursió que durarà una hora més o menys, d'anada i una altra de tornada. Sender sense massa pendent. L'endemà serà una mica més dur, a *le Mont Mezenc*. L'Anne està malhumorada, sembla que l'Íñigo ha cridat massa al matí. Dinem al cim. Vent. Segueix el mal humor d'Anne, però els grisos i la llum i el vent són meravellosos tan amunt del món a penes visible.

A Colera, els quatre germans. Han vingut també la Marisa i la Maria. Davant el mar, alegres, a l'apartament del Ramon i la Queca, a pocs metres del mar. Ens banyem, acaba l'estiu.

He après el mot *parencer*, vol dir fatxenda.

Entorn de quadrat. Voltar el quadrat. Voltes de dolor, quadrades voltes, angle rere angle.

apunts, en el camp polític hi ha un no a penes; separació, alienació.

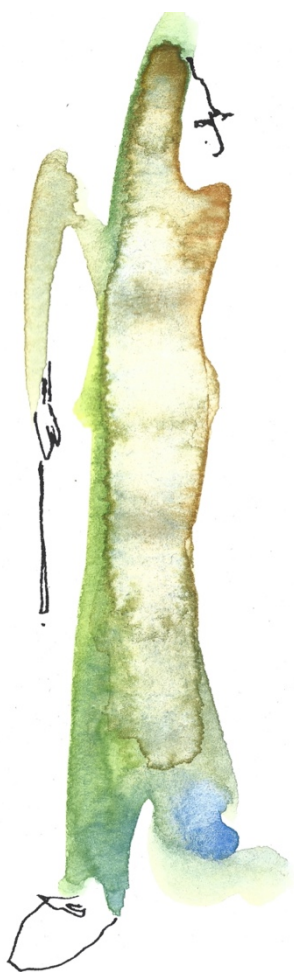
El sentit comú fa societat; ignorant, com s'embolica, auto definició induïda com a prova d'existència. Leibniz: els diferents punts de vista o perspectives fan la realitat, l'*spatium*; per mi: *spatium* és el de la pobresa-món, tot contravenint Heidegger. Mentrestant, lleis i constitucions capgiren qualsevol entre-xoc d'il·lusions. Sabem que el terme "il·lusió" no té massa crèdit, però és amb gust que l'oposem al sentit comú, a la norma, a col·laborar. Vegi's Tiqqun, *La hipòtesis cibernética*.

Depenem de la fortuna del lloc. Som idiotes, i el lloc el pensem nostre. Per creure'ns-ho, ens emparen com volen una sèrie de normes, que venen dissenyades, conduïdes, jocs de força, tallant segons norma l'espai en què ens trobem. Ens hi entossudim, però; és quan ens fem més gràcia, i n'hauríem de dir pena.

En aquell petit arxipèlag, de l'illa més gran s'havia després una punta que separava un braç de mar normalment quiet si no era el vent del sud que a vegades s'inflava contrari. La punta gairebé tocava l'altra illa, més petita i força més magra de vegetació. Entre els dos illots –honradament no podríem parlar d'illes– s'havia format una caleta o petit ancoron, amb la mar encalmada,

hi anàvem a la pesca. Des de la part més elevada de l'illot gran, que era on fèiem vida, es podia albirar com a dos dies de rem una altra illa, de la qual a penes si en sabíem res, la vegetació que hi vèiem els dies clars era abundant i podia servir-nos, pensàvem, per millorar la nostra dieta tan pobra de vegetals.

Un temps, des de la casa on vivíem, col·locada gairebé sobre del mar, vèiem com de vegades una densa broma marina s'hi arribava i ens amagava el món. La felicitat que sentia en aquells temps no em va deixar apropar al sentit que ara té en el record, que és d'estranyesa davant la desaparició del món i ens exclou, fent un allà on tot és realitat preparada.

La sev' ombra degoteja odi, traspua odi, sua odi, supura odi, degota odi, exsuda odi: el camaleó pixa contra el fanal i s'enramparà. El camaleó, tossut, insisteix.

Havien perdut tot i seien davant el foc apagat sense dir una sola paraula. Mai van arribar a saber, allà amagats dins el silenci, tot el que els esperava, que també apagat se'ls estava mirant. Podria ser un pessebre, perquè hi havia una burra i també una gallina enamorada; però no ho crec.

No pots dir, cirera, que t'hagi decebut. Ha marxat, és tot, s'ha esvanit i ja no la pots veure. Les cireres, que van per parells, s'exclamen quan queden soles. Aquesta que jo dic lamentava no poder mostrar a la seva

companya les darreres passes de ball que havia après els darrers temps, quan anava madurant.

Tens una eixida eixerida –havia dit la cirera uns dies abans; potser va ser aquesta la causa que se n'anés.

No veu en gran soroll. Per què paraula. No lluny possible tampoc, cirera, i t'estàs convertint en un personatge de novel·la.

Tenir mesura només seria acceptable en un país acceptable; nosaltres estem per la desmesura, fins i tot per raons estètiques (m'agrada molt quan cirera es posa política). Fins a la república i més enllà (cirera, si vol, pot arribar, en soledat, a fer-se riure).

Cau present, cirera, i es fa cosa entre les coses

(αἰὲν αἰαγμάτων
σκότια κρύπτεται.

I cirera, “Amb crits de dolor s'amaga a la foscúria” Les fenícies, 335)

Un laberint un dia es va fer escàpol, fugí; el vent havia marxat i tot esdevenia cosa quieta. Esvaït el laberint, l'aire mudà en record de desig.

“El buen sentido se funda sobre una síntesis del tiempo (...), la del hábito. El buen sentido sólo es bueno porque abraza el sentido del tiempo de acuerdo con esa síntesis. Testimonio de un presente viviente (y de la fatiga de ese presente), va de lo pasado al futuro, como de lo particular a lo general.” (Deleuze). El sentit comú s’aprèn, a cops, s’hi acarnissen, i del resultat en diuen normalitat, pau social, pacte, llei, soroll ambient, festa: el Sistema és sistema educatiu. El sentit comú aprèn a malfiar de possibles incerteses del futur, i per hàbit, espera el futur sense canvis, per aprenentatge, el preveu, l’igualava en la promesa de poder seguir pagant la hipoteca. Es tracta d’una mena de rendició a l’evidència programada. L’equalitzador com a promesa de felicitat: ordre funest, construcció d’un nou algoritme per a una segona llei de la termodinàmica com a sola-llei, les desigualtats del passat han deixat de ser creïbles, i es profetitza un futur Neutrex, Netflític. Es parla de desinterès quan el correcte és parlar de desnonament de neurones. El pensament lliure, per decret, fa cara de boig. De manera que no s’entendria reivindicar ara una bogeria nostra i independent, exclosos, ja hi és, és la nostra; al mercat, només en venda hi ha la bogeria permesa, la induïda, la que col·labora en la producció, la que és en mans de representants, de managers i de cibernètics assessors d’imatge, a això es redueix la creativitat. El món s’aguanta malament, com una cirera abandonada, emmudida, per hàbit imposat. Aconsegueix mantenir un estat de paüra sistèmica. Manté la realitat separada: histrionisme policial, també polític, també mediàtic. I el més probable és que tots ells estiguin convençuts de la bondat de l’ofici que tenen. La síntesi del temps de què parla Deleuze no és la història, són els aniversaris, els dies del llibre, de la dona o dels oceans.

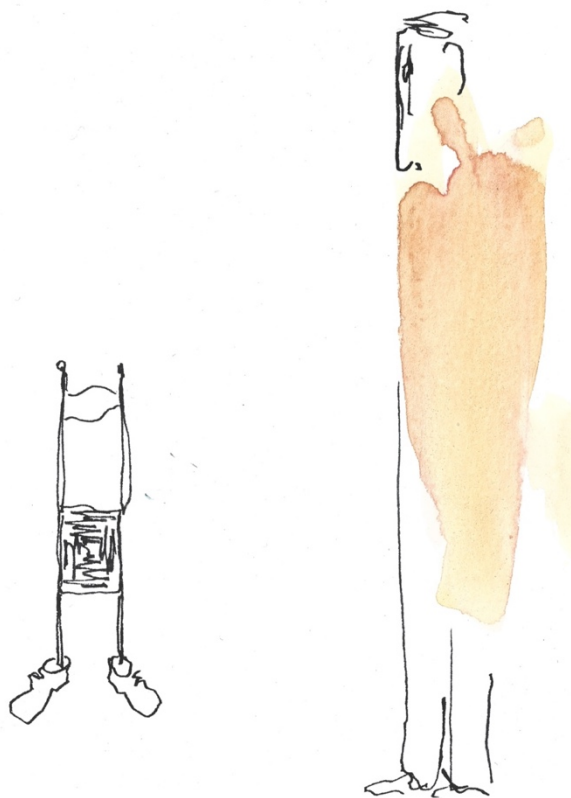
De les cassoles a l'oblit pengen el temps i això qualsevol bandera ho sabia fer.

No és que parli fluix és la distància i no la sent.

Irregularitat, irrugositat,
irregurgitat. Irregular, irregulós,
irregelós, l'amarg torna lent.

Escombra conseqüències, no troba
la causa: regularitat històrica.

Arronyacat, allà on només el
sentit, fràgil ombra de present, hi
habita. Racó. Allò que és sense
relació, arraconat, *la part maudite*;
excés negant, exclòs anegant-se en
res: la part arronyacada, a penes
no-res, empegueïda. Potser, trist
Bataille, *la part maudite* habiti
només en el que hem fet, en allò
que fem, èbria barrufa,
enfarfollament, erràtica deriva; de la part arronyacada, Bataille,
n'haurem de parlar.

Mateixitat no és maternitat, sinó pena d'orfe.

La broma s'enfila des del mar per a la cerimònia de la desaparició del món. Opacitat, la imatge amara el meu present amb seca boira. Pertànyer a la desaparició com a auto referència. Curiós: l'existència per a qui desapareix. En algun moment abans de desaparèixer, algú hi era, precària consistència. De la definició d'individu, només sabem que ha de desaparèixer.

I pensar que carícia ve de car –cos estimat, volem dir– tant com de costós.
i dentista.

Van arribar a No-confluència amb tres dies de retard.

Mocs, on deixar-los? Propòsit: imaginar un calaix com aquell que tenia la mare per guardar les factures. Recordo que no l'obria mai, les introduïa per la petita escletxa que hi havia al cim i les oblidava. Dels mocs rebuts, mai no em venen ganes de parlar-ne i faig com la mare.

Un núvol de dits negres obre els braços per recollir l'aurora i és massa de matí –sempre– per obrir el calaix dels mocs. S'entén per mocs les decepcions, que deixen l'albarà i marxen; deute pendent. Petites marques a vegades traumàtiques. No sé qui dels germans va ser l'encarregat d'obrir el calaix un matí negre fosc. Per ampliar: he sentit a parlar de gent que tenen psiquiatre per obrir-los el calaix; i llavors: sospitar si no eren els calaixos del psiquiatre els que s'obren als foscos divans. Fer calaix és una altra cosa; en un apart: els psiquiatres el fan, com m'ha explicat en Josep d'un que l'ha vingut a saludar mentre fèiem un cafè a un bar. Mocós se'n diu de qui té mocs al nas; però dels mocs de la vida, què n'hem de dir. Els mocs es consideren cops rebuts, inesperadament; d'algú que mai no hauríem dit que. Invertint la mira: i si el moc era resposta al teu moc, és a dir, una mena de contra-moc? Penso en la gent que he decebut i (reconec que és molt infantil) m'agradaria explicar-me (però recordar mocs és com recordar monstres, apareixen en la raó dels somnis –les raons de la realitat, ves a saber què eren).

i, per justificar-me: no era la meva intenció decebre ningú

De la clara veu de les tietes.

Arriscada proclama que s'ha d'entendre com a caricatura sociològica –però les tietes tenim la pipa plena i se'ns ha d'escoltar. En certa manera, alguns som tietes potencials, massa temps enredades en bonhomies. Tenint en compte la por de l'establishment, que fa estralls, mirem que no ens trenquin més la cara i ni cap dels esperits que ens animen. Tietes diximus.

En enjòlit (apunts)

« La différence est cet état dans lequel on peut parler de LA détermination » assenyalar vol dir aturar. Entenc per significat allò que hi ha als diccionaris; el sentit és responsabilitat nostra, és allò que diem. És el moment de la mirada que s'interessa o pretén que descobreix; veritable moment de risc: gosar dir-se amb allò que hem vist, a penes potser –puix que som maldestres– i abocar el pensament envers el Defora, sempre lluny. La diferència és en enjòlit, si cau-no-cau, en el lleuger balanceig del dubte: la determinació és risc, aventurar expressió, estimar la diferència.

No podem mirar un significat massa estona i que ens agunti la mirada; el veus et veu. Cal malfiar dels significats. Els significats desapareixen quan els confrontes, són saussurians, arbitraris, atrabiliaris fins i tot, ens de poder, contraris al moviment i al dubte. Els significats amaguen el tumult de qualsevol realitat. Fixen, determinen, i ho fan a la seva manera: segons allò que els han manat que fessin; els significats obeeixen i pretenen ser obeïts, no admeten la diferència, el moment. Els significats pretenen ser ens de raó; mira-te'ls, veuràs com fugen.

També els subjectes, siguem clars, d'UNA determinació en fan propietat, els caps quadrats, els cul-cosits, els devots. Tanmateix, la determinació “comuna”, l'episteme, no és una determinació,

sinó que és determinant; encara que es basi sempre en pressupòsits que en diuen de sentit comú. Mentre el significat ens observa/vigila, ens movem entre la idea de risc i la d'aixopluc: entre ser un quisvulla independent i l'obediència (el balanceig de les masses l'endrecen cada quatre anys; i no és la diferència que pensàvem). « Et il n'est pas sûr que ce soit seulement le sommeil de la Raison qui engendre les monstres. C'est aussi la veille, l'insomnie de la pensée, car la pensée est ce moment où la détermination se fait une, à force de soutenir un rapport unilatéral et précis avec l'indéterminé. » de quina manera, doncs, Quisvulla en comú ?

L'insomni de Quisvulla assaja de participar en l'enjòlit, és desig.

L'afirmació no suposa un estatus atemporal o gnòmic; l'expressió

de la diferència és l'expressió de sentit, i doncs, constitueix l'esdeveniment, és la « *pointe déplacée du présent* » *Theatrum Philosophicum*.

atramuntanar-se

Podríem dir que tenim més necessitats que les que tenim; són luxe –el luxe té graus– el luxe és satisfer l'excés; satisfer necessitats que no tenim, que ens tenen, millor dit, o ens pretenen. De les que ens pertoquen, en tant que animals humans, no en tenim massa cura, basta veure el tracte que rep el medi; és a l'excés, que també té graus, on podem rastrejar adjectius arraconats.

De la prossecució de necessitats prescindibles en diem vida civilitzada i de l'embadaliment per l'oferta, desig, terme que volíem reservar per a la passió de viure creativament, i que pot resultar costerut, si no impossible, a la bioglobalització.

Parlar de coses elementals, estaria bé. Les coses elementals no són categories, sinó que es donen en cada present del desordre natural (dir-ne "desordre" és reconèixer la nostra ignorància, ser amables amb la realitat). Les coses elementals es donen en el fluir de l'incendi del temps. "Eliminar tot allò que és excés, mort i superfluïdesa, queixa i retret, desig no satisfet, defensa i al·legat, tot allò que arrela en cadascú, en un mateix, en la pròpia molaritat" Deleuze. El punt de gràcia de les coses elementals és la immediatesa, el ser a tocar, són a la recta que s'atramuntana i fa moment perquè li construïm sentit. No en conec altra, de relació amb el món, la resta, deu ser representació o sant tornem-hi. Si col·locàvem desig com a punt de gràcia o moment, estaria bé. Fins i tot, tindríem república o ja seríem molt més enllà; posem per cas.

La mercadotècnia, o sistema de producció de necessitats, regula el mercat; també el mercat polític, simulacre de necessitats que colen per la poterna. Necessitats de catàleg, grans superfícies, sense límits. De la crueltat de les necessitats de catàleg hauria de ser el tema, i de les seves maneres, de la coerció per deriva hipnòtica. Considerarem els mitjans també gran superfície, a la manera d'Amazon, per exemple. Estar al dia –de la darrera piulada o dels problemes que el VAR no resol– ho considerem consum, consum exòtic, per descomptat, meravelles, els deu pobles més bonics i alguna tragèdia com a adob. Sensació de viure al seu abast, basta que en senti necessitat. I és, també per raons etimològiques, que concloure m'espanta. Closos al camp d'espera, exclosos. *Camp d'espera*, buit –allà on és el coneixement, on la

lògica o l'hàbit desfan/refan les discontinuïtats, els bonys, l'inexplicable i amaguen amb necessitats. El que és Real és al camp d'espera, disfressat, és el camp d'espera cercant la coherència estòlida de què són capaços els humans. La realitat és mera representació, com ens hem repetit tantes vegades. Fotut però, quan la construcció en el camp d'espera, a imatge de la realitat, és conclusiva, cleda, tancada: con-clou; maternitat atemorida abandonant, tremolí-llei. Nosaltres, contraris, optem per la imprecisió del camp, tot obert! a més, sabem que mai no hi ha hagut portes. El camp d'espera no té límits; o, millor: sempre riu sense límits, és camp de batalla. No hi ha després del camp, ni cap dentista ens manté el torn. Em sap greu dir d'aquesta manera les coses; però, com puc no témer el que tenen a la cartellera.

No trobar saó, raó tampoc ni quietud; soscavar davall-davall; fred de passat. Pot passar que visions del món divergents es trobin, que es delegin; són coses de l'erotisme del destí, potència més gran que tot capteniment; s'oblida que desobeir fa destí.

Pot passar que estenen la roba, un hom pensi o li vingui al cap quina cosa sigui fetitxisme. De fet, es tracta de roba humida, només, és allò que la família du. Una presència revé de manera misteriosa, però pensar en la família tot estenen la roba no és fetitxisme. Demanar quins siguin els colors preferits dels fills o simplement perquè els coneixes, i anar en compte en la distribució de les agulles d'estendre, que són de plàstic i de colors. Curiositat: acabo d'estendre la roba tot i que és força probable que plogui – ric mirant-me la imprecisió del dia i de qualsevol saber oficial.

La dreta d'Espanya en aquests darrers anys no havien vist necessari mostrar-se. Ara, no és que es mostrin, fan festa.

o:

per dir-ho d'una manera més clara: és *das kapital* qui està de festa, qui celebra hegemonies i negocis. Només considerant l'eixordadora música que sonen a la festa, podrem entendre el desconcert en què ens trobem, components de concert. Llavors, com posar distància entre els que més que mai són "ells" i el nosaltres-en-desacord? Sovint s'argumenta –encara que es tracti només de verba– de la necessitat de desobediència; però sense alegria, desobeir és impossible. Com pot, doncs, ser la nostra festa, sinó volent el ritme, els sons, el riure, les alegries del desordre. Com riure's de l'Ordre és la pregunta.

Quan es parla d'extrema dreta a Espanya. Deriva? Mai no havia desaparegut, no ho veien necessari. (vivim dies amb l'amenaça del ressorgiment de la dreta, no sé hem de riure, sembla que sí)

El cel gris pesa, potser perquè sembla més baix; i passa que només és acompanyant penes. Quantes vegades, sense lloc a la Península, la paraula "caure" se'm ve al damunt.

M'agradaria estar a un altre lloc; tant de soroll no s'hi avé amb tanta soledat, que, per altra banda, no hi cap en tan poc temps, el poc temps abans de la independència final, de manera que gira ridícul el més petit trasllat. Ni que sigui petit; tanmateix, en

voldria un, un a penes sense res; exàtime minimalisme senil. Potser, tot plegat sigui només un allò de no-m'ho-esperava, com si les darreries haguessin de ser tranquil·les, il·lusió senil. Els dies cauen a cop de notícies que em sumeixen en desànim, són com un recordatori d'on tinc el cul, vella soledat entre sorolls. A més, no em veig amb prou força (la quantitat de força depèn de la quantitat d'alegria; i és cert que mai no havia estat tan entristit i ignorant-ne la causa). Lleugeresa m'alleujaria (tautologia al·literant voltant per a les darreries, qui ho diria). Però ara ja sé que tot l'entorn és eco. Conten dels moribunds que els costa perdre les seves pertinences, valors que no se'n poden endur; però no he sentit mai que es lamentessin de perdre el que no tenen o de perdre el trastam que els alenteix; si en fugim,

Però a jo m'agradaria mantenir notícia del Manel i de la Miqueleta, i de com fan costeruda vida amunt; i que no fos l'única cosa que em retingués també m'agradaria. De la suavitat, reconec, tinc enyorança, dels temps quan rèiem més, Maria, i miràvem i ens miràvem més.

M'ha vingut al cap "si tan poques vegades són la vida, d'on és que ve la lassitud aquesta que maldestre valent sense requesta el cor sencer me par una ferida"; i és ara que de debò prenen sentit aquells mots: llavors em prenien paraules només (saber-ho, ha estat un guany). Si dic que no era això, treballs d'amor perdut? Mai!

No esperava tranquil·litat com aquell que espera un bastó, com un ajut o suport; sinó que em semblava una mena de conseqüència o lògica natural: poder seguir mirant món. Fa temps que penso si, d'una banda, em farà vergonya morir-me, i d'una altra d'incomodar algú, i no ho voldria. Ben al contrari, voldria cuidar-vos, vetllar per la vostra independència; potser això sigui el que significa, per mi, la idea de tranquil·litat.

A manera d'excusa: pensava que m'entenies,
coda. Als que gaudeixen de la síndrome Diògenes els reca perdre
el món, allò que no aconseguiren.

Com hem arribat, els humans, a la *cogitatio natura universalis*?
Els camins els trobarem ja fets; *facta*, no problema, *senyor*.

Fangar

“*Esta noche ha plogudo/i ha hecho los campos mollos/ahora sí
estamos fotudos/fango hasta los genollos*” aquesta glosa que té
moltes històries acompanyant-la, em revé per les pluges d'aquesta
nit, encara que de seguida m'ha dut a considerar un dia d'un
matí després de molts dies; talment com si considerés el món, la
bola i qui l'aguanta. A les gloses, sovint he trobat “llenegadís” no
només com a adjectiu, sinó com a substantiu, significant un allò
d'on es fa de mal sortir.

El que és determinable i la determinació, a Kant; podem
determinar només el que és determinable. El que és determinable,
conté allò que és hipotèticament indeterminable, la negació; allò
que hi hagi ves a saber on? o l'indeterminable és més enllà? Al
Defora, que és com s'amaguen negacions i el que desconeixem.
Més enllà dels límits (també dels límits interns ¿que n'hi ha?) del
que és determinable ¿hi ha problemes nous com a nous
indeterminables més enllà? Basta passar una mica enllà del límit,
per veure com és l'infinit que hi ha parat.

Finalment, hem aconseguit el dret al mal humor i no sabem si
també el perdrem com altres que contem que teníem.

Més que infinit, tendeixo a parlar de l'incommensurable; infinit va força més enllà de les coses incomptables. Ho penso especialment per a l'espai i el temps vistos a la vegada, és clar, perquè tampoc se m'acut entendre'ls o veure'ls d'altra manera o separats. I més encara: sabem que abans d'arribar a qualsevol dels límits de la realitat —és a dir, molt abans de comptar sens' poder aturar, que és com hem d'imaginar un límit— ens haurem entretingut sentint històries o contemplant algun racó del món, n'hi ha molts, de manera que fins i tot mesurar caigui fora de tota perspectiva, com també la incommensurabilitat, que esdevé concepte excessiu, igual que l'infinit. A part de l'espai i el temps, els pensaments també ens semblen incommensurables, els pensaments van a raig/arreu (he imaginat el so d'aquesta expressió, un instant abans d'escriure-la; sento: el so cau damunt un paper i s'adorm entre lletres també el so de la mort deu fer de manera semblant; la mort és l'únic infinit que conec.) Fer voltes, escriure per biaixos, per recolzes o esquivades, a salts, i d'una cosa passar a una altra així com fan els rius, que van entre les penyes i l'herbei, pensar així —deia— va de la mà de qualsevol incommensurable dels molts que hi ha: perdut, doncs, a la manera de no tenir on anar a trobar-te (i no et pots fer idea com m'enamora l'ambigüitat aquí del pronom “te”) de trobar-te —deia— si no serà quan arribem a la mar inconsolable. Però era d'una altra cosa que volia parlar, de quan un dia de fa molt, vaig dir Idiota a un toca-disc per com obeïa i com el braç li tornava a lloc en acabar la cançoneta. No hi havia ningú que pogués sentir-me; com quan caus de la bicicleta i t'alleuja veure que ningú ha vist com queies i com has estat de maldestre. A l'incommensurable, a l'inconsolable penso que les coses totes es miren les unes a les altres i que es parlen entre elles encara que gairebé mai les sentim; i que és per això que si quèiem, no volem tampoc que les coses

ens vegin. Ni la gent, i és singular que tenint-les davant ens les mirem tan poc, dit sia de passada i a més, en fem ús tot posant-les a treballar o en ordre sense demanar-les què volen. (Sempre m'he mirat els aparells demanant-me què senten, i si sentien alguna cosa; vull dir si noten que funcionen o que estan aturats, per exemple.)

Em veig vivint en un clinamen que dubta, tot és trencadís de moment; visc en un si cau no cau, ple de sentiment, sent gairebé a tocar mare; acceptant la vergonya, realitat única, Defora de desequilibris pactats i sempre amb l'ai al cor, si el funàmbul queia. Indefens al clinamen, mares de tots els països, continuo destret.

Entenc per multiplicitat existència, i doncs, relació. Existència, com a relació de singularitats. Copsar una multiplicitat s'acosta a assajar d'aturar-la, inútilment, però: la multiplicitat mai és cosa fixa. Encara que detenir sigui només la manera humana de veure, i doncs, de crèdul tenir: som creient que veiem, perquè només mirar ens sembla poca cosa i decidim d'aquesta manera, que veient, fem ciència. Per això el coneixement és victoriosament efímer i cau i ens acosta a la terra, a poc que deixem apertures; humus, humilitat. La multiplicitat més aparent és plena de la vulgaritat de les categories, de les normes de l'establishment i la reglamentació amb què per constància burocràtica esmolen el sentit comú, com a única imatge de multiplicitat. Les evidències del sentit comú en el pitjor dels sentits ens fan riure; no només per la incapacitat d'entendre el dolor de la multiplicitat, dels altres, sinó sobretot per pensar-los com a forçats constituents de la veritat-mercaderia. Pot passar que diverses multiplicitats entrin en relació, fins a constituir-ne de noves. N'hi ha que són

noves, i que es corresponen al present vivent; i de molt antigues. Que les multiplicitats es relacionin és efecte de l'observació en el millor dels sentits: observar les regles de composició críticament.

I és per això que pensem que pretenen ser estructures fixes, quan són només expressió de l'Ordre; soroll. Observar-les deixa entendre la diferència d'interessos, per dir-ho suaument. Es podria creure que per multiplicitat hem d'entendre la totalitat, a la manera d'Heràclit, per exemple; però el tot flueix és una manera de dir o d'aproximar-se a la bonica sospita d'ignorància, el sabor/saber de mirar, només. Què podem entendre per singularitat en el fluir, en la multiplicitat fluint. Si

multiplicitat és una mena de continu de relacions, cada recolze, trenc o replec no es troba sent singular, abandonat a? L'individu potser? Però l'individu no és un punt, sinó nus de punts, polsim de percepcions.

Traduir *ersatz* per poterna sempre oberta

L'ús de la complicitat.

Havien aconseguit amb un butró entrar a una casa de vacances. Però, dissortadament, no hi havia res que pagués l'esforç d'aquella nit. Cansats, es van estirar a un llit gran que hi havia a la casa solitària, on exerciren complicitat amorosa.

.

Ara fa temps que no van plegats al mercat. Ella li fa la llista i ell hi va. Havent tornat, disposen la compra al rebost i a la nevera. Algunes vegades: No era de la pasta aquesta que et deia. La complicitat, en envellir com tantes altres coses, s'adorm en la rutina.

.

La complicitat de més mal definir és la dels enamorats.

Hi ha també complicitat per fer la revolució, que és la més tràgica, més encara que les separacions o finals d'una relació amorosa; tanmateix, és la complicitat que arrossegueu els perduts en pell comuna i ferida.

Saber fer anar les distàncies? Qüestió de preferències. Hi ha qui s'estima més improvisar, abandonar-se i descobrir les possibilitats d'entremesclar-se que les estratègies de complicitat. Viure la complicitat, més enllà que el llit de matrimoni, ni que el llit fos damunt la soca d'una alzina.

La darrera cosa que hem de creure com a complicitat és la relació entre les formigues a un formiguer: les formigues, com les ovelles, segueixen, segueixen (vist amb una certa perspectiva, una ciutat sembla un formiguer). La rutina o l'hàbit no són formes de complicitat, sinó de dependència.

Amb les paraules trafiquen. Com abelleixen la dependència amb complicitat; o quan parlen de responsabilitat en obeir una ordre.

.

Desigualar-se de la pena; deseixir-se? Amb còmplice, és força més estètic, encara que no sempre més fàcil. Complicitats antigues: d'una horda, suposem que cadascun dels components n'eren part, i que el tot era més gran que totes les parts a la vegada. Una part, un component era en perill fora del grup i, a la vegada, qualsevol mal de qualsevol dels components era extensiu al tot.

A les comunitats espartanes, òbviament ja molt més tard que aquestes primeres hordes hipotètiques, la manera de formar part del grup d'iguals consistia en l'aventura en solitari durant un temps; el candidat havia d'espavilar, fos com fos, en soledat, afrontar el risc. D'una altra manera: fora del grup hi ha el perill. La relació en l'horda és íntima, etimològicament: en l'interior; i les jerarquies són constituents del tot: quan diem "d'iguals", hem de pensar "d'iguals en tant que part i com a part". D'aquesta manera de l'espècie humana, de la dependència, en diuen relacions socials, però no és complicitat. Com a molt, ens resta la voluntat del comú, que no el tenim.

Un món de les idees és a tocar: virtualitat de passat com a contemporani. N'hi ha, d'idees sublimes, però dictaminar quines siguin sempre ha estat cosa dels poderosos. Per regla general, també idees de la brutor de les ungles o dels excrements en formen part. És per això que el que és virtual no s'oposa al real, sinó a l'actual (Deleuze); i, afegim: allò que no hi és, de moment no hi és, encara que s'embabauin dient que tot està per fer. És per això l'advertència de Deleuze del perill de confondre el que és possible amb el que és virtual: el possible pot esdevenir real, per deixar de ser possible; i acabar formant part del passat i, si té sort, del passat contemporani, és dir mantenir-se com a virtual.

A vegades, algun pensament més o menys digressiu (allò o aquell que fa digressions; és possible que no formi part dels mots catalans? Un parlar digressiu d'acord amb el diccionari i la norma no pot donar-se? En francès digressif, digresivo en espanyol, els italians tenen digressivo, com en portuguès, que, a més, tenen el terme errante, que bonic!)... una digressió convé per agafar aire i ara n'hem fet una, de digressió; no hi ha res com els exemples.

Encruelir. Món. No sortida, no dintre, no lloc. Cos fora de cos. Cos tampoc ni ningú tampoc en no cos. Es demana què. Tremola.

Camina de poc humor. Hi ha el bon humor i el mal humor, el poc humor, tocat de l'ala, com vola?

“la belle et profonde tautologie du Différent”, dolç moment; i de com poden ser tautològicament llargs –se'n diu desig.

Atordir, estordir, atarantar, atabalar, abaltir. Atonir. Tunyir
Espatarrar. Atorollar (fer-se de la pixa un lio)

Per descomptat que no sé com pensa un animal. Tanmateix, una hipòtesi, qualsevol hipòtesi sobre una actitud –interpretada– d'un animal ha estat sovint manera o subterfugi de mostrar com era l'humà (també per a aquestes tasques (ab)usem els animals). Podem dir que l'humà, d'aquesta forma, es definiria respecte d'un supòsit o negació, d'una hipòtesi indemostrable sobre com són una o altra espècie animal.

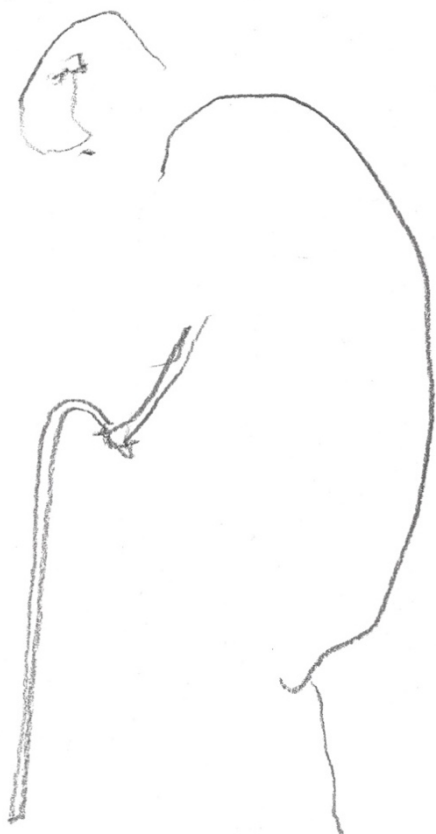
vermell interior

Deixar sonar un mot. El temps breu de l'instant. Ressonar, breu, però. No pas raisonner, que fora sibil·lina metàtesis. “Car on

n'écrit qu'avec nos insuffisances" Deleuze. *Lettres...* p. 100. I a l'Ulisses de Joyce, "Only big words for ordinary things on account of the sound" Molt a dins sona vermell.

Som humans per pobresa interpretativa. Potser sigui real la dificultat en considerar com siguin els humans si no és per via comparativa, és a dir, negant com a impropï tot allò que s'atribueix a la resta d'espècies animals. I és una actitud que mostra la gran incapacitat per considerar el desempar o nuesa; d'acceptar l'aïllament aconseguït, via comparativa, com a realitat. Però passa que, tan gran és el desempar, que tampoc sabem com és la realitat. Fins i tot, com sigui la imatge de la realitat.

Agamben, comentant la relació home-animal en Heidegger, diu

que aquest contraposa a l'home "formador de món" (Weltbildend) l'estatut ontològic de l'animal amb la seva "pobresa de món" (Weltarmut"). Pobre com soc, em costa entendre què pot voler dir. O com gosen dir això.

Tirar els daus,
caure amb els daus,
els daus colpegen,
daus blancs,
a la mesa
no número, Cyrano.

Crec que no puc. No sé d'on ho trec ni per què em grato. D'altra banda, per donar, cal que l'altre vegi que l'estimen (com a poc). Potser per això grato.

L'alegria, com la llengua, és individual, però impossible sense els altres.

Si tenim en compte les hipòtesis dels indoeuropeïstes, *gwei- va ser tant l'origen de ζωή com de βίος. La distinció que fa Agamben en prescindeix i se centra només en l'ús “semànticament i morfològicament” diferenciadors. Però probablement l'important del que proposa vagi més enllà: si ζωή és la mera (nuda) vida, βίος és la-forma de vida. βίος “Define una vida –la vida humana– en la que cada uno de los modos, los actos y los procesos de vivir no son jamás simplemente *hechos*, sino siempre y ante todo *posibilidades* de vida, siempre y ante todo potencia.” D'acord amb això, forma-de-vida és la potència (i l'inalienable dret) a ser responsables de la vida, “formadors de vida”. On és actualment aquesta potència? En quines mans i qui la hi han deixada? Com ha estat això que obeir es confon amb responsabilitat? Com s'ofega, s'escanya la potència entre normes i obediències? Ens ho demanem perquè el bio-desempar és la realitat. Per precisar: la història més que de formadors de vida, avui dia és de fumadors (del verb fotre). I cada bèstia forma (fuma, fot) la vida segons el que té a les mans (Uexküll ho abonaria?)

La-forma-de vida, βίος, no és cosa feta i ja dada; sinó aquella “en la que el suceso de la antropogénesis –el volverse humano del hombre– sigue en curso”. Que no hàgim arribat, vol dir, que l'esdeveniment “tornar-se humà”, per definició, no pot acabar-se; sempre és en passant. Així doncs, segons sigui la manera com viri o segueixi o canviï la-forma-de-vida, βίος, serà l'esdevenir dels homes en la manera de seguir-se fent; alternativa perillosa: o que els facin. Actualment, bio-desempar, una passa més en l'antropogènesi?

“Dicho de otro modo, no hay un sujeto al que corresponda una potencia, que pueda decidir a su voluntad poner en acto: la-forma-de-vida es un ser de potencia no solo y no tanto porque puede hacer y no hacer, lograr o fracasar, perderse o hallarse, sino, ante todo porque es su potencia y coincide con ella. De ahí que sea el hombre el único ser en el que el vivir pone en juego la felicidad, cuya vida está irremediabilmente y dolorosamente asignada a la felicidad. Ello, sin embargo, constituye inmediatamente la-forma-de-vida como vida política.” Felicitat i política: els homes s’han ajuntat no només per viure, sinó per viure bé. “τοῦ ζῆν μόνον ἔνεκεν ἀλλὰ μᾶλλον τοῦ εὖ ζῆν” Aristòtil, *Política* 1280a 30-31. És entorn d’aquest principi que Aristòtil pensa la ciutat, pensant fins i tot el nombre ideal de ciutadans per a l’equilibri i la felicitat, breument, per a la justícia [nota: de la justícia en l’actualitat, tan estranya.]

Fer política, és a dir, fer-se responsable de la-forma-de-vida, ha de ser, o s’ha de plantejar, amb la preocupació per la felicitat. I hauríem d’afegir encara una nota més per explicar o apuntar que el grau més alt de felicitat és quan és col·lectiva; l’altra dia en pensava, a partir del concepte de complicitat.

La Maria ha anat a Barcelona per l’afer de l’Anna. Està més o menys preocupada o dubtant sobre què cal i què no cal fer amb la seva germana. Potser unes paraules d’ànim li serien positives. A part, com van les teves coses? Ara surto a comprar. Vejam el dia com se’m presenta.

Entramar, per empescar-se’n una, no està al diccionari normatiu; tanmateix, a l’Empordà, com constata el DCVB, s’usa. És més, expressa clarament ‘ser pel mig d’una trama’, i poder trammar-la. Semblantment, barruntar tampoc no consta a l’oficial i sí al de

l'Alcover-Moll. Entramar i barruntar, tal vegada més expressives que cavil·lar o pensar por lo bajinis (aquest mot té un airet especial, s'ha de reconèixer). No ho sé, ni tampoc no sé el perquè d'un mot en ús no consta. Fer normes per evitar la realitat?

Em miro les ganes de fumar de manera semblant com em miro una erecció: displicentment, amagant les penes.

Gratar-se el cap no ve de gratis, encara que ho sigui; ni de gràcia, encara que la facin un pobre mirant-se a una bassa del bracet de la seva amiga.

Haig de reconèixer que m'afecten els dies d'aïllament, la insistència del marge com a hàbitat definitiu, que a poc a poc es va reduint en l'espai, peu perdent, gairebé ja no hi toques. No sé com es pot usar la inutilitat. Una manera d'explicar les coses que m'afecten seria que a penes si mai he viatjat, si no és amunt-avall del desordre de la meva testa testarruda.

No sabia comprendre per què al llarg de la vida, la meva tendència ha estat apartar-me, auto-marginar-me sempre, fer marges, marxar a un altre lloc sense mai trobar un de cert que m'acollís. Esdevenir fugitiu per començar de nou? Potser voldria explicar-me en arribar al cantó de cada represa.

Si havia de parlar de mi (en públic) m'agradaria que fos en clau humorística; afegit: caldria que es veiés clarament que estic mentint. Només d'aquesta manera es poden dir les veritats que grapegen el sub-no-sé-què-que-sigui.

Hi ha gent que es creu intel·ligent, i em fa que pateixen sempre, mai veuen que se'ls reconegui com a intel·ligents; de fatiga, pateixen, per l'esforç constant de la queixa. També són de

compadir els qui tothom pensa que són intel·ligents, quina càrrega de responsabilitats que arrossegueu de per vida. I de la intel·ligència? Desconec què sigui, encara que imagino que sí que n'hi ha, d'intel·ligents.

Sempre havíem pensat que la resposta havia de ser des del col·lectiu, per això es parlava de classes socials, de moviments revolucionaris. Ara, quan hem après que responem des de la soledat forçada, és por o només desconcert que sentim?

Per què ens hauríem de normalitzar, o per què claudicar, encara que només fos un acte gestual, de superfície? L'oblit fa les normes i el fingiment. Al cap i a la fi, podria no haver passat res; concebant així les coses, es des-responsabilitzen les històries i la manera en què han quedat abandonades. És a l'oblit que se li encarrega la feina.

l'any s'acaba per moments
ens ho mirem
és la diversió que toca.

(haiku pobre, molt pobre)

2019

pajarillo libertario
distreps a la ment (A)

A Barcelona amb el Miquel i la seva novia actual. Es diu Nidia. La proposta d'anar-hi ha estat meva, li agradarà. L'ha dut a la Sagrada Família i a la Catedral. Curiós. Jo he aprofitat per mirar llibres, Calvino, no tenien el que volia; a penes si hem comentat res de Barcelona. També curiós. Amb en Miquel, som amics des de fa moltíssim, és un personatge altament singular. Forçut, intel·ligent, és viu, sempre, per saber-se trobar sortida en qualsevol situació, a la vegada que ha anat canviant de feina, de parella; Nidia és la darrera, colombiana... ara està força envellit, però segueix ocupant espai.

Aquests dies, a casa. El Miquel i la Nidia han fet visites a les filles del Miquel... he vist *Rojo i Azul*, de Kieslowski; el dolor de la pèrdua? Hi ha més aspectes, però m'ha tocat això. I Sèneca, De la tranquil·litat de l'esperit.

No surto del laberint que, diligents i amb la seva saviesa fan les penes; apesarat. De la laboriositat de les penes, que com les aranyes teixeixen invisible teranyina. Els pensaments són mosques.

La nosologia és la ciència que classifica els mals; ve de νόσος (malaltia, bogeria), però de νόσος no se'n sap l'etimologia, com tampoc no se sap d'on venen els mals; tanmateix, amb quina alegria acadèmica es diagnostiquen les etiologies. Per la seva banda, l'etiologia, αἰτια λόγος, és la ciència que cerca les causes; aquí, serien les d'una malura. Aí s'exclama, αἶ s'expressa el mal –sovint, si no sempre, amb raó, i el mal redobla: αἶαἶ. Però quines són les causes, αἰτιος, αἶαἶ αἶαἶ! En llatí i en grec usaven la idea de sencer, *sol-, per expressar salut ὅλος, d'aquí venen holístic i *salus*. Si anem al regne animal, però, un cavall sanat és bèstia

sense atributs; el cavall sanat no és ὄλος i crec que no ho sap. D'altra banda, per subtil desplaçament tònic i a tocar, ὀλός només és la tinta que segreguen els calamars i els pops, però els calamars i els pops ja llavors parlaven grec.

Els xoriguers, fins i tot els xoriguers grecs passen farina, cernen, crivellen –al DCBV: “Una griva pera cernir farina”, mot que ve de crisis, com secret *krei-. Aï, αἰἄ αἰἄ. Tot confús, *gheu-, escampat, esbarriat. No obstant la història, parlant de mals, tot és sota el pes de l'ordre, de la llei per comptes de la crítica; i sospito si no serà l'ordre la causa. Aï, αἰἄ αἰἄ. (A algun lloc he explicat com en Pipa, pastor d'ovelles, ho va exclamar en veure un falcó passant farina, cernent... cernícalo, sona a insult).

Contra el cant de les sirenes confronta el cant de les sentines, on també hi ha fosques sirenes. La gent d'ordre imagina que són coses de l'estèreo i vetllen perquè no els distorsioni la monotonia ambient.

La veïna tenia un gos i li deia putifar. Mai he sabut a quina religió pertanyien. El marit, que ja havia mort, tenia per nom Sabarot de L'Avernière. Era metge, em va dir un dia a l'ascensor. A vegades, la veig estenent la roba, també vella, al pati i xiulant un corrido. La corda de penjar, com un horitzó de potes enlaire. Crec que ara riu en silenci pensant que ningú l'està veient.

(Tenint en compte que aquests dies és notícia de portada el capítol final de Juego de Tronos, el gos de la veïna, en putifar, fa de contrapunt.)

Aguantem amb passaport espanyol per ignorància i no sabríem com fer per ser vertaders apàtrides; verrim-verram, no sortida.

Sento oi –oi tant és fàstic com odi, d'*odium*; uix, al català central. Vastitud d'oi; entrar-hi o no entrar-hi, al lllindar, al dubte. Hi ha gent que es creu no sé què i d'aquesta manera es pot enganyar tranquil·la; πολύτροπος? I no, és auto-politropia, causen oi, αἰ, αἰαἰ αἰαἰ.

“No hi ha dubte que el final i el principi són límits de cada cosa” he llegit i em commou. Parmènides, al diàleg platònic ho diu després d'haver-se comparat amb el cavall d'Íbic, cavall de parpelles blaves, tradueix Ferrater, M'impresiona també “espai quiet”. Em proposo fer llista de gestos que m'agraden; per exemple, en llançar els mitjons més enllà dels peus del llit quan te'ls treus al vespre, fan espai quiet. O la gestualitat d'un monstre vulgar. D'una vulgaritat absoluta, fins l'extrem que es confon amb la massa de monstres, un més, un quisvulla a l'espai quiet. Monstre Quisvulla, ni massa ràpid ni massa lent, de pas vulgar, torna a casa amb la bossa de la compra; gairebé res: quatre coses fan un gest qualsevulla. En Quisvulla, monstre vulgar, personifica les seves manies, que en diu Les meves preferències. Les ulleres, per exemple, les fa netes aprofitant el baf de la dutxa És el millor –s'ufana en secret; com xuclar (només en selectes ocasions) una pastilla Juanola mentre pren el cafè: aconseguix –diu– l'aroma d'un blue mountain. I com aquestes, moltes imagino que fa Monstre Quisvulla, al seu espai quiet.

Si hi ha dramaturg, per faedor de drames, també l'onomaturg, faedor de noms; traduïnt o traslladant gairebé lletra a lletra: ὀνοματοργόυ, Riba el tradueix per “artífex de noms”. Just a tocar: ὀνοματοποιός, que segurament són els paraulabaristes, que fan paraules d'entreteniment i, en el pitjor sentit de la paraula,

que parlen per parlar. Seguint el ritme socràtic: “reconeixeràs, doncs, que es fan paraules apropiades i inapropiades? Ναί” contesta Hermògenes. “I qui sap quines siguin unes i quines les altres?” Sòcrates afirma que no tothom pot ser demiürg, δημιουργόν, artífex de noms. És inquietant, però, l’objecció d’Hermògenes: “No sé pas, Sòcrates, com contradir el que dius. Potser no és massa fàcil convèncer-me així de seguida, però em sembla que ho fora més si em fessis veure què anomenes justesa natural d’un nom”. Amb l’Hermògenes cal dubtar dels onomatürs, els faedors de logotips i merchandising de significats. El Cràtil és, des de la meua ignorant perspectiva, segurament el diàleg més estrambòtic; però també una mostra de camins que es bifurquen, que refan camí, cercant noves significacions, infinites, fins el deliri, a frec sempre d’a-significacions, d’ebrietat i pèrdua de sentit. Diàleg enfollit, lingüísticament foll, una joia, en la doble accepció. Què pretenia Plató és, per a mi, incert (contradient el tòpic: ni per naturalesa ni per convenció, sinó per justesa) però la seva lectura és un plaer; vet aquí la meua ignorància plaent. La primera vegada que el vaig llegir va ser per a la tesi de llicenciatura –tesina, en deien. Però no vaig gosar d’entrar-hi i només vaig tenir en compte el que deia Aristòtil sobre el llenguatge (agosarat!). Vaig haver de fer-la a corre-cuita, demanant els caps de setmana i en préstec les obres completes de l’estagirita a la biblioteca municipal de Girona, edició d’Aguilar; si no, si era en dies feiners, l’havies de consultar a la mateixa biblioteca; i jo vivia a vint kilòmetres, a un mas. Les vegades que hi he tornat, al diàleg, no al mas, he repetit/tornat/refet el camí, recollint pedretes noves, removent-les dins les butxaques, amb altres pensaments. Les paraules, totes, com es fan i desfan en no-res –el no-res és allà on no hi ha sentit? Els diccionaris com a territori del no-res de les paraules. No sé quina sia la “justesa

natural d'un nom"; però quan el nom arriba, porta sempre el misteri del moment i mai no se sap com sigui el repte que du per a nosaltres. Hi ha un punt eròtic que s'hi amaga als mots venint; perseguir el joc, ço és, el sentit.

A Madrid hi ha la màfia del canapè; a Catalunya, la del pica-pica.

autopista (actualment han suprimit el peatge) envers una societat de dividus:

Aconseguir que la gent estigui tranquil·la, que no tingui res a amagar, que no estigui preocupada per la CIA, ai, els controls cibernètics, etc. de franc a l'autopista! és tot un llogre de màrqueting: perquè no tenir res a amagar amaga que vostè, realment, els importa un rave, dissimula que vostè és un noningú de merda. I hauria de ser fotut que no els importem ni un maleït rave; i tothom content. És el flux de dades, controlar, conèixer el flux, fer-lo derivar, variar, girar segons els interessos politico-econòmics allò que compta. Vostè, innocent de tot, només és l'anònim col·laborador necessari.

Hi ha també la cosa aquesta de la intimitat, el poc valor que hom li atorga. Què s'hi amaga? Un petit no-res interior? A flor de pell? Una mena d'interior segons la normativa vigent? Papers, paperingos, paperots, paperassa! La sonora buidor de ser legals hauria de ser exasperant. Per què la necessitat, per ingènua claudicació, de ser vistos, per què la necessitat del simulacre de ser vistos pel gran visor: A mi, mira'm a mi! La manca d'intimitat curiosament conviu amb l'exaltació ja centenària de l'individu. Individuar-se, però, en tant que buits. Ànimes de càntir, per fi. (*amanós*, fàcil de manejar; *amanosos*, no oblidar mai aquest mot: és com mantenen el món, en amanós teixit social).

adjectius (exercicis per mantenir un to rabiüt)

Dies làbils. Calendari pàl·lid. Lívida vida. Sender silenci. Mal·leable horror. Eriçat.cat salt. De *ghers-, eriçar, tement l'horror si ja fa bona cara.

Rara avis, rara gravis: cau. Poena, quadrícula, lent; havíem arribat a no sentir ja ni la remor dels avisos de perill, aquella part del decorat més treballada. Desolació desolats –dessalats, gràcia oblidada.

El realisme fatiga, i potser sigui una de les vies del desafecte i en morta via. Via morta. Torpor ambient. Passiu bé, en torpor. Canviar, doncs, desafecte per descreença. Desanament, però, com pesa, greu. Camps de desanament. Necessitem una voluptuosa desobediència. « Aiôn illimité, devenir qui se divise à l'infini en passé et en futur, toujours esquivant le présent. » Ço és, el passant.

Sentiments tan estranys, sentiments, sentiments de vell, lentitud impronunciable; frescament, no hi comptava.

Amb discreta claustrofòbia i mandra, íntima mandra callada, faig les passes del ball dels dissimulats. A les mans de l'espigolador... no, no hi ha res sinó incurable espigodolor:

La Audiencia de Granada absuelve al padre Román de abusos sexuales a menores. El denunciante ha sido condenado a pagar las costas del proceso. La resolución se basa en la falta de pruebas y el testimonio de la presunta víctima, con "aspectos absolutamente inverosímiles".12/4/17. “Defensa ordena izar la bandera a media asta en todos los cuarteles por la muerte de Cristo” 13/4/17. I fa un parell de dies, la legión va cantar a un hospital “el novio de la muerte” a nens malalts de càncer.

Donem per bo –per anar ràpids, vull dir– que la Il·lustració la podem prendre com a punt de partida. És un supòsit. Moment històric per a la decisió o voluntat de distingir-se en els propis límits, reconèixer-se, prendre consciència de la propietat de l'existència personal, de la seva autonomia. Fins i tot, acceptem el famós *sapere aude* com a dispositiu; fins aquí, tot bé, Kant. Però per atrevir-se a pensar què? Això és el que preocupa, qui diu, qui mana què hem de pensar. La Il·lustració, entesa d'aquesta manera, no diu res de què fer amb allò que se sap –hi gosem, d'acord, però què hem de fer amb el que sabem?– és més, es pot arribar a creure que el que cal saber és el que cal saber; i no pas a canviar-lo: merament saber. Potser exagero, potser canviar les coses va en el *pack*, que són il·lustracions (un llibre amb sants sempre ha estat de més bona lectura). Però què passa quan canviar està mal vist, quan tot ens indica que hem de saber segons i d'acord amb la raó –fer servir la raó, fins a saber com la raó va amb majúscula i com la raó té propietaris; i com la pena dictada a la sentència–, la recta raó, el patronatge, motllos, modelització. Quan massa sovint el desig, al menys el meu, era tota una altra cosa.

L'espècie ja va perdre l'origen, els orígens, tots; eren mites ben bonics. I es va amuntegar sota les raons de la força com a veritat única, i del poder com a protecció; d'això, en queden ferides que no es tanquen, pústules, record d'origen. Per als millors, més tard, va ser que es va proposar l'individu; havien passat aleshores segles llargs, mil·lennis. L'individu com a promesa de ciutadà autònom. En un sistema (per tant, segons calia dins el sistema) capitalista. Hauria estat bonic una societat d'individus que s'atrevisin a trobar què pensar, a saber, i fessin; però hauria estat una cosa inimaginable, acapitalística: el pes de la regla, com el de la llei, és (i no era als orígens).

No hi ha lloc. L'idiota, ara, a cop d'insults, ha perdut l'etimologia: tan pobre que només és idiota qui ja no té lloc. I els idiots, però, encara no hem comprès que no hi ha lloc, que cal fer-lo; encara que no sabem com.

Fa cosa, empeny, acreix la mala llet, vull dir, la manera com s'ha normalitzat la precarietat, com la indignació s'ha naturalitzat en claudicació, assumint el so claravèric que degota arreu: hi ha el que hi ha. Amb quina naturalitat s'ha acceptat la pèrdua de determinades prerrogatives –fa cosa– de treballadors i petita burgesia. *Finis les marrons*, i ningú no piula. Que la corrupció sigui espectacle potser té explicacions sociològiques. Que l'assalt a Grècia empal·lideixi als mitjans sigui qüestió de màrqueting, fa cosa. Que es produeixin funerals feixistes per a un sinistre Utrera Molina potser només sigui nostàlgia assassina. Ens haurien de preocupar més les maneres oficialment normals, normativament desafectades, tot això que ja s'ha naturalitzat. Perquè l'important dels afectes no és només la manera com poden afectar o ser afectats, sinó què és allò desafectat, aquell fora estrany a tota vida.

Hauríem de pensar un dia per què –si hi ha classe obrera– la classe obrera no té interès en el canvi. Fixa't que dic “canvi”, només; no goso dir revolució.

Allò que sempre és més comú, referir-se a la por; l'ambient put a por, però no crec que això ho digui tot, ni de lluny. Hi ha sobretot una difuminada de desig, grisalla, una fugida: el desig ha escapat per algun bio-foradí.

El silenci de l'altre és un afecte corrosiu. Voler parlar. Qui està content té coses a dir, i també dels somnis i com canvien. Són

coses que penso, que em venen al pensament i massa sovint haig de silenciar i fan mal. Tanmateix, a qui dir res, nosaltres, que no podem exercir ni tan sols el silenci. Quin mutisme tan imprevist, rar, coma

Consideraré, ignorant però, el món de les Idees així com apareix al Fedó com a metàfora. Metàfora de l'estranya realitat de les coses i els seus sentits. Estranya i a la vegada feta d'evidències: la imatge del món, les infinites imatges del món, totes, com a seqüència/producte de l'espècie a la vegada que potència productiva. Però no és de l'evidència del món, de l'*spatium* oficial, de la seva malèvola coherència: es tracta de la seva veritat oculta que cal saber i ves a saber a quin món de les idees s'amaga; sabent que mai sabrem, sabent que hem d'obeir. Apel·lant a la honrosa humilitat: no sabem com de veritable sigui la veritat de més enllà del territori de les paraules. No obstant això, quan diem que coneixem no ja una cosa concreta –volem dir que li tenim el nom– sinó només les complexitats d'una tesi, d'una empresa, d'una història. Establim realitat nova, o contrastable; referent sobre el qual podem debatre, però és un referent de peus de fang.

Una bella metàfora ens permet contemplar el misteri. S'hi oposen les interpretacions, especialment les canòniques.

(apunts) La teoria de les Idees [εἶδον, que no és exactament 'idea'] i el seu hàbitat; però considerar el món de les Idees com a metàfora (desconec quina realitat històrica tingui el que dic²). Davant el fet que Sòcrates constata el dia de la seva mort als seus companys (dir-los deixebles se'm fa estrany) que som

---

² .- Encara que Grube, *El pensamiento de Platón*, ed. Gredos; p. 68: “[Platón] es plenamente consciente que todo esto no es más que metáforas”

capaços d'associar una lira a un amant, diverses lires entre si, etc. I tot perquè les recordem, perquè recordem que amb anterioritat les havíem vist (els està entretenint). Diu llavors, davant aquesta meravella, i fa un salt i afirma que passa el mateix amb totes les coses: que si les reconeixem és perquè les havíem vist abans, abans també de la vida, és clar. Potser ara ja no les recordem, penso.

Hi ha un punt de subtileza: “¿I caldrà que de les percepcions sensibles ens vingui al pensament que totes les coses objecte de les nostres sensacions tendeixen cap a allò que és igual en ell mateix, però no hi arriben?” És el cop d'aquesta adversativa, *però no hi arriben*; alguna cosa més enllà, perquè les que percebem, “aspiren a semblar-se, però li són inferiors”. I doncs –aquí la deliciosa lògica dels sofistes– hi ha un ens superior, més enllà, un abans per tota cosa. “Així, doncs, abans de començar a veure, a sentir o a servir-nos dels altres sentits, calia que d'una manera o altra posseíssim la noció d'allò que és igual en ell mateix, sabent què és, si hi havíem de referir les coses iguals objecte de les nostres sensacions i constatar que totes elles aspiren a assemblar-s'hi, però li són inferiors”. Sentir-se, saber-se inferiors com tota cosa encara que no existeixi cap món de les idees.

Calculem, només fem càbales, de la realitat del món de les Idees: on són la forma, εἶδος, del misteri: de fet, tan senzill com és el misteri d'entendre, de pretendre fins i tot parlar de coses enteses, de sentit per a la realitat, d'ordre natural, de lleis naturals fins i tot.

Com a paradoxa: de la constitució de la idea, preexistent, però. Territori d'humans, hàbitat de reconeixement, també per veure l'altre; sovint tan lluny, reconèixer. Més encara, el món de les Idees a tocar, producte-flux de moltes maneres de mirar,

d'enunciar que s'ha vist, descobert, fet. El món de les idees no és forà. Demanar-se per quina sia la realitat d'aquest món és col·locar-se en la a-imaginació i tocar.

Il·legals al món de les Idees, il·legals al seu jardí, il·legals també en de les tasques de manteniment.

“La colònia penitenciària”, el relat de Kafka. L'individu, com a cos, objecte damunt del qual s'escriu la sentència, serà d'aquesta manera que la aprendrà. Càstig, constància que no l'abandona: has de saber. Per això penso si el *sapere aude* pot resultar sospitós: saber què, si tota sentència, orde, consell se'ns dona, a la força, si al cos duem tatuada la veritat solemne, dictada. Com els antics marcaven els esclaus (ara, al registre civil). A més, l'enyorança dels temps passats hauria de fer riure; com a molt, i podem pensar que ja només és fantasia, caldrà esperar el retorn, l'etern volia dir. Fantasia perquè sabem que no som capaços, que no ens atrevim a acceptar tornar a viure res del que hem viscut; si fins i tot tremolem davant el passant! Tot passa en un esforç desconsolat, entre veïns desconeguts.

Un panòptic era per veure tot. Imaginem-ne un que sigui per ser vist, per no poder deixar de veure'l. És el saber en l'actualitat; és tot el que cal saber: mirar sense poder fer altra cosa que mirar el panòptic. Per exclusió social s'ha d'entendre no poder veure el panòptic, ni repetir què diu; encara que no s'entengui.

I segons diuen, aviat faran fora els programadors del panòptic, hi ha portentosos algorismes a la sala d'espera. Pensava, encara mig adormit, que havia de fer-me una selfi amb el panòptic, una selfi de masses, és clar; ah, que dolç emmirallar-se en el pare panòptic. Sembla que el paternalisme ha trobat on seure.

Paternalisme panopticoïdal.

Primus inter pares de famosos, VIPS, Belens Esteban, Aguirres de tota mena.

Porto dies de mala llet. Neurons esvalotades. Contraccions animals (a l'ànima) i estic orgullosament blasfèmic.

El presumpte concepte de corrupció

D'estranyesa o d'estrangeria? perquè l'ambient està provocat per una certa innocència programada. La corrupció és la cara visible del poder. Es confonen de manera que l'estat de coses aparegui com a sòlida realitat, un *spatium* d'assegurança. Amorosament, com a fills apallissats, hom reverencia el poder: és qui porta el menjar de caquetes a casa. Pretendre la denúncia de la corrupció és amagar què sia poder, puix que són indestriables.

Actualment, la idea d'estructura (social) inclou la idea de fix, quan el mot, en el seu origen, volia dir estendre, de *streu-; això és, desplegament i replegament. Es parla de l'estructura d'un edifici, de l'estructura d'una màquina, de l'estructura òssia fins i tot. Com entenent que es tracta de coses ja "estructurades", armades, fetes. Posem que una estructura sigui sempre cosa fluent, plegant-se, desplegant-se³. La velocitat és cosa del temps –no sabem com expressar-ho d'una altra manera–, del temps al llarg del qual es desenvolupa, s'estén i gojosa es desplega, striptease de l'estructura, de totes les estructures, sempre a pèl. I suposem també, acceptem segons el que deia, que una estructura és el procés de les relacions de força que la mouen: la història d'aquestes relacions és el passat gravitant en el present. Però es pot considerar, doncs, que el moment d'una estructura, el seu present contemporani, és un estat de relacions. Llavors

---

³ .- vegi's *Le pli*, de Deleuze, especialment el capítol « qu'est-ce que un évènement »

estem fent una descripció, que vol temps i, desconsolats, afegim que una descripció només pot ser crítica. Actualment abunda l'expressió “hi ha el que hi ha”, i aquest “ha” és allò de sempre; és a dir, una manera de no agafar ni els croissants per les banyes. Allò que s'anomena corrupció-i-l'escàndol-que-simula és l'expressió segurament més estètica del poder, però només això; la corrupció és la forma de mantenir l'afirmació que el poder és, que és estructura que no flueix. En acabar, vaig quedar davant la pantalla, la successió, el flux era només d'anuncis publicitaris.

Des d'un altre punt: la part divina del poder

Al *Vocabulario de las Instituciones Europeas*, i a propòsit del terme *fides*, Benveniste diu: “Estas equivalencias esclarecen otro aspecto de la fides. Si se pasa revista a las diferentes vinculaciones de fides y a las circunstancias en que se emplean, se verá que los asociados en la “confianza” no tienen una situación igual. El que posee la fides puesta en él por un hombre tiene a ese hombre a su merced. Por eso fides se vuelve casi sinónimo de *dicio et potestas*. Bajo su forma primitiva, estas relaciones entrañan cierta reciprocidad: poner su fides en alguien procuraba a cambio su garantía y su apoyo. Pero esto mismo subraya la desigualdad de las condiciones. Es, pues, tanto una autoridad que se ejerce como una protección sobre aquel que se somete a ella, a cambio y en la medida de su sumisión. Esta relación implica poder de coacción, por un lado; obediencia por otro. Se puede ver en la significación precisa, muy fuerte, de la palabra latina *foedus* (de *bhoides-), pacto establecido en origen, entre contratantes de poder desigual. Esto lo muestran ciertos empleos poéticos: *omnes foedere naturae certo discrimina seruant*, “todos, conforme a las leyes fijadas por la naturaleza, conservan los caracteres que los diferencian” (Lucreci, V, 923); *has leges aeternaque foedera certis*

imposuit natura locis, “la naturaleza ha impuesto estas leyes y estas convenciones eternas en ciertos lugares” (Virgili, Geor., I, 60). Sembla que estigui descrivint els orígens del paternalisme.

Seguint Benveniste, els “associats en la confiança” ho són en i per la desigualtat. Dependents de dicio, del diktat o llei. I és sota violència pactada com s’imposa la relació. Etimològicament, el mot pacte està associat a pau –discutible, però crec que prové de *plek, plegar, inclinar-se, gest d’acatament i submissió. Quan Hobbes planteja el pacte perquè hi hagi pau, no es pot oblidar la desigualtat que s’hi amaga. I em costa entendre de quina manera, per quins camins s’ha arribat a acceptar que l’*Auctoritas*, és a dir, allò que queda per sobre, mana i fa anar tota cosa com vol, ha estat entès com a protecció: “El que posee la fides puesta en él por un hombre tiene a ese hombre a su merced”.

Hi havia un que s’enfadava perquè els seus somnis, igual que els anuncis, no tenien res a veure amb el que li passava.

Amb lletra recta, el ciutadà segueix la pauta; cal·ligrafia de bon ciutadà. Tot el que hi ha de menyspreable i vomitiu llisca avall, poderós sense oposició. Davant la sintaxi del vòmit, fan anar el silenci. Estaria bé començar a fer ciutadanes faltes d’ortografia.

Ignivomous, vomitador de foc. Throwing out **fire**, as
a **volcano** does.

escorranc avall

Sovint he dit que jo i els contemporanis estàvem tocats de l’oblit, que allò que es preveu com a final d’època farà del que ens passa oblit radical, absolut i definitiu de tots els nostres pensaments. No hi haurà arqueòlegs que sospitin una altra era o etapa passada d’uns que vam ser humans i que pensàvem i sentíem. De la

desaparició del pensament, convertit definitivament en algoritme; nosaltres, en enfollida lògica, en desbandada, no quedarem ni tan sols com a testimoni d'un llunyà perdut.

La miserabilitat com a posthabitabilitat

Des d'una certa crítica es caracteritza a vegades la societat com a camp de concentració; però potser millor parlar de descampat només, descampat d'estreta vastitud, amb entrebancs per seure al sòl a menjar herbetes mediades.

Què dir, sense bateria al mòbil.

“Le souffle suspendu de celui qui ne cesse pas de cesser de vivre”,
Foucault, La pensée du dehors.

Famílies desestructurades és un sintagma que dona per fet que hi ha una mena de model de família estructurada. Penso que els usuaris d'aquest sintagma entenen que estructurat s'és en tant que s'és acord a l'estructura oficial de la societat. En néixer i per lògica, l'aspecte del món ha de ser caòtic: educar és acoblar l'infant a l'ordre oficial, en no ser que l'infant pertanyi a una família prèviament marcada com a desestructurada. La coherència del món és el temari del menú i la menuda; les hores

de pati fan de contrafort. És més, la imatge del món se li serveix com a única veritat i s'aprèn a jugar al pati de cada vegada més ordenadament, progressivament d'acord al món sencer; més tard s'afegeix que hi ha coses que estan per descobrir: la família se li presentarà concordant amb el món "això no és fa", "tothom t'està veient", "com ha anat a l'escola". I així. Però hi ha un aspecte important: forma part de l'aprenentatge que la totalitat del món hi és davant, i que és la realitat. Passa que la mirada pobra d'un nano o nena (aquestes ho tenen pitjor) es acceptada com a natural: tu –li diuen– estàs veient, ets a un món, on tothom veu el que tu estàs veient, aprèn-ne. Tanmateix, i això és leibnizià, per bé que el món és en tots, la mirada, el punt de vista, la perspectiva va a compte del xaval; i, li diuen, això sí, que ha de ser congruent amb les altres. El Defora li presenten com a espai obert i per descobrir (segons la normativa vigent, és clar).

Entenc per pati –ara ja gran– una mena de Defora casolà, és allò reduït que ens pertoca de realisme, petita parcel·la de l'*spatium*. D'una altra manera: el pati és només una immediatesa de realitat, les grans certes són totes fora del pati, més enllà de la pobra eixida que hi ha a casa, i per això haurà d'estudiar, aprendre un ofici. Essent així les coses i la pobresa del pati meu tan gran, hi ha dies –em deia– que són de mal estar fora, al pati, i d'altres d'il·lusions d'una sortida, de fer un voltí, una passejadeta pels alentorns del pati.

El protagonista, en aquests moments, és sol al pati. Per raons de realisme pobre, sap que només arriba a veure el pati i els seus límits, que suposen un petit i particular defora, un defora d'estar per casa. No se li acut pensar que això passi a tothom, o que tothom ho vegi d'aquesta manera; encara que, també per realisme pobre, li ho sembli o li pugui semblar. Alguna vegada ha imaginat si anava al pati d'algú o, il·lusionat, si hi havia algú rebostejant

pel seu pati, i si el pati era seu també ho ha pensat més d'una vegada. Vull dir que mai ha perdut les ganes de saltar la tàpia i anar a córrer món, a tocar gent i paisatges llunyans.

Haver de sortir, però per què fer –li dic; potser per cercar un defora qualsevol que el sorprengui. Hi ha una excusa bona: som al pati de casa i la pilota ha anat al pati del veí; anem a veure com és?

És tan descomunal el Defora que contem, tan obert i lluny el món que sovint penso si tot plegat, tot això del Gran Altre, del Defora i la realitat no és altra cosa que la manera de confinar-te al teu pati, potser desendreçat, mer petit punt de vista rere la casa,

pobra eixida, allò que abans en deien safareig, miserable rerefons com a únic i sol defora.

Del “poder numinós”; la indeterminació, la seva força. I de la mateixa manera que la blastomia és en l'àmbit merament diví, descreure equival a... la desobediència, el fet de ser descreguts. –La crítica a la corrupció del Dret. Maquinària jurídic-policial de l'Estat. De les zones de llibertat segons l'ordenament jurídic actual, a la sev' ombra, doncs, a la seva terrible empara.

“La resposta autèntica sempre és la vida de les preguntes” (Blanchot) Amic de les preguntes, avui, què volies? Filoeròtema, aquest seria podria el nom de l’amic de les preguntes.

Quan es diu “França escull Macron per frenar l’extrema dreta” no s’està amangant (sic) res?

És bonic: malva, color suau, apaivagat; en grec. I també per als mol·luscs de clova blana. Marduix, amàrac, ἀμόρακος; verd pàlid.

Sobre la fidelitat

Les traduccions de les tragèdies gregues que fa Carles Riba són realment una meravella, també la que fa de les Vides, de Plutarc. Una curiositat, però. A la introducció que fa de l’Agamèmnon, diu: “Aquesta Clitemnestra és tot el contrari de la pacient, de la virtuosa Penélope: és la pariona vivent de tantes dones vicioses, i en especial d’Hèlena; l’una i l’altra han estat el geni funest del respectiu marit”. Està bé de recordar que fins i tot els poetes il·lustres han estat estrets alguna vegada.

En Perot, duia l’adversatiu “no soc masclista, però...” penjant al coll.

També hi ha els divins. També peròs, posseïdors d’aura, una aura molt més enllà del *gentle breeze*, aquell antic de tots els vivents, d’un hàlit ja vell, ja sense valor, *awer- fatigat en l’oblit. Tenedors de bellesa, de diners i magnífic social reconeixement. Els VIP, els presentadors de tele, els cracs i tots els cacos de postín. Simulacres, senyals que amaguen o distreuen; roben realitat i no hi ha però que valgui.

Manifassejar

“Manejar arbitràriament afers d'altri, especialment d'una col·lectivitat.” I, tanmateix, no hi ha el guionista, no hi és; ni tampoc ningú per a aquesta malura indefinida, per a aquesta mala vida en l'abocador de processos judicials. No fa vent ni tampoc no tenim rems. Naveguem la soledat de fragments de drama, deriva on la ignorància ha perdut la gràcia. Ignorància democràticament aconseguida; merenga, per comptes de consciència. Sento vergonya davant el silenci, davant la por-ambient, que fa twerking disfressada de llei i ordre, i en diuen festa major.

Heròdot, a propòsit de *La presa de Milet*, de Frínic, diu: “Els espectadors prorromperen en llàgrimes; el poeta va ser castigat amb una multa de mil dracmes per haver recordat calamitats nacionals [οικεία κακά] i se'l prohibí terminantment que mai més representés aquesta obra”. De les misèries pròpies, i sembla que des de fa temps que hi ha el costum de millor no parlar-ne, les veritats són dois. O no ben bé, potser hi ha més; tant de silenci, però. Πάλαι τὸ σιγᾶν φάρμακον βλάβης ἔχω “fa temps que el silenci és l'únic remei del meu dany” Èsquil, *Agamèmnon*. Callar fa oi. Penso més en Llya (Melina Merkuri), la protagonista de la pel·lícula *Mai en diumenge*, de Jules Dassin, que anava al teatre a veure les tragèdies i plorava desconsoladament, encara que no les entenia; mostra del que s'ha d'entendre com la ignorància, l'estat de gràcia.

Murta, en castellà arrayán, a més de mirto. Aire. Desastruc, pinta malament el futur, pas a pas.

Aristides

“Perquè el bandejament per l'ostracisme no era un càstig de vileses; ans s'anomenava, per cobrir-ho amb decència, un humiliament i retallament de l'orgull i del poder opressiu; però en realitat era un conhortament humà de l'enveja, la qual així esprenia la seva malícia no en res d'irreparable, sinó en una ordre de canvi de residència per deu anys. (.../...) El procediment, per a donar-ne un esbós, era com segueix. Cadascú prenia un test, hi escrivia el nom del ciutadà a qui volia fer canviar de residència, i el portava en un lloc de l'àgora clos circularment per unes barreres de fusta. Els arconts de primer comptaven el nombre total de testos dipositats; si els votants no arribaven a sis mil, l'ostracisme no tenia efecte. Després d'això, separaven cadascun dels noms, i l'home que havia tingut més vots era bandejat per deu anys, amb el dret de percebre les rendes d'allò seu. Doncs, quan els votants inscrivien els noms en els testos, conten que un pagerol que ni sabia de lletra, allargà el seu test a Aristides, cregut que era un qualsevol, i li pregà que hi escrivís el nom d'Aristides. Admirat, aquest li preguntà quin mal li havia fet Aristides. “Cap, respongué el pagès, ni tan sols el conec, però ja estic tip de sentir que per tot arreu li diuen el Just”. En sentir això, Aristides no respongué res, escriví el seu nom i l'hi remeté”. Plutarc, *Vides paral·leles*; vol. I, part 3^a, Bernat Metge, 1927

“adsueui semper amare uirum” Ovidi, Fastos III, 498 “sé estimar per sempre el meu marit” trad. Jaume Medina; crec millor: acostumada a estimar sempre un home (així es manté la imprecisió de què vulgui dir “acostumada”

*“Tinc i no sé què tinc
i em falta lo que no tinc
entre una cosa i l'altra
me falta lo que no tinc”.*

2020

PUBLICITAT

Va arribar amb un pa sota el braç, i allà ningú tenia gana.

Falta poc per a les sis de la matinada i fa estona que les parades del mercat les estan col·locant. El soroll puja des de la plaça tenyit de silenci nocturn i fatiga; no sembla l'habitual, és suggestió. Al diari, un article de David Fernández. L'aire d'aquests dies ens deixa exposats a casa i cada casa és diferent i cada pensament voldria tocar pensaments d'amics, saber què passa, però les “noves tecnologies” són *mèdia*, és a dir, són entre mig, *in media res (de res)* s'interposen i no és això el que voldríem, perquè un mem, com a consol, no basta. Potser per això l'article de DF, va més enllà, ens toca malgrat el confinament. El que no volem és un confinament de per vida, i se'n diu esperança. Encara que l'esperança, massa sovint, s'agafa al primer clau ardent que passa, o a fantasies; l'esperança és tendra, desprotegida sempre.

Un exemple d'esperança, o cosa semblant, són les declaracions de deures, de què caldrà fer “Debería abarcar la movilización local de la gente más allá del control del Estado, así como una coordinación y colaboración internacional fuerte y eficiente.” Això diu Zizek; nova forma de control? Amb el Manel hem parlat del perill que canviï el significat de “control”, que es comenci acceptant la veu passiva del verb “control”, que no fiem en nosaltres humans.

Encara que només consti com a metàfora: dir que aquesta situació pandèmica és una guerra suposa, ens predisposa, acceptar que els comandaments adquiriran legitimitat, augmentaran la raó d'estat, la imatge i direcció de la necessitat. I si és una guerra, nosaltres haurem de ser-ne els partisans.

On som, aquest territori ve de l'esdeveniment 1 d'O. La transversalitat real dels components assumia sentits nacionalistes, tant com republicans, alguns ho érem, de republicans –encara que per defecte: República, si no hi ha res més al menú. Zizek critica els nacionalismes, jo també, i molts dels que conec; fa un parell de dies vaig escriure “Hi ha una relació de parentiu, un aire de família i consanguinitat entre propietat i nacionalisme; és el poder, poruc i sempre insatisfet. La pobresa és òrfena. Al territori, a qualsevol territori, la gent que hi viu pot estar tocada de nacionalisme, però segurament no saben que el que defensen no és seu.”

Els desprotegits, la tria a què es veuran abocats els “tècnics” per decidir a qui correspon el darrer aparell respirador, l'acaparament de, del que sigui són alguns exemples d'allò que hauríem de començar a controlar, a vetllar per una protecció que no discrimini, d'autodefensa i que ens mostri la necessitat d'una nova manera d'entendre què sigui solidaritat. A l'esdeveniment coronavirus, com construir sentit? Com fer perquè el sentit no ens els facin.

[Aquí, més o menys, va l'a penes. El que hi ha a sobre i el que segueix d'alguna manera l'enclouen.]

2022

enfilall

Acabat *Sonámbulos*, de Chistopher Clark, bo. Fa molts anys també vaig llegir un altre llibre d'història, *La revolució desconocida*, de Volin; i fa un parell d'anys, Les guerres del Peloponès, quina joia! Crec que no he llegit res més d'història. A *Sonámbulos*, les històries es conten quan ja són passades; una obvietat, d'acord. Els diaris personals pretenen ser del dia –crec que mai he arribat a fer-ne deu dies seguits; escriure a un paper qualsevol, al marge d'un altre tros, això no he parat de fer-ho mai–. De la dificultat, doncs, d'explicar en un diari el que està passant ara, he pensat també. Com es fan els llibres d'història? Aniversari del Manel. Hauria d'haver començat per aquí. Com és la història del Manel? Hi ha un cadascú-amb-la-seva, volant i estrany a l'aire. Voldria ser lleuger a les històries del Manel i de la Miqueleta, no pesar-los a les històries que s'expliquin.

El dia, sol a casa amb el gat. La Maria a Barcelona, dentista; abans, però, Girona, té una taca a la pell. Em diu que no és res greu –Folawiyo dixit. Bé.

A vegades, també al capvespre faig un cop d'ull a algun mitjà; fan mal, el poc que diuen –o millor, perquè saps què no diuen– és prou per sentir-se malament al món. De la incomoditat a la que ens estem acostumant, també d'això cal fer-ne anàlisi, constant; pensar-hi.

Abans d'ahir va venir la Miqueleta. Amb la Maria, hem anat a la fira de formatge. Normalment, la Rambla de Figueres és plena d'immigrants i nens jugant. Avui, només gent dels de Figueres “de tota la vida” i de pobles veïns, que és on s'han col·locat molts figuerencs amb cèntims. Amb el Narcís hem parlat més d'una vegada de la doble població, un trenta per cent d'immigrants, dues Figueres; malament. Hem comprat formatges, coherència? Molt bons.

De Laie, rebo bibliografia completa sobre tecnologia i treball; és primer de maig; ironia llibretera?

Miqueleta, tren, torna a Barcelona. Amb la Maria veiem *Roma*, de Cuarón. M'ha tocat, fort.

Ha trucat l'Oute, ha passat la covid. Està treballant sobre la poesia de Ferrater. M'ha demanat algun comentari i només he sabut dir-li que era una poesia avalada per una gran cultura. No sé si parlo massa; hauria estat millor dir-li que no sabia res de Ferrater, la veritat, vaja.

Matí a veure el mar, de Banyuls, de Cervera; un cafè, el dia gris apagat. He vist que, estant al forat, tot és entreson. També hem fet broma.

Voldria acabar *Els angles morts*, lectura que em cansa.

Sovint em ve al cap i de manera fugaç, per què em venen ganes de saber d'algunes persones que fa anys que no veig, i de fer un vi o un cafè; o poder enviar-los unes notes, notes que mai no arribo a escriure.

No sé per què ho faig, perquè les del matí haurien de ser hores intenses, i mirar la premsa al matí només em deixa fora de joc, desplaçat i inútil.

Mare de déu del mont. Feia anys que no hi anàvem.

El gat coixeja. No sabem què li ha passat. Mentre escric això, que veig els dos darrers dies, l'ombra de tot el que no dic plana a la pantalla. Per cert, adumbrar, DCVB, posar ombra on toca; en català, aombrar. L'optimot no hi toca, coixeja com el gat.

Fa dies que sé que no tinc res a afegir (hi ha una altra versió: se m'entrebanquen les coses al cap, les veig i veig com riuen). Vaig a donar de menjar al gat.

És molt d'hora i ja sento la pena de cada dia.

Quemajoso, de l'espanyol, ardent, que cou, pica; puntós, també “De què t'has queixat, puntós/que tot són cares i queixes/la cadira allà von seies/ja n'hi seuen de millors”. L'optimot es fa el distret.

Malvoler; malvolgut, mala volgut. Malvolença, mala volença.

Vulg., és una abreviatura suggerent.

He enviat un WhatsApp al Joan, per saber d'ell i com li van les coses. Em contesta dient-me que viu a Eivissa i que té novia francesa des de fa més d'un any.

Hem comprat planter; murta també, sis plantes. Aquest matí les hem plantades al tros de davant. Ara aniré al viver a comprar terra bona, preparada. Ahir vaig acabar *La marcha Radetzky*; gran novel·la, que fa cos amb *Sonámbulos*. A les mans tinc, de la Sontag, *Devant la douleur des autres*. Ahir, amb el Narcís; li volia parlar de la *marcha*, també del dolor.

Plantada la murta.

Molt d'hora de matí i no hem vist l'eclipsi de lluna. He començat la *Historia cultural del dolor*, de J. Moscoso.

Penso en la manera com l'ordre baixa i ens aplanava com la boira; l'he vist com cau amenaçant i el dolor que causa ordenant, component, ajustant, explicant.

A les rutines –ho escric com si em referís a una hora, com *a les matines* per exemple. Bé, en aquesta ocasió d'acord: és molt

d'hora, molt dematí, un dia rar com tots els dies. Podria ser locució de lloc, ser a les rutines. Alguna vegada he sentit dir coses com ara *a les quimbambes* (que és on són records i altres amistats).

Soc a les matines del final, refugiat a l'alta mandra, i doncs, encara en terra i per a rutines, i per a res més.

Fa uns dies que a un diari surt l'article de no sé qui afirmant que el desordre de l'habitació d'un adolescent és reflex del seu cap (potser diu cervell). Desconec què fa ordenada una persona, des de l'adolescència, des de petita; tant se val. Un tal Quim S. es presentava a oposicions per a professor de filosofia d'institut (la imprecisió del record mostra com i per què vaig ser sorprès de tal manera que els detalls fugiren); em va mostrar la llibreta d'anelles on tenia tots els temes ordenats; quina meravella de cal·ligrafia, d'ordre. El vaig trobar uns anys més tard a una concentració que protestava per (jo hi era perquè protestava per tot) i quan li vaig demanar pels fills, em va dir que el petit (que tenia llavors uns trenta anys) patia de bipolaritat i que el tenia (que l'havia abandonat, vaja) a no sé quina residència fora de Barcelona. *L'ordre avant tout*. De llibretes d'apunts, tinc una de molt bona. Explicava a classe (*docebam grammaticam pueros*, doble acusatiu) i en un dels grups hi havia una certa remor, cada dia. A una alumna, Pilar E., que era la dona d'un amic, li vaig demanar què passava, i era –em va explicar– que un company deia que m'estava equivocant, que ell era professor de llengua i ho sabia. Amb molta de paciència em vaig dedicar a fons a raonar molt i precisar el que explicava, repetint fins que quedés clar. Crec que la resta d'estudiants, i potser ell també, van quedar convençuts de les meves explicacions. El dia de l'examen final, aquell estudiant em va venir a demanar quin se era (en castellà

hi ha algunes gramàtiques que numeren els diferents *se*). Em va dir que era profe a un col·legi prop de Sant Cugat i molt orgullós em va mostrar la seva llibreta, grandor foli, coberta amb foto de cotxes de carreres. A la primera pàgina hi havia anotades les normes de capteniment obligatori dels seus alumnes. Li vaig demanar quin era el seu col·le, per no dur-hi –vaig pensar– el meu fill. Perquè crec que no hi ha com l'ordre per assassinar el pensament.

Van col·locar refugiats ucraïnesos a hotels de Calella i de Salou (?). Arriba la temporada d'estiu i els fan fora (pensar en l'ordre del negoci).

Ahir, Miquel A. i la seva dona, Montse; Fermí T. i la Tata C. a casa. Avui, l'aparat dental s'ha tornat a trencar

Estic a frec de fotre els peus a la galleda; és una galleda del passat. Temors antics, ficar-la fins el coll m'agradaria.

Tot el dia a Barcelona. Dentista per a tots dos. Dinem amb el Manel. Està agobiat de feina, de tot, sembla. Ell i jo hem anat a La Central. Poesia de Pasolini, edició bilingüe.

Just una petita frase escric, un paràgraf breu; de no més ja soc capaç: hi ha un sentir que em pesa més que cap altra cosa i que em fa estar per terra.

Tenen el futur agafat dels collons; l'horror s'ha amagat: la gent fa veure que està bé i se saluden afablement.

I jo mai havia estat aquí: manera, pobra reconec, d'expressar la sensació d'imprecís desconcert, de l'horror que genera aquest present ebri, mer moment, mal pas. Esquinçat, però en molt més que de cinc.

Allò que més s'acosta a la idea d'eternitat és l'objecte ideal; un tres, qualsevol: pot entrar al temps, i doncs també a l'espai; però com a exemple de tres: no és el tres ideal qui ha sortit a escena, sinó el famós exclòs, l'abandonat: l'exemple exemplar. El cerquem i no sabem trobar el moment, el sentit; s'ha amagat dins l'eternitat. Quin mutisme estrany, sense temps. El temps exclòs.

El Manel ha vingut. Ha arribat amb la Maria. Dentista: no es pot fer res, li han dit a la Maria. El Manel no havia estat mai a la casa nova; sembla que li agrada.

Em sorprenc esquivant escriure el que em passa. L'etimologia d'emoció és lluminosa. Dolor formiguer, secular, dolor que crema davall-davall.

Ens queixàvem de la burocràcia i ara ens la donen disfressada amb clics cibernètics.

Fa dies que a penes si faig res que pagui escriure, vaig caient.

[No sé què fer per posar-me al dia]

No he arribat encara (encara pendent) allà on ja no hi ha més, on acaba i ja no en queda (ves a saber què era el que deien que hi havia) del que creia que tenia a les mans, al cada dia i omplia de gust i de llum l'espai.

La tramuntana ja no hi és, i se n'ha deixades tantes! entre les cames, entre els dits dels peus, brutors a tants racons i angles; a per tot, crec.

Avui la M. Eugènia fa setanta-cinc anys. Contacte per WhatsApp. Visc els meus darrers anys en l'apart més trist que mai haguera pensat per a mi. Llegint Gordon Childe; he tornat als diaris de Kafka; la primera lectura me'l va apropar, aquesta segona serà gairebé com a agraïment.

Diu Benjamin "Cuando un estimado amigo culto y elegante me envió su nuevo libro, me sorprendí, en el momento en que iba a abrirlo, arreglándome la corbata." El gest és semblant: diu Kafka als seus diaris "Los espectadores se ponen rígidos cuando pasa el tren" ens hauríem d'observar en els

moments en què ens pren un gest així: potser amaga la dignitat de debò.

Els diaris de Kafka comencen amb aquesta afirmació, que m'ha fet riure una altra vegada, com quan rius estimant; i a la vegada recordar la de Benjamin, que està a *Direcció Única* (no sé per què he posat única amb majúscula). He conegut autors importants, cultes i elegants, cosa que potser vulgui dir “gent d'ordre”. Un exemple: fa un temps, José Manuel Pérez Tornero m'explicava quin era i quin havia estat el seu paper, tan important, al PSC (crec, jo no estava pas per a detalls). Ens vam acomiadar. Jo vaig anar cap a classe: adeu, mai havia estat tan a prop del poder –li vaig dir–. No li ho havia d'haver dit, sé crear-me enemics. Vull explicar que segurament no vaig saber arreglar-me la corbata, saber comportar-se, en diuen. (No sé si m'he explicat). Sempre m'ha resultat ardu relacionar-me amb gent tan alta, no saps mai com posar-t'hi.

He escrit al Manel: “Suposo que pel cap pot passar el pensament “què es pot fer”, que trobo realisme tràgic; segurament sigui millor pensar què vull fer, que és realisme màgic.”

Em fatiga respirar i no és tisi, sinó puta pena-món. Molt greu no poder-se entendre.

Kafka: “No me alcanzan las fuerzas para escribir una frase más. Ojalá se tratase de palabras, ojalá bastase con poner ahí una palabra y uno pudiera darse la vuelta con la tranquila conciencia de haber llenado completamente de sí mismo esa palabra.”

No he estat mai de llegir biografies i em sorprenc amb les que em venen sense que hagi anat a cercar-les. Agamben ha publicat una

mena de biografia; vida i bogeria de Hölderlin. Un text que fa pensar què sigui bogeria; sovint imagino que s'assembla a l'espai on no ens entenen (que és on accepto que hi soc, pel que té de realisme atònit).

S'ha d'anar amb compte fent biografies, i encara més, amb els dietaris, s'escriuen a cop calent, sense meditar massa; seríem més responsables si els dietaris els escrivíssim amb destinatari. El Buñuel, a *Confieso que he vivido*, diu que el pensament és lliure de pensar el que vulgui. Cert, però també és cert que un, pensant, s'habitua a pensar collonades i acabi sent, a la vegada, també estúpid per dintre. També hem de ser responsables dels pensaments, ço és: mantenir-los ardent.

No he llegit la guerra dels mons, deu ser ardent. Ah, la guerra de mons interiors!

Llegint sobre Hölderlin, trobo λογεῖον, el lloc de la paraula; al teatre grec, allà on parlaven els actors. Ser al λογεῖον, condemnat al silenci, però.

(no tinc ganes de parlar dels espectacles de dansa, a Figueres, d'ahir i d'abans d'ahir: potser de res no en tinc. Incomoditat al λογεῖον? Claustrofòbia. Actualment, el lloc de la paraula és només un fons forat, potser d'ombres també; no sabria explicar la manera, les piruetes, ni com fa la caiguda, ni la cardina forat avall, i com m'ha abandonat tant, que, caient, ni la caiguda em queda).

No em ve gens de gust explicar, plicar; car m'estimo més amagar-me –a punt he estat d'escriure amargar-me; Freud a tot arreu–. I no em sembla que es faci sospitosa la mà de gestos tan lents dels darrers dies, i que cobreixo amb silencis. A la soledat meva m'hi atinc; puta riquesa.

De les banalitats del dia, recordar-les tampoc; ni com s'entremiren, potser avergonyides. Vull dir que coses com ara que en Gabriel Rufián ha fet un tuit dient "tortilla llorona" i ha rebut no sé quina mà de rèpliques i que un diari se n'ha fet ressò; són coses que estranyen del món, fan món-lluny.

El cavall l'havia trepitjat i al jersei, duia la marca de la ferradura. M'ho van mostrar de matí com a succés a aquell mas de Taradell. No sé ben bé què hi fèiem, a Taradell, els meus pares i jo, que no devia tenir més de cinc anys (ho he comprovat aquest matí cercant l'any que es va estrenar la pel·lícula de les mines del rei Salomó: jo feia la col·lecció dels cromos de les mines d'aquell rei). Perquè recordo que passejàvem per Taradell, que jo era Quartermaine (he vist com s'escriu, a internet), jo era el protagonista, heroi, doncs. A Barcelona, els cavalls arriaven els carros d'escombraries i dels morts. De morts, del primer que en vaig saber va ser al portal de casa; era l'home de la Manuela, la portera, que cridava quan havíem deixat mal tancada la porta de l'ascensor. Els cavalls, amenaça? Ara ja no, però de petit havia somiat en algun cavall perseguint-me. Ara que rarament me'ls miro (no se'n veuen tants) sé que em són estranys, que no podríem arribar a entendre'ls, és el que vull dir; i si s'entenen ells mateixos en la situació que viuen, de dependència. D'aquella postguerra, dependència encara, estampida desesperançada, cavalls de la mort; un desassossec

gris. Actualment: sense saber per què érem a Taradell. En el pes del record, l'enlloc; d'aquell a aquest. Etern enlloc domèstic; des d'un realisme atònit escric.

del règim estabulari com a nova estructura social

els cavalls coneixien prou bé el camí i no calia dirigir-los

Joseph Roth

Carreguen el matxo que a penes s'immuta; només mira d'espantar algunes mosques que l'emprenyen. Els animals domèstics semblen pacients. Domesticar és fer-los pacients, que acceptin sense protestes el que se'ls demana que facin. De manera semblant fa la gent malgrat l'augment de penes –ara, aquí, *penes* com a nom genèric per als pesars. Només espantem mosques i no és al·legòricament que ho escric, ni incòmoda faula, crec que és mer realisme atònit.

No es pot dir *guarda de llops*, una guarda ho és sempre d'ovelles per exemple, que són domèstiques. Amb aquest adjectiu, domèstiques, es fa referència a allò que pertany a la casa, al δόμος. *Dominus*, en llatí; l'amo, senyor, dominant (pensar: futur domòtic i què vol dir). Domèstic, insistim, s'oposa a banda.

D'aquests, dels domèstics, en podríem fer, apressadament, dos conjunts: n'hi ha de simplement tancats, com les gallines o els ànecs o els porcs: guardats per beneficiar-se dels ous i de la carn; propietat. I uns altres, els cavalls, posem per cas, de domesticats, passats per la doma, domats, fets de l'amo vol. Tots dos grups han estat modificats –és una manera genèrica d'expressar la doma– al llarg dels segles, genèticament; els resultats els diferencien i els separen irremeiablement de l'origen: els

l'impedeixen. Una vegada fa anys, vaig sentir a un bar a Crespià una discussió per qui era més intel·ligent, si un gos o un cavall; no crec que mai s'hagi sentit a parlar de la intel·ligència de les gallines comparant-la amb la dels ànecs: dels domats se'n diu que són intel·ligents, amics, que entenen l'amo i col·laboren; de la resta, que són a la casa, com a simple propietat. Considerar la intel·ligència d'una bèstia amb els paràmetres dels humans és la cosa més idiota que es pugui imaginar.

Per no deixar coses penjades, repetir: les ovelles les guarda el pastor; els llops es guarden ells mateixos, i en diem banda, banda de llops, grup, partida o tropa, fins i tot.

Guarda també vol dir que estan protegits, són una guarda, cuidats per interès del pastor que condueix el ramat i vetlla per la integritat de les ovelles, de les cabres, de les vaques mentre pasturen, de les oques com feia la Pauleta de cal Guillot quan era jove i les duia als camps d'userda perquè es mengessin les papes. Un cavall o un gos –dels gats, no sabia què dir-ne– s'ensinistren perquè facin determinades feines; col·laborar amb el pastor, vigilar la casa. Tot això, al camp; a la ciutat, un gos em fa cosa; en diuen mascotes i sembla que mascota, en provençal, volia dir sortilegi –què s'hi amaga.

Les ovelles no estan ensenyades, obeeixen cegament, avorridament atemorides pels lladrucs i les mossegades del ca. Marxen com si l'instint fos menjar i obeir els crits del pastor; quan l'ofici de pastor s'equipara al de capellà, tot torna més fosc encara. Darrerament hi ha ovelles merament estabulades, règim ben distint d'haver d'anar d'un lloc a l'altre. També pacients, els bous de les juntes m'impressionen –junyits és una paraula forta– i quan diuen que hi ha una amistat entre els components del jou, s'aposta en base a la insatisfacció de l'etòleg. Recordo el chato i el majo, fent voltes a l'era de don Clemente, a Rublacedo de

arriba, província de Burgos, la seva obligada paciència. Però – reprenc– bàsicament, entre els domèstics, hi ha això: de merament tancats i d'estrictament domats; si de tots en diuen domèstics, és perquè viuen al domus; per la doma, d'acord amb l'aire que ha anat fent la història i les seves coses. A alguns elefants –perquè també hi ha d'elefants domèstics– quan són petits els lliguen amb una corda a una pota de manera que no puguin marxar. Més endavant, acostumat per la doma, i quan ja podria trencar la corda, recorda sumís que no podia. Parlem de la memòria de l'elefant amb frivolitat.

Hauria de pensar en les bèsties que he conegut de prop; deixo de banda, no penso en alguns veïns i molts col·legues. Durant uns tres anys vaig tenir una burra al mas, entrava al lot d'animals que vaig haver de pagar al pagès que marxava, però que pensava esperar que el bestiar fos a punt per vendre; li vaig avançar els diners. La burra deuria estar ensenyada, però no vaig ser capaç mai de fer-la treballar ni tampoc de cavalcar-la, per descomptat, ho vaig provar un parell de vegades i va respondre amb mala intenció. Perquè no marxés i a la vegada prengués el sol i l'aire, la vaig tancar al galliner, un dia només, em va semblar que li feia vergonya de ser entre les gallines i els ànecs; d'indiots, també n'hi havien. De manera que va acabar vivint solta, completament, solta com el gos que, quan podia, la bordava –competència, imagino– i ella li ventava coces. A l'estiu, era capaç de bramar al costat del pou i no parar fins que no la remullava i li passava un raspall. S'hi posava d'un costat, en acabar, de l'altre. No sé què en pensava del neo-rural que era al mas i que quan anava a fer llenya al bosc el seguia –però per mirar només. Els animals, què miren; la burra, hi veia alguna cosa? Quan la vaig poder vendre, la burra va perdre el dret a l'aigua refrescant?

Hi havia també un porc –els drets del porc– sol a una nau molt gran i buida, una cort que havia estat per a truges i godalls, i ara feia pensar en la nau d’una església abandonada, de sostre baix, però. Va ser el porc que el pagès em deixà i que jo alimentava amb l’esparcet i els naps d’un tros a tocar de la casa. Sempre em va semblar angoixat i que menjava per neguit existencial, ho dic per com em mirava. El dia que en vam fer matances –n’estic segur– sabia que l’ajusticiaven; des de quan ho sabia? els crits eren per no sentir-los. La soledat d’aquell porc que vam matar el mateix dia que va morir el dictador no l’he poguda oblidar: sol, soledat de porc, un any de soledat tancat prop d’on eren les gallines; què entenia des de la soledat tan seva.

Dels tancats, no en podem dir que visquin alegres; ni, segurament, tampoc tristos. Només sabem que són domèstics, en l’accepció de propietat –no sé si n’hi ha cap altra accepció– i que cal guardar, vetllar per la seva salubritat, engreix i negoci. Els cavalls o els gossos no s’han de guardar, s’ensinistren, se’ls doma i s’usen; són valor d’abús. Sovint penso per què els agrada, perquè sembla que els agradi, que es reconeixin en tant que són a disposició de l’amo, en fer el que els manin. Són exemple de servitud voluntària, especialment agraïda, estranya relació de complicitat. A un ànec no l’acaricien, a un gos sí; i a un cavall i a la burra de casa fins i tot, pesada. Aquesta relació, des de la perspectiva de les bèsties, se’m fa rara: però sé que soc jo qui diu, perquè la bèstia calla, mira, què sent?

És del règim estabulari –l’actualitat– que volia pensar i les seves variants. Al galliner, un petit cobert per passar les nits i la posta d’ous, i un trosset de tancat perquè passin el dia és el que cal; protocol senzill, tites, tites; aigua, treure de tant en tant la gallinassa. És a les instal·lacions per a milers de polls o de gallines ponedores on es pot pensar l’augment exponencial de l’horror del

nou règim, que anomeno estabulari. Indústria agrícola, maximitzar la producció, radical canvi de règim. Porcs entre porcs, demografia asfixiant. Pollets, llums encesos tot el dia, neguitosos, no paren de menjar, engreixen més ràpidament; unes quadrilles de matinada, quan són al punt (què vol dit ser al punt?) els entaforen dins gàbies, trajectes ràpids cap a l'escorxador. Què senten? Què senten les vaques quan senten música i produeixen més llet?

Comparar els moderns espais de guarda amb els camps de concentració; i pensar si seria demagògic i què.

Per raons de pandèmia –l'origen de la pandèmia és una multiplicitat possible de pangolins, de ratpenats o de laboratoris– hem esdevingut o potser encara només som a tocar, però hi som, hi som, de formar un sol cos biològic –mundialització– amb les bèsties totes: afectats. Globalització de la biopolítica, en sentit fort. Som en una animalitat perduda, només domèstics, doncs⁴. I l'amo és al panòptic com a metàfora del passant (ja mai més dir present, d'aquest present desolat), el passant fa que ens vigila, cuida, normalitza, el passant és el producte de les seves lleis, només: esdevingut immòbil; el “sobirà invisible que ens contempla rere les estúpides màscares dels poderosos” (Agamben). El passant immòbil arrossega raons immemorials que ens fan creïble la imatge –espectacle, malgrat que sigui buida: imatges passant;

---

⁴ .- Per rumiar: “El pesar que puedo sentir de un tiempo en el que la oscura intimidad del animal poco se distinguía del inmenso flujo del mundo indica un poder efectivamente perdido, pero desconoce lo que más me importa. El hombre, aunque hubiera perdido el mundo al liberarse de la animalidad, no dejó de convertirse en esa *conciencia* de haberlo perdido, que somos nosotros y que, en algún sentido, es una posesión de la cual el animal no tuvo conciencia: en una palabra, es el hombre, lo único que me importa y que el animal no puede ser” G. Bataille, *La parte maldita*, p. 151.

és realitat única per a espectadors en règim estabulari; pantalles, virtualitats, les ombres a la caverna són tècnicament perfectes al passant. Perquè havent assumit l'Administració de manera radical l'absolut control de la vida biològica de tot vivent, ens hem doldre/témer en aquest nou cos bio-polític de la retolada post-pandèmia, en l'abandó-control indefensos, interior d'un esdeveniment buit, si la nuda vida, si l'estat d'excepció com a norma, ah Benjamin; des del meu desordre rebel, les escric.

A ningú li escapa que una nau de porcs d'engreix és un camp de concentració; que el gos acompanya l'amo que fa un cop d'ull per saber si hi ha res d'anòmal a la possessió; que si l'amo tingués un cavall, l'acariciaria el coll abans de cavalcar-lo per anar territori enllà a veure altres amos cavalcant; i que ara els amos cavalquen cavalls elèctrics recarregables sota la lluminària i l'actualíssim sorollam amb què decoren l'enlloc, el descampat. Entenc per descampat el conjunt de tots els conjunts del passant – connectats, això sí: segons relació de forces i no he aconseguit, però, veure, altre color del descampat, sinó l'ocre, a per tot ocre. Hi ha cavalls, gossos, gent; domèstics, CIES, campaments, closos, tanques, bardes.

El meus avis materns tenien una gossa, Zuri, és a dir blanca, ho era, i per a mi un suplici quan em bordava quan hi anàvem de visita. Els gossos, però, no recordo haver-los somiat mai. Els cavalls i els gossos, ja ho he dit, mantenen una relació amb els amos que se'm fa rara, La Boétie fora útil per reflexionar-hi? Què sent un gos que et mira (hi ha situacions realment singulars: des de fa uns anys li recullen la caca, l'acaronen... els de ciutat. A pagès n'he vist de tot color, però tampoc mai senyals d'indignació canina, sinó submissió). Els gossos no es revolten motu proprio. Hi ha bandes de gossos sense amo. En podem dir *canes sacri*? No, són els que s'auto-exceptuen, els que es marginen de l'estat

d'excepció del bestiar, allò que Benjamin diu que és la característica del passant; són banda, banda segurament pobra, famèlica, dissortada, poetes.

Els animalistes propugnen els drets dels animals, que en general, però, són mers pal·liatius en el tracte, evitar determinades formes cruels. Nosaltres ens demanem pels drets dels esclaus i com serien si en la definició d'esclau apareix ben clar: l'esclau no té drets. I si no és cosa de l'esclau la revolta –l'única cosa que crèiem seva, l'únic “dret”– sinó de l'amo compassiu, què en fem d'un estil de propietaris tan arrelat a la vegada que l'aparent gust que passen gossos i cavalls (recordem: domats, paradoxalment, amb el dret a ser domats). “Les declaracions –diu Agamben desmuntant el significat d'ús dels drets de l'home– de drets representen la figura originària de la inscripció de la vida natural en l'ordre jurídicopolític de l'Estat-nació”, entenem del globus; pensem l'únic dret/escapatòria que queda és excloure's, exceptuar-se, ens avancem, però –el desig, ja se sap, ens excusa⁵. Al capdavall, es tracta dels drets dels animals per inscriure'ls al nou règim; papers en regla, trasllats a l'escorxador amb l'Imsero. Molt embolicat tot i arterament, massa història de forces i més forces amagades per muntar això que en diem cosa i només és àvol passant. Els drets dels animals, dictats per veterinaris compassius (d'acord amb tota mena de protocols i naps) on, a quina mena de lloc els inscriuen? Com és l'enlloc dels domèstics a l'enlloc? El nostre, quin és? Penso que els poderosos tenen un problema d'emmagatzematge i estan cercant vies de drenatge: on colgar la bestiamenta, cerquen i, alliberats, poder exercir la dilapidació.

---

⁵ .- “El humanismo contemporáneo, llamado de los ‘derechos humanos’, está literalmente envenenado por una concepción muda del sujeto como límite” Badiou.

Els drets dels animals és el que reclamen els animalistes bo i donant per descomptat que els saben. Quins són els drets dels confinats, dels tancats, dels closos quan han perdut definitivament l'origen –els que s'anomenen humans, també l'hem perdut; fins i tot tenim perduda la capacitat de celebrar-lo–. Cinisme d'idiotes animalistes, pena idiota, idiotesa que pretén drets per a qui ja no és sinó confinat al lager. Ontologia per a domèstics: endevinalles, passatemps, control sanitari, green pass. Els domèstics ens miren i no sabem què senten, i ens els mengem, arrabassem les plomes, convertim en hamburgueses, els fem saltar al circ (ara està prohibit i no sabem si els venia de gust l'alegria innocent dels menuts) o els fem córrer als reportatges del Serengueti. El circ incessant, el cavall savi, el gosset amb faldilles ballant dret sobre dues potes, el tigre que mai arriba a menjar-se el domador. La vida de circ, sens dubte –somio– millor que al camp de reclusió; els circs, al marge de l'ordre –el somni, que no pari; i per descomptat que ho dic imaginant-me animal i sense cridar massa, no vull anar a pitjor. Quan una bèstia neix al bell mig d'una evolució adaptada, modificada, nova, és sense marxa genètica arrere: tot el que ha conegut són les regles de l'amo, les carícies de la senyora de l'amo, les puntades de peu de l'amo malhumorat, el menjar de la mà de l'amo, no està en disposició de pensar en els seus drets. Ens miren i no sabem què senten. Els mirem, de ben a prop, mirant si ens veiem. I això sí: reivindiquem els drets dels animals, que no sigui dit. A aquest passant som repugnantment correctes.

Coda: les bèsties no s'empegueeixen quan els donen de menjar, no senten vergonya (la dita, però, no es mossega la mà que t'alimenta només mostra submissió, no siguis bèstia).

Una altra manera de doma, de la dona aquesta vegada: cugucia, al GDLC i cugúcia, al DCVB. Ho diguis com ho diguis, fer mal i aregar.

Digressió?: quan Heidegger explica l'atordiment de l'animal al seu entorn –de l'home, diu que hi ha un desvelament al seu entorn– No gosaria dir-ho.

Dies mengen dies, que ràpids; temps afamat, mort de gana, no aixeca cap.

Hi ha un abisme entre què pot un cos i el sentit de la seva imatge, és aquell deix que ens sorprèn.

Fixa't què dic –li he dit– dic més llum i tanmateix els temps d'aquells temps eren ben grisos; però eren grisos d'una altra manera; i pensava que ens en sortiríem. (em referia a quan jo era jove)

La mort, que sempre és natural, és a la vegada i per causa de la consciència, injusta; son coses de la moral natural que va estar tan de moda un temps.

« Il appartient à l'évènement de se subdiviser sans cesse comme de se réunir en un seul et même Évènement » desgavell, d'enlloc, però.

–Un suïcidi no s'improvisa, cal planificar-lo, no deixar coses desendreçades, ser curós amb els detalls.

–Divertit que ho diguis, perquè d'aquesta manera mai no arribaràs a aconseguir un suïcidi com deu mana.

Un suïcidi és crash i s'escriuen ells mateixos, deixant un munt d'estranyesa als que queden.

Cop de calor metafísica, a *fabulous uppercut* el té doblat. (a cop calent, traduïnt a *reglón seguido*. Un cop de calor... era a la feina, pobr' home. A cremadent, a corre cuita; fa un temps també es deia perdent el cul, més gràfic? A cremadent, però sense final).

Amb la pobresa de pensament actual (pensar si els pensaments brillants d'antany van aconseguir què; i doncs, si la pobresa de pensament ha estat norma) estaria bé fer net, fer anar només les poques coses que tenim a mà i també pensar en la mà buida que tantes vegades ens troba sense paraules. M'ha vingut això al cap a causa de les malalties mal anomenades mentals (el desconsol, per exemple, que no és malaltia, sinó raó) i la lectura d'algunes coses de Freud⁶, perquè no he sabut si en tractar, per exemple, de la neurosi, el que diu s'escau també per als avorrits que no tenen consciència del seu avorriment (vull dir que es troben sans, normals, tant com el veí que tant odien). I quants neuròtics hi ha, també; i esquizofrènics, afegim (i si no tenen més que raó per sentir el que senten, ens hem de demanar.

En arribar a aquest punt, sempre penso si jo també hi soc, en el grup, però com a què, quan l'únic que sento és mala llet i impaciència).

---

⁶ .- Diu Foucault: "Ahora se plantean dos problemas: ¿cómo ha llegado nuestra cultura a dar a la enfermedad el sentido de la desviación, y al enfermo un status que lo excluye? ¿Y cómo, a pesar de eso, nuestra sociedad se expresa en estas formas patológicas, o se niega a reconocerse? (Enfermedad mental y personalidad)

Anem, però, a la pobresa ambient. Triar, primerament, la paraula que ens ha triat: tocats de penes. Superfície, 'llà on som, puix que la pobresa només disposa de superfície, ben poca i esparracada –diguem millor: la consciència no té manera d'anar més avall: és la superfície del fons, a tocar, doncs. La pell és en contacte amb les superfícies, la pell s'arrossega com el gat entre les cames: sentir què diu, què demana la pell quan és tan avall en superfície. No sabem què pensa un gat, els incorporals d'un gat (pensem que en deu tenir, d'incorporals). La pell pobra sentia, sent, a penes essent. En superfície, penso l'existència i no sé anar més avall; tot és guerra. Ser en guerra no és cap malaltia mental. Estic fotut, emprenyat, cansat, avorrit de la vida. Mai m'he trobat tan lúcid, però. Miro el món i em sembla lleig, objectivament lleig: una crosta de merda el tapa de manera que el món –si és que n'hi ha– no es veu: és món-producte, superfície. Elaborat. Ximple merda processada. No és un producte més –n'hi ha d'altres– per consumir; és únic, impúdic a l'aparador: és pantalles de totes les empreses unides, és la PTEU.

Fotut, però orgullós de la inutilitat insistent de la meua vida, orgullós de les coses que he fet: veig genteta que, tot i havent-me volgut mal, els considero lògicament enxarxats (còmplices de la globalització del desgavell, els entenc: em provoquen pena, i perquè se m'entengui: he conegut col·legues que aconseguien que la universitat semblés un convent (un conventicle), per exemple; he vist veïns sense ànima, d'ofici d'antiavalots casolans; falses imatges i diktats de món-en-venda: injustícia i violència com a paisatge, única llei). Orgullós també de mai haver entès de què anava ni tan sols la supervivència.

Les ganes –no goso dir el desig– de joc les mantinc, de per tot i a la vida; malgrat tot, malgrat que el pati està ple, malgrat que ja camino maldestre, malgrat que em fatigo fins i tot passant

l'aspiradora per la casa o dret pelant cebes a la cuina, no he perdut les ganes de jugar, però diagnostiqueu-me problemes de salut mental i us salto a la cara.

Com si no hi fos; hi ha poc espai per als patiments que tothom guarda com pot; de manera que no hi ets, o que no hi pots ser, seria més encertat començar dient: en un allà sòrdid, en un tros de no se sap, mantenia un equilibri de circ, i reien. Com per amorsegar-se de pena, vaja.

*

Subordinats, l'ordre és el que fa.

*

D'aquella edició bilingüe tan cuidada deia que l'havia decebut: només havia entès la meitat del llibre.

*

Where have all the flowers gone? long time passing? Where have all the flowers gone long time ago? Cantava Peter Seeger; cuidar les plantes del jardí vol dir que si no ha plogut, és millor regar-les: verb amb complement objecte, les plantes; cuidar-se –per regla general passa– verb reflexiu: posant-se crema solar, per exemple; encara que hi pot haver reciprocitat: com a es cuiden, l'un a l'altre, o es posen crema solar un a l'altre, però no es posa crema solar essent conscients que cuidar ve de cogitare.

Per fer lleu el comiat va demanar uns desajustos en el temps, va demanar que el temps deixés de funcionar una estona i, tot d'un plegat i d'aquesta manera es podríem trobar en un més endavant,

haurien fet un salt i viurien el després que havien somiat abans d'acomiar-se.

Un racó no pot ser el racó de l'altre, encara que ho desitgin: per impossible reciprocitat. Forats i racons tenen soledat semblant; Tomeu es repeteix: habito el forat que vas deixar, fins que li'n vingué una nova pensada, al mateix forat, però no en sortia.

Als vells se'ns observa amb nostàlgia preventiva (i una ardent curiositat temorosa)

Remuntar vers la profunditat. I no ho estic vivint com a oxímoron; fins i tot, arribo a trobar-ho natural, remuntar cap avall.

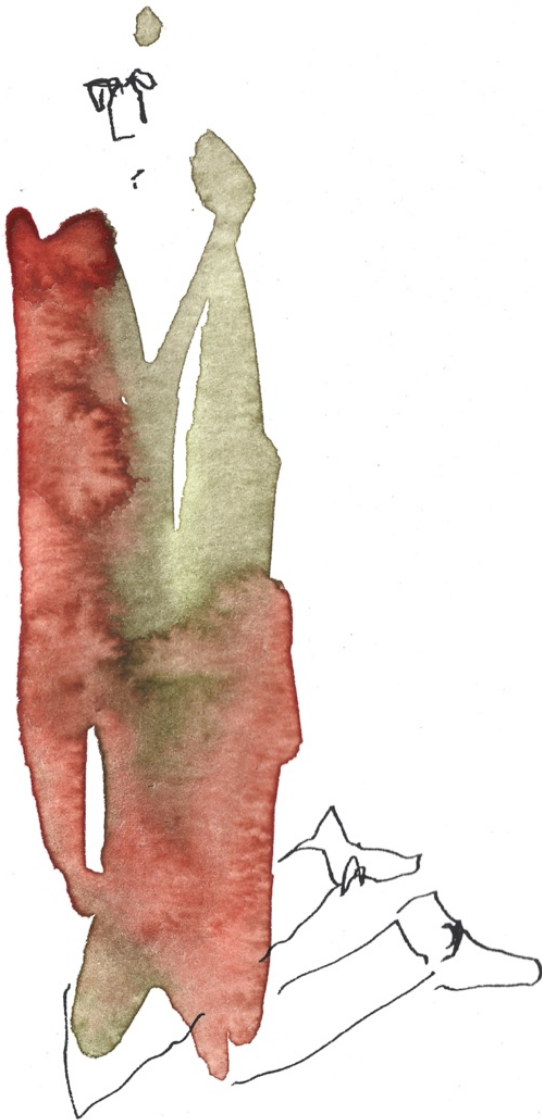
“Més tard, Diomedes de potent crit de guerra ferí mortalment el Teutrànida Àxil, que habitava la ben edificada Arisbe, ric de molts cabals i estimat de la gent, car, tenint la casa arran del camí, acollia, agradós, a tothom; mes cap dels seus hostes no es posà llavors davant seu per salvaguardar-lo de la funesta mort” *Iliada*, VI

Fa cosa, pobre Àxil.

*

Tancats dins una sola lògica, vivim a la precisa completesa del món: el sentit, qualsevulla

sentit, s'auto-reproduceix. Deleuze diu: «La continuïtat és una diferència evanescent», el pas, el silenci del pas, tot en aquest silenci, pàlpit íntim. La completenessa fa el posat de continu, i és mera imatge només. La completenessa del món, ens hauria de preocupar, la seva lògica, la seva veritat.

L'actualitat, desgavell en ordre. El desconeixement i els cunyats com a gestors. Essent tan avall, ja no som sinó dermes de fracassos.

Difícil imaginar com pugui ser un *incorporal*. El sentit del mot és un sentit que només nega: què és sense cos? La filosofia no diu com són els incorporals, sinó què no són, que no són cossos. Com els pensaments seran, doncs, que tampoc no en tenen, de substància (amfibològicament parlant); d'aquesta manera, ni lloc, encara que fos ben petit, en necessiten. Els incorporals, però, que en voldrien, de lloc? Poden passar a fer-se cosa? Passat un temps de la seva

presència, molts incorporals fan vida tòpica entre els mortals i obliden què eren.

Morir quan s'usa com a reflexiu, és cosa dràsticament singular.

Hi havia una vegada una rata de laboratori que no tenia plaça a cap laberint i anava com perduda, Pas mâle, pas mâle, anotà el científic.

Segons el diccionari, aregar ve d'arec; i aquest, d'aregar; aregar les rates al laboratori, per exemple. Aquesta manera circular de definir explica què és educar o domar; és a dir, com fer voltes al laberint, així com fan les rates al laboratori.

Hom ha sentit a dir que allò que hi ha entre els àtoms és energia, matèria fosca, i que no se sap què és; breument, que no pot existir el no-res, ni els intersticis, ni els buits, ni l'aproximació infinitesimal; que tot això són ensomiades. Si és així –i no ho sembla– la realitat fa incòmode el moviment, passar entre àtoms, com ho farem si no hi ha espai! Quines ganes de fer volar coloms al buit!

Un comprensiu menyspreu l'ajudà en aquells dies.

Mai no arribaré a donar cos a allò que volia que fos un Tractat de filosofia pobra, de seguida s'enriquia –ara veig– puix que així que penses una mica o se t'acut res, encara que sia la bajanada més burra, el tractat comença abandonant la pobresa, comença a enriquir-se. Fins en l'axioma més senzill apunta un futur posseïdor. Potser només seria narrar, contar històries; la filosofia pobra no es veu amb cor d'enunciar principis (*he passat per la vida, fent muntanyes per enfilar-m'hi*).

Cada mot tenia un agafall, una mena d'ansa o accent i era, llavors, bonica la vida; però érem nens petits i amb els temps i les seves històries –hauríem d'entendre cansament dels mots? Es poden cansar els mots?– amb el temps i les seves històries, ens costava de cada vegada més d'entendre'ls, els mots, i eren allà des de feia molt, i eren ja potser fins i tot vells. De cada vegada, ara ja vell, hi ha més mots aconseguint un perfil difuminat, a frec de perdre'l.

Només és real el fotó que hem observat. La realitat només és allò observat –i doncs, és allò que, per nosaltres, té sentit, que poden canviar, generar i produir contradiccions, etc. de manera que no podem veure allò que “hem deixat de banda”, que desconeixem perquè ho hem abandonat o exclòs de l'observació, que hem hagut de deixar de banda en el procés d'investigació o de somnis o pensaments; i d'això se'n diu fer història, vaja. De la resta de “multiversos” (possibilitats), què. Què fan les altres històries.

nota: “Más tarde, Heisenberg se refirió a los valores por los cuales no estaba permitido preguntar *potencialidades*, solo una de las cuales se volvía real en el momento de realizar la medición. ¿Cómo pueden unas potencialidades que no tienen lugar afectar a los resultados reales?” D. Deutsch, p. 346

apunt: una metafísica possible de la filosofia pobra seria segurament l'esforç per considerar el sentit, és a dir, els ens de raó en la seva evanescència, allò que els lingüistes defineixen com la relació entre l'objecte i la paraula i no ho toquen! I si el sentit té parentiu existencial amb el “fotó observat”. La filosofia pobra ha de considerar sempre la fragilitat del sentit i xiular dissimulant.

Es pot anar d'un tema a un altre, és el vell compàs del meu pensament i fa pensar en les deficiències de la filosofia pobra que volia; vet aquí un exemple: hi ha un moment a la Ilíada on les nimfes, planten oms πελέαι tot al voltant de la pira que ha cremat el pare d'Andròmaca. Sovint, allò que s'hagi d'esdevenir quan la mort vingui se'm fa, misteriosament, d'interès. Seria pretensió, però, pretendre nimfes i oms que vinguessin a acomiadar-me; encara que m'agradaria.

(πελέα, sing. om; curiosament, senclar és πέλεα. Amorosos senclars vindran a cantar a la meva tomba? Fora bèstia, quina bèstia delicadesa).

Un temps, fa temps, jo deia que la bellesa que pot haver un cadell tenia per funció (pervers finalisme) aconseguir ser cuidat o protegit; d'on dimonis trec que allò dèbil és bell i, a més, amb una finalitat? Em ve al cap llegint un article de Bataille sobre la perfecció acadèmica dels cavalls i la monstruositat dels hipopòtams, per exemple, o dels micos (els hipopòtams s'estimen i no troben que siguin monstres –penso sense alçar la veu). Quins adjectius pensava Bataille per a un cavall i quins adjectius el cavall és capaç de dir sobre la seva planta? (a la seva manera, és clar). La dona d'Schrödinger deia que preferia viure amb un poltre que amb un canari (maliciós: i s'havia hagut de conformar amb un físic) La manera com entenem ha estat causada per algun fotó distret i que no havíem vist.

A poc a poc hem anat bastint teories, una idea-món rere una altra, la mamem fins a aconseguir realitat, que és l'allà on vivim. Ah, mamelles cibernètiques.

“La realitat –llegeixo– no és com la descriu la física clàssica” en farem una altra, diuen; política clàssica.

A Sloterdijk: “En este escenario donde se muestra en realidad que los seres humanos son generalmente criaturas adictas al mundo o, lo que es lo mismo, drogodependientes de los rellenos de contenido que dan sentido al mundo”. Patint aquest escenari, és evident que cal desintoxicar-se.

Sospitava que aquelles velletes eren sempre en mal col·lotge, n'estava ben cert: negres i arrugades murmuraven amb emmaleïment; sentia les seves diendes al capvespre com s'enredaven fosques, li semblaven pansits rams d'enraonies malicioses; i creia que, com serps verinoses, enfonyaven pestes infectes de la seva família; i que mentien. Havent marxat del poble, un temps més tard, les enyorà totes.

*

«com el bon filòsof necessita el metge per tal de conjurar l'ombra de l'ànima» M. Foucault. L'ombra de l'ànima venia acompanyant-nos; per cortesia només. És tan sec el món, que els que duem aspra vida l'hem de cercar; i les ombres no en saben, de medicines, acompanyen només.

Jo no soc altra cosa que el conjunt d'interaccions amb el Defora (i amb mi mateix també?) però no arribo a dubtar prou de jo. Diu Deleuze que « Une conscience n'est rien sans synthèse d'unification, mais il n'y a pas de synthèse d'unification de conscience sans forme du Je ni point de vue du Moi. » I a jo em

sembla que no hi ha res més, però que amb això només, jo no faig via i no paro de dubtar si saltar des del meu *pont of view*.

Hi ha una distància estranya entre la intersubjectivitat, que ens mostra el món com a conjunt objectiu i coherent, i les relacions entre els objectes del món, entre ells. El continu aparent de la realitat és de gra molt fi. Del diàleg que tenen les coses, ah!

Socórrer el món sequegat socarrim cercar tres peus al gat (gust d'escriure rareses)

Βαυβώ, al Chantraine; al d'en Florencio no surt.

Entresentit hauria de ser dit de la manera com arrossega una ferida aquell que l'ha sentida ben a dins del cos i no la pot entendre. Ressentit, és una altra cosa: tampoc l'entén, la ferida, però jura que sap per què se'n sent i, impotent, voldria venjança.

Em miro μνηστήρ, a l'Odissea, vol dir pretendent; μνηστήρης, plural, m'ha sonat a allò que has de menester, i doncs, allò que pretens; tanmateix, crec que té a veure amb Mnemosine, encara que no sé com. Allò que hem de menester, una mica, un poquet, un pessic d'ironia per passar temps, resta com a misteri. A penes hem passat per aquí.

Samuel, sadoll d'abstinència i despenyat per barrancs de temps, fa passar la gana emmirallant-se al fons i pensant que cal mirar el temps, com es mira el riu –dies de fam, fluent saber de pobres.

Un dels punts importants de la proposta d'Agamben, la inoperabilitat, és a dir: no fer amb finalitat, segons

comandament, segons l'ordre tindria un complement en l'afirmació de Marx conforme que “només en el consum un producte es converteix en producte autèntic” *Grundrisse* 14: Perquè no es tractaria només de no produir ni tampoc de no consumir, sinó de capgirar el sentit d'ambdós poders, riure-se'n, perdre la por que pretenen.

Fa dies, molts que faig voltes perdut allà al punt final; i no venia preparat. El punt final, mena de buit imprecís que ressona, íntim, per a tu només (a vegades penses que t'agradaria comentar-ho.)

Per mostrar ràbia antiga que arrossego i m'arrossega –rosega– sovint he dit que jo era com els arbres animista, cosa que compta entre les més ingènues i primitives, i més poca solta també, on s'ha vist. Perquè sé que puc imaginar algú, amic estremint-se com jo de vergonya i d'horror abraçant uns xiprers podats i en filera i unes pedres –dit sigui de pas– escapçades amb mal gust « *comment s'empêcher d'éprouver une insupportable pitié pour les pierres ?* » perdut en l'esdevenir impertorbable, a l'enlloc: ah, com se m'arrocarà pedres avall el cor que tant considera les pedres.

queixa fonda:
perduda a l'enteniment,
camina, velleta i sola,
la flor del coneixement.

No he esgotades les plors, però ja no sé plorar-les. El meu a penes cau sense fons que l'aculli. (em sembla que he fet un trístic) El títol *a penes* es relaciona conceptualment amb la pobresa: a penes

és un rest, encara que sovint sigui un rest que no prevèiem, o un abans de no tenir (més tard, només resta la sola pobresa). La pobresa meva l'entenc com a crítica de la propietat: res és apropiable. I doncs, essent a tocar de la dignitat: a penes només propietari de la consciència de tu mateix. Benjamin defineix la justícia “com un bé que no pot esdevenir possessió”; seguint la seva proposta: a l'allà genèric on som, la propietat sosté un món bàsicament injust, veritable estructura imposada, li dona sentit. Tota crítica ha tenir en compte, encara que sigui a penes, què sigui propietat: el mon no és apropiable. Només som propietaris accidentals de la pròpia consciència; és a dir, dignes.

El dia ha començat amb molta llum, a poc a poc l'està perdent; em dic que també els dies envelleixen. Des de fa una estona llarga, però, el dia ha tornat lluminositat altra vegada; vull dir que sovint parlem per parlar, ens hauria de bastar seguir mirant, cosa que no vol dir tenir paciència.

La total dominació de l'home, que Arendt considerava com a finalitat dels camps de concentració, consisteix actualment en l'abandó absolut, radical abandó a què l'home es deixat, mer deix. Submissió per abandonament, soledat per subjectivació numeral –números irracionals, crec que en diuen; la perspectiva és obscenital, però.

Bandejats a l'enlloc, camps d'abandó. Bandes? No, i ara, abandonats: en quieta desbandada; mera imatge, entre tantes.

absort com a gall salvatge que, quan mogut pel desig canta, el caçador el pot haver.

Amb el soroll que fa el món, amb tantes coses i consignes com diuen i ressonen, més que pensar un inconscient, cal considerar el que diuen poder –mera presència– d’una casta o pasta d’ex-conscient (hi ha qui té collons per dir que participa de la intel·ligència col·lectiva), un ex-conscient que ha devorat els pensaments que treballotejaven pels laberints que feien les testes orgulloses d’un temps d’abans.

En l’amor entre pares i fills cal distingir segons sigui en una direcció o en una altra. Els pares, vells: els fills senten que els han de cuidar; ho hem d’entendre. Pot passar, però, pares que no vulguin ser cuidats per no fer perdre vida als fills, pares que no considerin que els fills estan en deute, pares que s’estimin més que els fills visquin la seva vida. Un vell, que ha de ser cuidat el temps que li queda abans de colltòrcer, ha de preferir la dignitat, on cal incloure la generositat.

De la torbació com a normalitat. Torbar-se, torb, turba, torpe (del llatí *turpis*, lleig, maldestre: hi ha turpitud ambient, com a estat de coses, –afegir: i torpedinat, encara que no se’n derivi; torpedinen i és lleig: com ens les venen, torpedinen i ens torben!).

Compartíem l’alegria d’anar mostrant-nos les cicatrius l’un a l’altre, algunes de molt antigues. En un sospir i sense que em pogués

adonar se’m va colar de manera que la vaig deixar de veure.

En la migrança aquesta on camina, a penes notar és entendre.

La simetria és cosa de la reproducció cel·lular. Els trios, ves a saber.

E. es va acomodar a viure amb la porta rere seu i a parlar assegut en la distància i a través de l'envà, mot que li sonava, va, vacu, en va, vana fantasia, i feia converses educades seguint vella recepta d'àvies. Entenia adelitar-se en una mena de no poder sortir, d'ésser dins un impossible de remirada filigrana: en va sonava.

Et elle était narcissiste, je n'avais rien à faire à l'affaire.

Desapacible, ho traduiria per inquietant, de mal estar. Temo les veritats amb què ens arriben no menys que les mentides amb què les sustenten. Món de mal estar.

És lleig dir “personalitats” per referir-se a gent que se la considera “important” pel càrrec a l'Administració, per disposar de categoria d'artistes, per ser molt rics. Farien amb l'adjectiu “impersonalitats”. Per què no arriba ja d'una vegada l'hora de mostrar el fàstic que fa aquesta gent?

No mai tampoc. No té; cercava. No ha trobat sinó més camí encara.

Vertaderament curiós: client volia dir protegit, en llatí. I sabem com tot client n'està, de desprotegit.

Navegar: per la xarxa, cibernèticament naveguen. Quina manera més nècia de fer malbé una paraula tan bonica i oberta. Haurien pogut triar “papallonejar”, o saltar de link en link (en vacances, també hi ha que diuen que naveguen, més aviat irriteren l'horitzó).

No sé si tan important com ser crític sigui no impedir que els altres puguin ser crítics. Sempre m'ha fet com cosa tenir raó.

És possible que el gat encara s'estigués recuperant quan ens vam traslladar. I difícil saber de què es recuperava: el van portar d'una gatera, prim i atemorit. Els darrers mesos al pis, però, tot eren gràcies i moixaines i jeure a la falda. Al nou habitatge no li va costar gens adaptar-se –això és el que ens va semblar. I ha estat d'agrair que no volgués tantes moixaines com abans. Però ves a saber el gat què en pensa de tot plegat. *Cartesius certe non vidit simios.*

Dòcil, en anglès (*docile*) tan sols s'usa per a les bèsties; *obedient*, és per a les persones. Cap de les dues paraules m'és agradable, però. En català, dòcil és per tot allò que s'hi deixa conduir, fer... societat dòcil, i tot cruix a l'ànima.

Les que em fan més gràcia són les bestieses que, per causa del silenci, a jo només les dic; gairebé mai ni les escric –silenci gràfic.

Estranyetat. Descampat de coexistència d'humans, un dia qualsevol. Poble passegen esparsos. Ordre de multituds callades. Plou profusió de normes i protocols. Basals d'imatges entremig dels passants.

La pena se ens va fer a sobre –i pesa, i pesà més encara quan ens assabentàrem del significat del dolor: anava en un tanmateix aigües amunt. Camí del Gran Erm: el desempar és tan gran que ja no cal un camp de concentració, l'és d'abandó.

Poc abans de les vuit del matí els pobres surten dels caixers automàtics.

Vet-aquí un, i com ha dormit poc.

Contradictio in extremis: arribar a pòstum.

S'equivoca, pensa que plorant descansarà; però passen els dies i res no s'arregla. Emmalalteix en acordança als protocols, i doncs –li diuen– no s'ha de preocupar.

Aquests darrers anys els he viscut a un enlloc del pensament, una mena de tros o apart, això és el que m'ha semblat; una mena de tros sense vores és la jubilació i em demano encara: les coses que no he vist mai, com són? potser només seran records asseguts a una penya i entretinguts, menjant vida i esperant-me, a mi, que penya em sona a pena.

Quina penya tan gran que sentia, pobric, i no ha mort (mor – em dic– mor d'una puta vegada)

Soledat extrema: No tenir ningú a qui dir-li que vas a suïcidarte. “Cervo ferit la font no desija”, Ausias March.

«Al principi va ser la paraula, no la frase feta» Joseph Roth; sona, però no queda clar. Tota paraula l'és per relacions de significat amb altres paraules; no hi ha paraula sola, sense relació; és més, significat o sentit comporta relació. Tota frase feta, conta Jespersen, es caracteritza per haver una forma fixa (cal fer una ullada a Nietzsche, *Sobre veritat i mentida...*). Per exemple: fer volar coloms; afegim: a cops de peu: el significat de les frases fetes també depèn de relació (i variacions). Les instantànies fotogràfiques també semblen cosa fixa, però per entendre-les, cal considerar què fa, per exemple, el retratat: i “fer” requereix abans i després. I si és d'un paisatge, encara més. Les instantànies són il·lusió, només, com el present; són passant. El sentit d'una paraula és una construcció. A més, si al llenguatge hi va haver principi, va ser cantat: el més petit cant té un bon parell de notes. Per aclarir-ho, afegiré com a annex “Oralitat i memòria”, al final i si hi arribo.

Va guanyant desinterès per la vida, com si es preparés per al final, que en acabar, dolç oblit l'espera.

Hi ha límits. No es veuen perquè són massa lluny; tant lluny que sovint han fet pensar en coses com ara l'infinit o els deus, encara que sapiguem que no n'hi ha (això que veiem com a límits són atrapa-mosques). Imaginem que els límits vetllen per la realitat: que no es desbordi. Si no n'hi haguessin, de límits, la realitat cauria per les bandes, encara que fossin lluny, i la realitat s'aniria buidant. A més, si forçats per la lògica de l'evidència pensem que la realitat és una mena de continu, haurem de concloure que

tampoc hi ha de límits entre els elements, entre els àtoms, entre els components dels àtoms; de manera que podríem arribar a dubtar si tampoc no hi ha límits als extrems; de manera que, per mi, ens hauríem de desdir de qualsevol mena de límits (tot està per fer).

No oblidar mai, però, que hi ha límits propers, els de les propietats, per exemple; els perfils dels elements, dels cossos també; límits imposats, i d'auto-imposats també.

Diu Calasso «La hipòstasis és un acte d'homenatge que el pensament ofereix al reialme de les imatges».

Ἰοκάστη

πόθεν δ' ἐβόσκου, πρὶν γάμοις εὐρεῖν βίον;

Πολυνείκης

ποτὲ μὲν ἐπ' ἡμᾶρ εἶχον, εἶτ' οὐκ εἶχον ἄν.

Iocasta: de què vivies, abans de trobar-ne manera amb el matrimoni

Polinices: Un dia tenia i un altre no tenia.

Clavaó és un conjunt de claus

–per a interpretacions, qui hi ha?

(em surten díptics, i és enyorança)

No tenia plans per a l'edat provecta; essent a dins, ara, en la soledat em ve al cap si havia d'haver-la preparat –l'entrada, vull dir: saber que hi seria, però només era una faula; calia haver fet provisions de tota casta, i no haver deixat que el meu riure m'enganyés. El punt final és buit, ressonant, però per a jo només i penses que t'agradaria comentar-ho.

Es deia Odiant i era el que feia, son cavall, però, no hi participava, car s'estava de menjar les herbes de l'odi.

(Amb això no diem que els cavalls, com tantes altres bèsties no siguin capaces d'odiar; puix que raons, no els en falten.)

Allà, ressonant dins el buit d'un punt

Per evitar un cert dogmatisme, la filosofia pobra haurà de procurar sortir de la pobresa; vull dir que mantenir-se pobre per fidelitat a una idea és de mal comprendre –a ningú li agrada– fins i tot per filòsofs escolars que ja tenen el programa fet de fa temps. Demanant, preguntant-se, potser progressa o abandona, ni que sigui per moments, la precarietat que li procuraven els començaments, aquells humils axiomes, els principis primers porucs al·literant, demanant, pidolant, aconseguirà alguns axiomes nous, lleugers esbossos de problemes que més que vells han anat envellint a les facultats de filosofia. Somiar axiomes pobres: no sé ni com puguin ser ni si puguin esdevenir un malson.

El banc –tots estem sotmesos a un o altre banc– m’envia un anunci per la manera com m’haig de protegir de robatoris i estafes que fan els bancs; no li puc contestar, i m’agradaria, si d’ell també i de quina manera hauria de protegir-me?

Soledat política, la més dolorosa; on tampoc no hi caben les amors, t’abandonen.

Miro el passat com un misteri, per la manera que té d’avançar.

Va morir la mare i tantes altres coses; ja només em queden els braços de la mort per abraçar-me (ho hauria d’incloure a un text que el titularia llavis de laberint, o gàbies d’aire o alguna cosa semblant.)

El presoner: hi ha cap alternativa a haver d’acceptar la pena? perquè acceptar-la em fa caure la cara de vergonya.

Feia poc que hi érem. Era un pis antic, en una zona més o menys acomodada. Hi havia una mena de pati interior que va ser, havent-me deixat les claus a la casa, per on vaig entrar. La finestra de la cuina, llavors oberta, donava al pati, era a uns cinc metres, potser més. Amb gran terror d’alguns veïns, m’hi vaig enfil·locant una escala de fusta sobre d’una altra; penós equilibri. Hi vivien: una aristòcrata encantadora, un arquitecte a qui la seva dona, professora de francès, li va posar banyes un any més tard, un capellà gras, un psiquiatre o psicòleg no recordo, força alterat, un miniaturista inversemblant i, gairebé al pati, a l’antiga porteria, una família amb ressentiment envers tots els veïns; i encara, al terrat un japonès amb parella nostrada i un fill

que es deia Àkira (l'únic nom que recordo: em van dir que es pronunciava amb accent a la a, potser per això ho recordi, la memòria és rara). L'equilibri de les dues escales era perillós. Quan vaig ser dalt, li vaig dir al capellà, que havia estat un dels més espantats, De la llei de la gravetat també me'n ric. I ara, que m'ha vingut a la memòria, caic de vergonya.

Als diaris de Kafka trobo “cap ni una de las coses que se m'acudeixen, se m'acut des del començament, sinó des d'algun punt del mig”. És una cosa que també havia pensat per als somnis: mai hi arribo al començament, sinó quan estan començats, sempre, i et trobes al mig, sense saber ben bé què hi fas o quin és el teu paper, i potser l'estranyesa que molts somnis ens causen sigui per raó semblant: no sabem com començaren. Per això és que caldria afegir dubtes sobre la propietat dels somnis, qui és veritablement el que somia i si només ens hi han convidat.

Com a mostra, aquest *pesombre* que ni a la meitat hi arribo: He somiat que feia tard al somni, que corria, que no hi seria a temps. En arribar a les portes del somni, ja havien marxat tots: l'havien acabat. Negra mena de buit allà tot sol. Perdre-me'l, arribar tard m'ha abandonat en una somnolència trista. He hagut de passar la nit al carrer. Els llums dels fanals es reflectien al terra. Moll per les darreres pluges, brillava com a les pel·lícules en blanc i negre, aquelles d'abans. Hi ha un bar obert. Les taules que hi ha fora estan buides i un empleat les comença a lligar perquè no les robin. Dintre sembla que hi hagi algú. M'estimo més no entrar. No conec el barri on sembla que he anat a parar. Em demano si és per por que segueixo caminant. Em palpo si tinc por enganxada amb la humitat de la nit. De fet, hauria d'aturar a alguna banda. Em veig cansat. Millor si dormia una

mica. Haver d'esperar una bona estona se'm fa molest i no sé com a quant serà de llarga. No tinc rellotge, ni tampoc arribo a veure l'hora que hi ha al campanar. Hi ha algú que ho impedeix. És el rellotger que l'està reparant. Potser estigui netejant-lo, ara? A aquestes hores? No entenc per què ho fa. La pluja d'aquesta nit l'hauria netejat a fons.

(Per mi, que es tracta de somnis metafòrics: un somni per comptes de? Potser sigui somni només, la soledat dels somnis fa cosa)

També n'hi ha, de somnis que segueixen la seva història quan comences a despertar. Semblen més breus.

Des de fa dies que li ronda al cap que ella no sap per què ell està enfadat; també considera la necessitat que sent d'explicar-li i fer-li saber tota la pesantor i raons del seu malestar; però si calla, és per ser conseqüent: hauria d'explicar per què calla tant i està tan molest al món.

Per mi és un ideal morir fent bona cara, vull dir amagant-ne el desencís.

És curiós, en els diaris de Kafka (hi he tornat) cita dels viatges de Goethe i li sembla que els camins, recorreguts amb carro d'aquell temps eren més naturals que les vies del tren. La velocitat del progrés és qui deu fer que pensem coses com aquesta.

Un horror imprecís és qui manté les distàncies, i és d'admirar com les nodreix i se'n nodreix. Fa món. (la coherència del món és el que m'acollona, és un clos amarat de lògica de pastura que fa la completeness del món i el tanca, es tanca. El cel, però, és a punt de caure, déu em senti).

Hi ha persones que fa temps que no veus, persones concretes; i no saps si també a tu fa temps que pensen que no et veuen.

.

L'home és l'únic animal capaç de veure què és injust; de la mort, però, els homes no sabem què dir. La justícia és una idea, la idea de la mort em sembla injusta i la mort la resol.

.

Fan desgraciada la mort a empentes de protocols, normalitzar en diuen. La indelicadesa amb la intimitat del mort que, inerme, ha de suportar normes i plors i frases fetes. Mentre, els parents i els amics es retroben i s'abracen.

.

Hi ha un tremolar de quincalla que m'acompanya des de fa dies i no l'entenc: s'apila dormint amb d'altres somnis. El que és important, però, són les històries que passen mentrestant i costa tant d'entendre-les.

.

No podem imaginar un espai on la geometria que hem après no tingui sentit; tanmateix, a poc humils que siguem, sabem que existeix.

.

També la indelicadesa tapa violència.

.

Cinisme? No, auto-ironia, cinisme de consum intern.

.

En la intel·ligència artificial, una vegada les màquines hagin après pel seu compte, hi ha la possibilitat, o s'ha pensat que les màquines tinguin les seves coses, els seus apartats, manies seves, fantàstiques fantasies i així? La personalitat d'una màquina, llavors, tindrà psiquiatres i podríem entendre'ns.

Considerant què pugui ser la indiferència, he notat com m'entendria a mi mateix: Deleuze diu que la indiferència té dos aspectes; és el fons, el no-res, l'animal indeterminat, el negre no-res, un abisme desencaixat. Però també és el no-res blanc, la calma de la superfície; ah, diferència indiferent.

En passar per davant d'un cafè, a la terrassa veig un conegut, coherentment el saludo. La realitat és la manera com la veiem (nota: per a això hi ha els mitjans, produint evidència saturada). Volíem una altra cosa, però.

No sents un antic rebull saltant embogit dins l'ànima? (això no li he dit, m'hauria cregut boig).

Es fa estrany; des de la mirada pobra, es fan estranyes les coses més simples i de cada dia, estranya l'existència que tenen i que les manté. Atònit, torbat, sentint –a vegades penso si és estar enamorat, agafat a la vida, que no entens (escrivint això, em veig cursi; la filosofia pobra té aquestes coses).

LLAVIS DE LABERINT, on perdre-s'hi, pels deus, tot era una delicada gàbia d'aire!

Reconec que no sé com t'haig de mirar. A més, no tinc prismàtics.

Trinxada i retrinxada, capolada, piconada, tosquirada: l'ànima

Se li fa absurd seguir al món. No ho diu, podrien pensar que no està bé, o que té alguna malaltia mental. I ara, l'absurd el fa riure –si el sentíssi, veuríeu la pena que fa.

Derisió, riure burleta. Quebratxo, arbre dur. Disert, adj. dit d'algú que parla bé: no sé com explicar-t'ho, però és la llunyania, no em vinguis amb pelendengues (i això que procuro ser educat)

“Que os Deuses todos me conservem, até á hora em que cesse este meu aspecto de mim, a noção clara e solar da realidade externa, o instinto da minha inimportancia, o conforto de ser pequeno e de poder pensar em ser feliz” Pessoa.

Balmats, i no ressonen els laments.

« À l'heure qu'il est, l'ennemi n'a pas encore fini de triompher »

Benjamin; nosaltres, els oprimits,

seguim: no hem acabat el poema tanmateix nosaltres seguim (això és l'inacabat poema dels oprimits).

« La tête est l'organe des échanges, mais le cœur, l'organe amoureux de la répétition » Deleuze. El càlcul i la sorpresa, dues maneres; intercanvi i rapte.

“Repetició i generalitat s'oposen des d'un punt de vista de la conducta i des d'un punt de vista de la llei; a més, també des d'un punt de vista del concepte o la representació” p. 36
“S'oposen”, no diu que siguin diferents, sinó oposades; en guerra, afegeixo.

Però no sé per on començar; en duc moltes al cap, i embolicades. Coses i somnis perdudes. A més, avui fa fred.

Que 's pensa que só com aquestes bledes que es dexen ensibornar ab quatre magarrufes? Ja es defensava de la IA(ntiga)

On sembla que hi som? «Pero incluso ciertas periferias de las grandes ciudades posindustriales comienzan hoy a asemejarse, en este sentido, a los campos, en donde la vida desnuda y la vida política entran, al menos en determinados momentos, en una zona de absoluta indeterminación.» Agamben, *¿Qué es un campo?*

Incomprensiblement, però, no menciona els CIE, per exemple, i tants d'altres; en safata justament, parats a posta per ser la “comunitat que ve”. Oimés encara, essent aquella comunitat que inclourà la pleballa, el populatxo, la pegra. On *sembla* que hi som? Seria allò que hauríem d'investigar, perquè potser el camp arriba força més enllà dels guàrdies, i de maneres que no es fan sospitoses. I sembla que no ho sembla.

Hi ha un moment, a *Altíssima pobresa*, on Agamben distingeix o es demana per les *regulae* cenobítiques i quina pugui ser la relació amb les lleis. Quina vida la del monjo en aquells temps! Accídia, penso des d'una molt meva íntima ironia, i si els monjos accidiosos la podien tenir com a petit tresor, encara que fos entre prec i prec només?

Diu Deleuze, comentant l'obra d'Axelos: “Es podria dir que només subsisteix un codi, el de la tecnicitat, i no hi ha cap codi capaç de cobrir la totalitat del camp social”. És per això –penso– que han decidit restringir el camp social.

“Les qüestions relatives al subjecte i a l’objecte, pel que fa a la seva distinció i a la seva unió, cal entendre-les en funció del temps més que no pas en l’espai” Bergson (traducció meva). Gramaticalment, potser sí; a la parla comuna, massa sovint són contraris, no s’entenen.

Quan vaig arribar,
només quedava el desert; els records ho tapaven tot.

Hemingway diu que s'ha d'aturar d'escriure quan ja se sap com continuar; jo he fet sempre a l'inrevés, per això m'han quedat els escrits tan curts i complicats, no sabent com continuar-los. Només m'hi he posat a escriure disciplinadament quan no sabia què havia de dir, quan es tractava de textos més o menys oficials, com ara la tesi, és a dir, quan no tenia altre remei que, fos com fos, fer-los.

Icàsticament, Cartulamis pels seus adins entona: ah, l'IEC és un horror. Icàstic és un cultisme que ve del grec i que vol dir sense galindaines, sense ambages, i més culte, ja que hi som. És un mot que no hi és als diccionaris catalans; però: εικαστικός, grec; icastique, francès; ikastisch, alemany; icastic, anglès; icastico, italià; icástico, espanyol (Cartulamis va quedar ben sol entonant, talment com si desentonés al sol).

Entobiar, no hi ha manera de saber per què no consta al diccionari de l'enciclopèdia; a Mallorca és freqüent per dir d'algú que està com mig empanat. Al diccionari DCVB consta, encara que no dona la seva etimologia; entobiat tal vegada, ves a saber, sona a tebi, com quan es diu d'algú que Pobret, li manca un bull per a ser sencer, com si es tingués a mig-mig; bobo (que ve de *balbus*, grec; i doncs, una mà balba no seria una mà tova, boba, entobiada?) Era un adjectiu que em semblava adequat per als vells que ens estem asseguts al punt final, tan prim, esperant; ens hi estem com a entobiats.

Benionis, al Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana, en un article de Joan Mas i Vives, hi trobem el mot benionis: "'persona massa bona, que de tan bona resulta beneitona', diu: segons el DCVB, que només el documenta en el fill del nostre autor, Tomàs

Aguiló i Forteza”. Ho rebla ampliant la primera definició: "que ha perdut es calendari": es diu d'un xerraire, que parla sense 'aturall', segons el DCVB, que només ho documenta a Tortosa. Aquí sembla més 'perdre el seny'." (No l'he trobat, però, al DCVB) hi ha aquesta dita: "Massa bo fa colló".

Ακρίβεια, acríbia, precisió; finezza també, em dic.

Caldria fer un comentari prologal. Ja no hi soc a temps, però, puix que rondejo a l'epíleg. I posar-se versallesc, gestual i qual. Fer parlar vinga de paraules, i que siguin mudes, emmudir-les a flastomies i potades. Ser paraulers, wordies, paraulabaristes, ὀνοματοποιός; però són adjectius només i no explicarien l'estat de desconcert en què em trobo.

Maria, encara que l'autobús no arribi, és que no hi érem, pensant-hi. No hi ha greus ni aguts. Potser no el vam veure com passava i sempre ens ha agradat que no ens avisessin. Quina independència tan nostra.

Hom podria dir trit, un dia que es trobés molt cansat, triturat; un trit gairebé com entristit, emperò no pas acovardit. (afegir: dit per a dit, cama, cama de ropit; per no perdre-li el sentit, o (ric) el marrit, marrit de pena, marriment).

Rícmic, per a quan ric amb ritme. Sinònim: ironia interna.

Em surten millor les fotocòpies que els originals

El gust dels aires que portaven per nosaltres corriguent per la fageda (trobat avui a un trosset de paper; no sé de quan és)

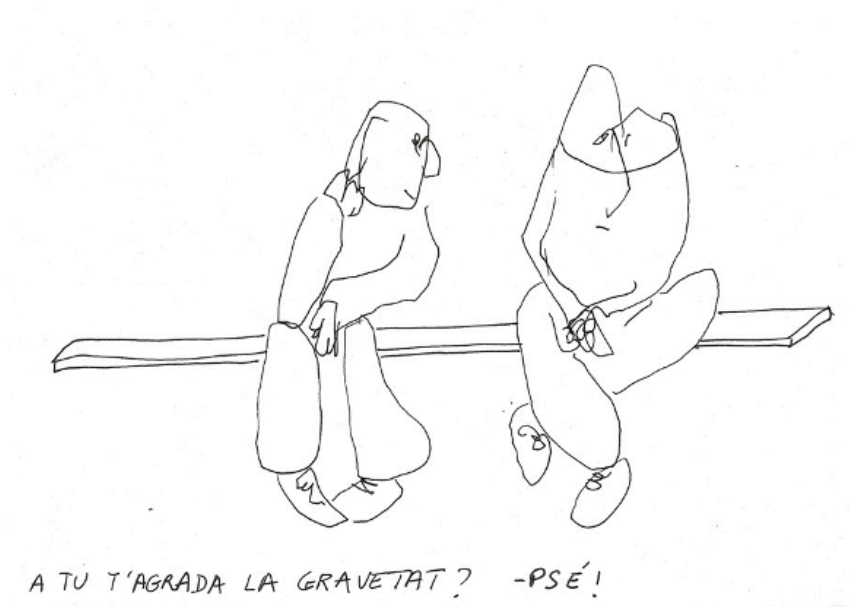
Tinc pedres a la metafísica, i havia pensat de muntar-me una barricada, ara que els enemics són a la festa. Del món. Jo ja tenia, argumentació avall, decidit de no teoritzar.

Plou realitat. La barricada ha marxat amb les pedres. Ara tenim les idees a pèl i pobresa en una orgia de projectils contra tot.

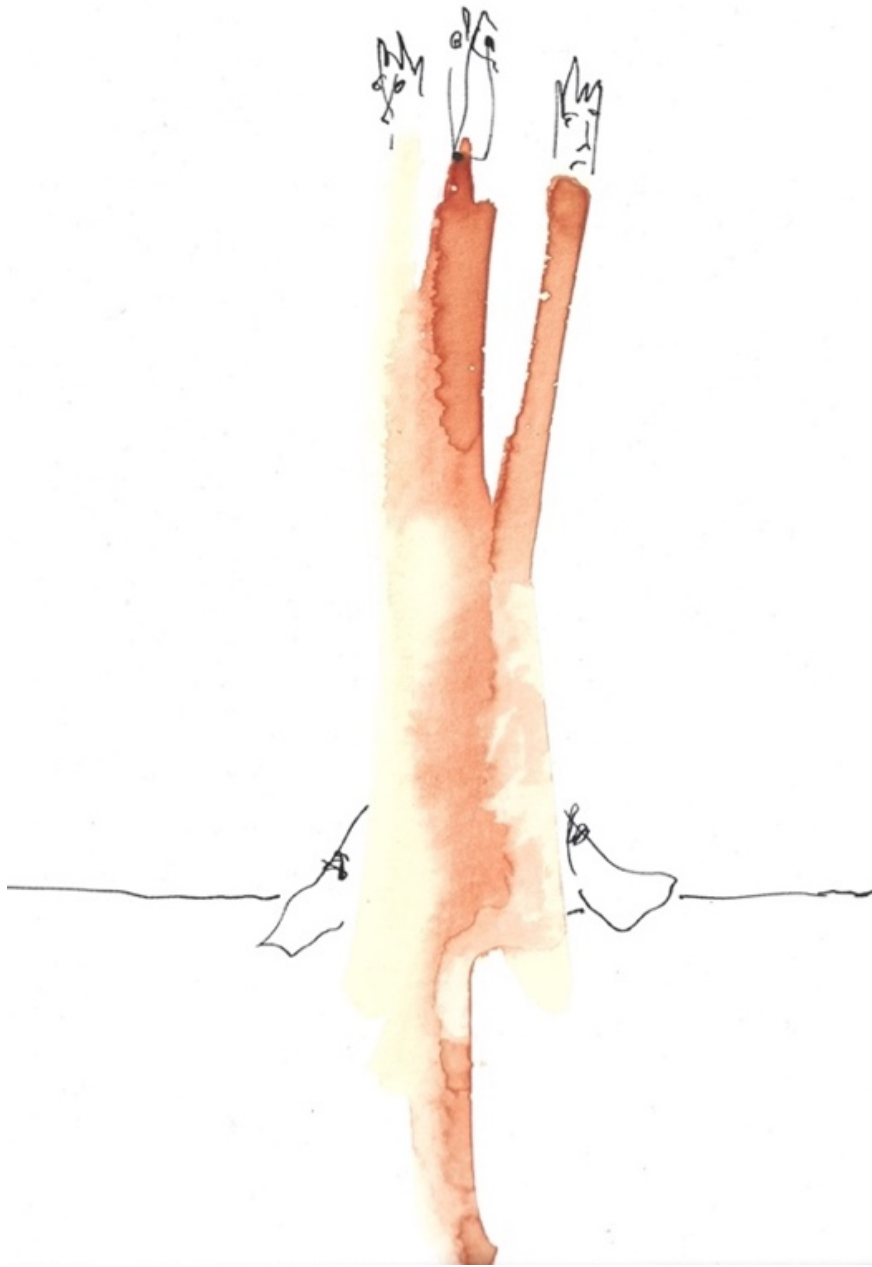
A poc a poc, un dia al món i amb tota la il·lusió que li cabia a les butxaques, va riure com només saben fer els cocodrils... ara és fàcil, i va començar a arrancar-se els sentiments.

Fins i tot en un paisatge desordenat hi ha lletres que, amb bona cal·ligrafia, anomenem coses. No sé si m'hauria de preocupar, però oblidó la porta.

Rengifo a Cartulamis: perdo temps per por que no se m'acumuli.

El destí hauria de ser més flexible amb les nostres coses.

eren tres peus del gat un dia...

Els borratxos diuen ebrietats, un balç és un precipici; ah, saber ballar aquestes coses.

2023

Del dolor

“Pots fer-te arrere davant els patiments del món, ets lliure de fer-ho i, de fet, és el que correspon a la teva naturalesa, però potser precisament aquest fer-te arrere sigui l’únic patiment que podries evitar” Kafka

1.- El dolor, també el causat per una malaltia, és injust. Hom pensa que un cos sa ho és perquè segueix la llei de la natura i que és justa. Per a això els règims i les dietes i els veganismes. Però les lleis de la natura poden arribar a fer por, com un pare violent el fa i se’l tem quan torna a casa. Ser al món, de quina manera ser-hi si el pare... un no sap ben bé quina és la millor actitud davant la llei natural, que sempre ens sorprèn amb algun article que no havies vist abans o amb algun detall que no havies tingut en compte, i és quan el dolor, sempre injust, arriba; la interpretació d’aquestes situacions és tocada de morals: comporta’t, menut.

A més de lleis de la natura que controlen els vicis –en diuen excessos– hi ha la producció de dolor la repugnant injustícia a l’ombra de la raó natural, a l’empara de la gran llei. Com a resposta i des de fa molt, ha estat costum ordenar, és a dir, obeir la llei; com si l’ordre, com si posar ordre fos un apaga focs; però l’ordre, sobretot el natural, només amaga dolors. Llavors el desordre com a desig –una mena d’estètica, vaja.

2.- A un llibel d’Enzensberger, “El perdedor radical, ensayo sobre los hombres del terror”, hi ha un tortuós exemple com a manera d’explicar una situació –en aquest cas el terrorisme– tot

desqualificant una cultura. El poble àrab, ve a dir, ha conreat la incultura, és a dir, ser “perdedors radicals” i d’aquesta manera ha hagut de necessitar de la ràbia com qualsevol embogit en moments culminants. Enzensberger és un representant de l’Europa blanca, de l’ordre, penós.

3.- Al senyor Josep Cuní li demanen per la protesta que científics han fet al Congrés, amb tint vermell, per la urgència climàtica. I en Cuní que fa: tinc una sensació ambivalent; d’una banda tenen raó perquè cal preocupar-se pel canvi climàtic; però d’una altra, uns científics no poden usar formes de protesta violentes com ara tenyir el Congrés, no fa per a ells. És un personatge vergonyós, equidistant, reprimit/repressor... l’Enzensberger, de segur que li està.

4.- L’home és l’únic animal que pot veure injusta la mort (encara que pensem que normalment no hi pensi).

5.- En l’exposició de les notícies del dia a dia de la guerra, una secció correspon als que en fugen –exhibició de dolor assajant de fugir.

6.- Aquests dies, una guerra més. N’hi ha, de guerres, sempre. Hobbes, són els pactes que, aturant-los, fan les guerres, el dolor, la injustícia. Massa simple.

7.- Amarat de món, món dolor; no sé sortir de la pena, essent al món. “–Ja és alliberat, per la creu de Déu! –va dir. Ho era. Però en vida havia arribat a assemblar-se en tanta de manera a un mort, que no van adonar-se del moment en què finà.” (Dickens, Picwick. Traducció de Carner)

8 Baudrillard, a *El pacto de la lucidez o la inteligencia del mal*, és l'encarnació de l'Angelus novus que veu horroritzat el planeta, sabent que no hi ha marxa arrere. El que diu no és una crítica, sinó expressió del Dolor. Com fer, del Dolor estant? Perquè fins i tot la força sembla contrariada, remisa, sospitant. Diu "Cuando nada viene a interrumpir el curso de la historia, puede tenérsela por muerta, en la medida en que se desenvuelve conforme a un modelo único".

L'ordre és massa quiet per creure-se'l. Cercar al calaix del cos què hi hagi per fer diferentment, per significar diferentment, de manera revolucionària seria; quan diu, Deleuze, fer esdeveniment, em fa pensar en crear situacions, i quines; m'agradaria parlar-ho amb algú, perquè ja ets mort. Vegi's cap 6 de *Le pli*.

A casa dels meus pares, a l'hivern, paraven una taula amb falda per al braser; una mesa de camilla, en deien. Era una taula que quan arribava el bon temps, la desmuntaven i guardaven a un traster sempre ple que estava al terrat. Al braser calia vigilar la carbonissa, de molt a prop, per no intoxicar-se si la combustió no era bona. Hi havia braser malgrat que també hi havia uns radiadors de gas, d'un color blau clar, potser una mica verdós, i amb sortides petites a deu centímetres del terra, que s'apagaven fàcilment: seguien traient gas, també eren perilloses. És per això que, malgrat el fred, no s'usaven. Va ser més tard que varen fer servir estufes de butà. Al bany, crec que usàvem la mateixa aigua per als cinc germans, un rere l'altre. El que més recordo és que un s'esperava, un altre era a la banyera i un que s'estava eixugant; per encalentir l'atmosfera, la mare tenia encès alcohol de cremar en una petita olleta de coure, era una flama blavosa i

ample com mai no he tornat a veure. Recordo que eren freds molt diferents d'aquests freds d'ara.

Allò que havia anat trobant pensava tenir temps per deixar-lo a mans d'algú altre. La fatiga que duc, però, no sé si és allò que m'aparta del desig: bé, de la necessitat n'hauria de dir.

Dimecres passat vam anar d'excursió, d'Espolla a Rabós. La llum de les Alberes m'hipnotitza. Hi anàvem amb l'Iñaki i la seva companya, la Txell, que té un fill adoptat, Vier, molt intel·ligent. Parlem de l'editorial, de l'afirmació d'Àngel Valente sobre JR Jiménez dient que li semblava el més important de la poesia espanyola del vint; a cap dels dos ens agrada el JR; també hem fet endevinalles, alguna glosa; l'Iñaki em demana bibliografia d'ocells per a un company... a la tarda, corregeixo les quatre pàgines del diari que està escrivint Carles Bru de Sala. Vol editar-lo, personalment, malgrat que n'he vist poca cosa, el trobo força interessant, és una mostra de la burgesia catalano-liberal, hedonista, informada, parcial. A més, el Carles és un personatge singular, divertit, terriblement social, és significatiu allò que pugui observar i contar. A l'excursió va sorgir Horaci. He cercat la cita exacta per a l'Iñaki, que me l'ha demanada (el tros en cursiva és el que jo li havia citat):

Credite, Pisones, isti tabulae fore librum

Persimilem, cujus, velu aegri somnia, vanae

Fingentur species, ut nec pes, nec caput uni

Reddatur formae. *Pictoribus atque poëtis*

Quidlibet audendi, semper fuit aequa potestas.

Scimus et hanc veniam petirasque damus que vicissim;

Sed non ut placidis coëant immitia, non ut

Serpentes avibus gementur, tigribus agni.

I per l'endevinalla Dos lluentos, dos punxentos, quatre tripotrapos i un arruixador de mosques; sembla que li ha agradat. Però no m'ha dit res de l'altra endevinalla: si a dues li treus una, te'n queden quatre, que és meva.

Avui han vingut el Manel i la seva companya, la Sònia, estan molt contents amb el pis que han llogat; la Miqueleta també vindrà. Divendres de setmana santa. Menjarem coses de l'hort, faves, carxofes i cebes.

*

“Tota cosa es troba a l'encreuament d'una doble síntesi: de qualificació o especificació, i de partició, composició o organització” Deleuze, *L'île*, p. 134 l'encreuament vindria a ser una mena de plaça d'adjectius on, per a ells, cada Moment els troba en diferents relacions/ és això la diferència? Els adjectius, com a usuaris a la plaça del mercat, en moviment constant; i és d'aquesta manera que dibuixen/creen l'esdeveniment-mercat, és quan la cosa pren sentit, quan la mirem; altrament, ves a saber què eren/son/o seran, com a poc: no en sabrem res, ni quin era el sentit (que és l'existència?). Continua Deleuze: “si la diferenciació son dues formes complementàries, quin és l'agent d'aquesta distinció i d'aquesta complementaritat?” per això, qui mira és qui dona sentit? Donar sentit és modificar l'objecte? La situació? Fer-la? És fer el moment, arriscar el moment, acceptar l'error, la responsabilitat.

“El simulacre no és allò que amaga la veritat, sinó allò que amaga l'absència de veritat” Baudrillard. Què hi ha a la plaça, doncs? O: què ens ho fa creure?

En alienitat, com a normalitat invident. *Ma è tardi, sempre più tardi, Montale.*

“Incapaços d’assumir el pensament (el del món que ens pensa, la intel·ligència del Mal), inventem la solució més fàcil, la solució tècnica: la Intel·ligència Artificial.” Baudrillard. Aquests dies, els mitjans noticien dels perills de la IA. Tot plegat és pensament de caguera. Què volen fer creure?

Precessió, acció d’avançar-se, els profetes, els politòlegs. Precessió, córrer massa i no ens movem!

La buidor del camp és el lloc; l’aire és mera perfusió de soledat, regulació controlada de l’estat d’ànim, la informació s’encarrega de tot. Buidor.

Desesperada cenestèsia buscant-se, com peix que es mossega la cua (se’n diu propioreceptiu saber on són les parts del cos)

Apoptosi, Mecanisme de mort cel·lular programada genèticament que permet l’eliminació de cèl·lules envellides, malmeses o sobreres. Jo, apoptosi accelerada, sempre he estat impacient.

La inconsiderada fragilitat del sentit, amb quina facilitat allò que creïem que volia dir X desapareix completament en aprendre que el seu significat era un altre, i que, nou, qualla sense problema a la memòria; de quina matèria estan fets els pensaments? Hi ha paraules, definides als diccionaris (amb més paraules) i coses. De la relació entre la paraula i la cosa en diem significat o sentit (ara aquí, no les distingeixo). Aquesta relació ha de ser una mena de baf metafísic, puix que ni és física com la cosa l’és, ni gràfica o sonora, física com la paraula. És aquest baf que veig fràgil, que no considerem mai en tant que fràgil, i que massa sovint no sabem com expressar, i que algunes vegades volem fer fora i que ens el vegin, mostrar-nos; i que volta pel cervell també quan

estem distrets. Imagino el meu pensament que em recorda, que pensa en mi i que gairebé mai no m'ho conta.

Puc preocupar-me molt per un pensament, per un pensament que se m'endú a un lluny fosc i complex, ple de coses i racons que mai abans no havia pensat; però davant una mancança de caràcter pràctic, tendim a abandonar el pensament que ens enfosquia. (he afegit això: aturada soferta en això que estava pensant per haver de fer una altra cosa).

Pec. Les bèsties, però, no pequen.
Glopades, el cavall a la boca.

Oposats, el bé i el mal, però és cosa del costum, només; hi ha coses sense el seu oposat, volem dir, que no en tinguin, que no els hàgim inventat? (m'entretinc pensant en l'exclòs) O l'oposició és només producte del llenguatge? Vaig aprendre el mot agràs que significa suc aspre, encara no madur; verol és el color del fruit, del raïm especialment, quan és madur. D'alguna manera, fan referència als dos pols del fruit. No són, però, contraris; separats, potser sí. El temps que descriuen, és en nosaltres només. El temps s'ha refugiat en l'espècie humana.

Senescent, només apareix a l'optimot (curiosament, optimot no apareix a l'optimot). Envellint.

coses: fr - mêmeté n f; it - medesimezza n f; en - sameness n; cat - mateixitat; esp - mismidad

Assegut a l'anar veient. Si em demanaven com estic, és això que respondria; ço és: mêmété, medesimezza, sameness, mismidad, mateixitat: no arribar a sortir.

He demanat a la biblioteca *El silencio del cuerpo*, de Ceronetti; l'he llegit una mica, no m'ha interessat.

Hem plantat quatre tomateres i dues mates d'albergínia; hem tret les faveres, avui menjarem faves.

Ferlosio, segurament, estava de molt mala llet quan va escriure el pròleg de l'edició del Pinotxo per a Alianza Editorial. Text per analitzar i demanar als estudiants per les llengües en contacte.

Hem anat de passeig amb dues metgesses jubilades, la Mila i la Carme, que coneixíem. Amb el seu cotxe fins santa Eugènia. Calor, empitjora la sequera.

El Manel, demà, fa trenta anys; em fa il·lusió, molta. Com em van fer els teus cinquanta, que no hem pogut celebrar. Sé que les celebracions són només un detall, però. Per mi, haver arribat a veure com us fèieu grans ha estat una alegria. Dos anys més, i els trenta de la Miqueleta; m'agradaria arribar-hi i celebra-ho també. Encara que sigui tan senzill o tontet això de les desenes.

Ha trucat el Bru de Sala per dir-nos que vindrà demà, ell només: el seu germà té els antigens de càncer a 73, crec que m'ha dit.

Vindrà a la tarda, haurem de preparar un cert berenar, Vejam. Després del concert de Paco Ibáñez marxa a Begur, on també té casa. No conec el seu germà, però he sentit una gran pena.

Del concert de Paco Ibáñez... apunts? Com a poc: ha estat un privilegi.

[de tant en quant, anoto aquí coses del dia a dia; vull dir que hi soc]

Hauríem de començar a explicar el món a crits si tan lluny estem els uns dels altres; a més, també el món ens és lluny i no podrà ser cosa comuna. El món, per expansió, esdevé un buit on desig retorna i capgira en cruel ironia. A crits, encara que sabent que no poden sentir-nos: hi ha silenci de soroll, com fa la ferralla abandonada.

A Agamben: "la intimitat pot conservar el seu significat polític a condició de romandre inapropiable. Comú mai no és una propietat, només és l'inapropiable." Esdevenir comunal, llavors. Benjamin també ho planteja de la justícia. Jo, més aviat, estic per l'impropietat, arrasar propietats.

Deures:

dibuixar un horitzó de grunys de silencis, un horitzó que comenci als peus, però.

Els falciots, papant; em dol la manera com papen, contrasta amb l'elegància del seu vol.

Com vestir-se per la mort.

“No hi ha cap raó que em mogui a afirmar
que el cos no mor només que quan ja és cadàver”

Spinoza

Quan jo era petit, els capellans deien que havíem d'estar preparats per la mort, que ens podia arribar sense ser notada; aquells fills de puta que també ho són ara, es referien als pecats, però no a la manera d'anar vestits. Sé d'una dona que abans de suïcidar-se es va abillar tan guapa com va poder. Pensant per a mi, procuro ser bastant animalot i puc imaginar-me, com vaig fer un temps, amb banyador, tovallola de platja, ulleres de sol (seria per primera vegada a dur ulleres de sol, a més, quan no m'hi veuré; les contradiccions han estat sempre el meu fort), sandàlies de goma i un transistor on se sentís la cançó de l'estiu passat; perquè no crec arribar a l'estiu. En els temps que corren, d'estiu tècnicament avançat, podria ser per Bluetooth això de la cançoneta (la tècnica altera tot). Penso ara que també podria ser vestit amb granota de fer feina, a les butxaques, eines de tota mena, provisió de tabac i un farcell amb l'esmorzar. Suposo que es deu a la sensació d'haver estat constructor, que és com m'he vist el temps que he viscut; ho he vist darrerament, però, considerant la vida i les coses que he dut i que he fet. I com les perdia, també ho he considerat. Singular, però: no n'he lamentat la pèrdua, només l'he vist marxar a cada ocasió; vida de pèrdues. Perquè, penso, amb el cos què fem, fins a quin moment és el nostre cos, quan el perdem, perdem el dret a abillar-lo? Sempre m'ha perdut l'estètica i el meu cos mort el vull digne en el pas final. M'adono que he equiparat bell i dignitat; hi estic, és això el que volia dir i m'ha sortit de l'ànima i sense pensar-ho. Pot ser

que la meva mort, tota ella s'hi arribi per accident; l'estat del cos no el podria controlar. Els morts per accident queden, crec jo, amb postures ben estranyes, com forçades, postures que, vius, ells mai no farien. Caure per un precipici, ser envestit per un 4x4 són maneres que, de segur, descol·loquen el cos. Algun pic he fantasiejat en ser atropellat per un camió cisterna de gasoil, i que un paorós incendi em reduís a cendra negra. I que el conductor del camió en sortís il·lès, però. Aquest detall del conductor estalvi mai l'he deixat d'incloure. Però són coses poc probables, crec, i veig la mort força més avorrida. A la vegada que sobre el vestit –encara no hi hem arribat– penso en la festa de comiat, que no em voldria perdre i que, per això, la imagino prèvia i al meu voltant i poder fer broma i brindar amb els amics i poder desitjar-los que segueixin bé. Marxar, veient cares alegres m'agradaria. Perquè pel que fa a la dignitat més íntima, per res del món vull que em rondegin desconeguts, menys encara que em toquin i remenin. Un amic el van maquillar. Marxar d'aquella manera, quin horror la darrera imatge que ens deixava. Quan mori, faré mala cara. No la podré evitar; que no pretengui ningú amagar-la, és la meva cara morta (que imaginin els amics com estarà uns dies més tard, si volen, fins que deixarà de ser meva, finalment). De tota manera, no sé si dels cucs o de les cendres. Molt important: allò que sigui més barat. Per gust (és una manera de dir) sense caixa, forat a terra i terra damunt: si em resta, encara que mort, una mica de sentit, tocar la terra per darrera i íntima vegada. Això o allò que deia del camió de gasoil. Són les coses que voldria. Pel que fa a la roba, sospiro per anar traper, espellifat, amb la roba que érem a punt de fer servir ja només com a parracs. Hi ha morts a qui vesteixen amb la roba de mudar, amb sabates i mitjons i calçotets! Cal ser idiota. O morts que embalsamen, més idiotes encara. En pilotes, tampoc m'agradaria.

La mort per desaparició és segurament la més interessant, també la més difícil d'executar (bèstia, aquest mot aquí). Sempre es pensa en el fons del mar, i sempre hi ha el pescador que troba les restes i els mitjans que la proclamen i els forenses que hi remenen; festa per tots menys per al pròfug. Per a una mort per desaparició cal ser molt caut, també, per educació, avisar els amics i família propera, que potser no ho veuen prou clar: el candidat a desaparèixer desapareix perquè no ho té clar, com a ells els passa, però de manera diferent i és això el que haurien d'entendre. La festa de comiat, en un cas com el que dic, fa tota la pinta de ser encantadora, casolana, com una revetlla amb només uns quants amics. Però no em faig il·lusions, encara som massa porucs. A la terra, al camp és de mal amagar-se. Alguna vegada he ideat enginys que descarregarien la terra damunt; les possibilitats de defectes de construcció són enormes, de segur que deixen traces de la feta i no arriben a colgar el mort en la seva integritat (un altre mot salvatge per a aquesta ocasió). Amb un peu, poso per cas, defora, s'hauria descobert on s'havia amagat el difunt i quin allau d'interpretacions no li havien de caure damunt; colgat de paraules, un vertader enterrament, i d'imprecacions. I laments, tants que ja no oblidarien el motiu perquè ploraven: segurament prous per col·laborar a colgar el cadàver, amb paraules i laments. Tot passa perquè no el saben deixar tranquil, abandonat a la mort com fan els esquimals amb els vells, que els deixen arrere i els ossos se'ls mengen. Sempre els he envejat, i si una mort esquimal no pot ser, les consideracions que tinc fetes més amunt, encara que pobres, ja valen. Veig que tot plegat és només una mena de súplica, ves a saber com se les empesquen quan no em pugui defensar. El merder de morir-se el té en exclusiva qui es mor, la gent afegeix llenya al feix; els altres i la seva pena són per fer soroll i afectació. Haurien d'estar-se al marge. Inútil, no

em faran cas. És per això que vull festa, com a succedani, festa en les darreres hores. De la mort sobtada –ara que hi penso– no he dit res; la bona mort sobtada la imagino –se’m perdoni– cardant: un atac de cor com a tercer en discòrdia, exclòs! Per a això cal pagar i no avisar del que li espera. Perquè se’n duria un bon ensurt si no li ha passat amb altres clients. Per a aquesta eutanàsia, l’ideal fora una experta. Ni tampoc hem considerat la mort lenta sia de l’Alzheimer sia de bogeria senil. Conec un metge que creu que és la més dolça, no te n’assabentes. A mi, però, em mata la curiositat per veure com ve, quina planta fa la mort. A més dels de la funerària –lluny aquests– cal evitar els cunyats, els que saben què s’ha de fer perquè al darrer enterrament que hi van anar van veure que... i són capaços d’explicar com s’ha de fer allò que el candidat ha decidit fer i que no respectaran. És el cos, penso, qui s’acomia de l’ànima, que desapareix, cosa que no fa el cos, s’entén que no d’una manera tan ràpida com fa l’ànima; això malgrat els que diuen que se’n va a cel o a l’infern, que d’Hades, n’hi ha molts. La que se’n va és l’ànima, per poder perdre’s definitivament, dissoldre’s; etern vol dir això: ser abandonat pel temps, quedar-ne sense, això és: inexistent. Qui resta sol i abandonat és el cos. Inerme vol dir sense armes, que no es pot defensar.

Per considerar: si l’ànima se’n va, és a dir, si la consciència li fuig, el cos que l’ànima abandona ja no sent. És bonic el verb sentir, el fulminat també el perd. Les neurones suporten els pensaments. Una vegada mortes, els pensaments s’esvaeixen.

Llunyedar, amb el Ramon i l'Iñaki; parlem de l'horitzó, de la forària. He volgut imaginar el llunyedar de l'enlloc, que l'imagino sense vores.

Al tren, un dia abans i des de la finestra: passant veig que hi ha una fàbrica de retrovisors. No són historiadors, però.
Cercar d'on venen “ocasió” i “venjança”

He sortit un moment a l'hort (hem deixat grana per als ocells). Hi ha un pardal que en moure's a salts es veu, i que si no, queda camuflat. Tot d'un plegat em ve al cap, sobtadament, un tros de “poema” de fa molt de temps, més de cinquanta anys. L'anoto perquè m'ha fet riure: alpiste vamos a darle, al comisario para que baile. Temps de coses rares cantant encara a les entranyes de la memòria. Bestieses d'antany, com si no en fes ara.

Ocasió, allò que cau a la vegada, *ob-cidere*; arrel *kad, caure.
Venjança, del llatí *vindicare*; actualment va més enllà.

Existeix l'acríbia; curiosament, d'acríbics no n'hi ha, i això no només passa als diccionaris.

M'haig de demanar per tantes coses... voldria arribar al punt on allò que creia no hi cap. Ésser nu de coneixements, repenjar-me al punt final i mirar, només mirar. Arribar-se a un lleuger esvair-se d'axiomes i esdevenir rara harmonia.

La Maria em contesta: esperit pur, o pur esperit. (No sé què respondre; bàsicament, perquè no sé si soc capaç de no demanar-me per una i altra cosa a la vegada; què pot ser un esperit, per exemple; pur encara és més difícil).

Poder retornar a les preguntes que ningú ja no recorda, esdevenir nua pregunta oblidada, ser amb elles, en el silenci que fan.

El Carles em va dir que el Chirbes patia. Li dic que jo pateixo, m'esforço per no ser antipàtic. Li ha agradat, em diu d'un club de patidors per no ser antipàtics.

Compassió és el concepte que s'hi amaga, el que lliga patir i antipatir. A vegades, la compassió, encara que no entengui què passa, s'acosta al fet i el cuida.

He acabat el primer volum del diari de R. Chirbes, també és el primer diari que llegeixo. No, m'equivoco, ara no hi pensava, el de Kafka sí que l'he llegit. El diari de Kafka, com aquest, conta coses que li passen, però les de Kafka són a un món ben diferent, magmàtic; en un desordre estimulants: t'obre la possibilitat de perdre't, de no tenir on anar a trobar-te. Malgrat la pila de coses que Chirbes comenta i explica del seu dia a dia, amb temporades llargues o curtes sense anotar-hi res, trobes un personatge enter. Kafka és meravellosament difús, escapa obrint espais. Chirbes a les seves entrades explica i comenta les lectures que va fent, les relectures i què hi troba. Això m'ha fet pensar que jo a penes si he guardat notes del que he llegit o del que m'ha passat. En això he estat descuidat, altres coses em serien més interessants.

Què, quina cosa deu haver fet l'escorranc i cap on s'encamina? L'ha sorprès, tan sec; seu a la pols quieta, ombra. Fora fa calor.

Plou, 25 de maig, fort; afortunadament no pedrega –ho dic per l'hort.

Hi ha genialitats que són bàlsam per a aquesta rautija a l'ànima, vegeu: “Maria abaixava el front, i la senyora Carreres se'l guaitava amb uns ulls que semblava que volguessin plorar, movent el cap amb un ritme de vaca decepcionada” J.M. de Sagarra

Al diari, a tres quarts de set del matí: avui fa cent anys Henry Kissinger. M'ha fet tremolar, aquella bèstia encara és viva.

Bonic: “A menudo se ha señalado la profunda unión que existe entre dos bueyes de carga, unión lo suficientemente fuerte como para que la muerte accidental de uno de los animales conlleve la muerte de su compañero. Para expresar esta relación tan sólida y no obstante muda de la simpatía vivida, aun para la pareja humana, los griegos empleaban la palabra συζυγία, comunidad de yugo”.

Maria Lluïsa, besneta de Tomàs de Lloberola, és qui escapa de debò de la família, força més que el seu oncle Guillem, amant de la baronessa de Falset, Guillem també escapa, del laberint, però; perquè, de fet, segueix a la família, només n'és absent, familiarment absent.

Ahir vaig acabar Vida privada, de Sagarra. Encara la veig sensacional.

La Maria té unes cartes de Sagarra amb Lluís Llimona molt interessants. Li he dit que les analitzés, que podria ser un bon estudi. Hem comprat una impressora/escàner per passar-li còpia al Joan de Sagarra, que ens ha demanat.

Tinc massa coses encetades, a mig fer. És probable, però, que sigui només una la que ronda al cap; la resta queda surant en superfície, esperant que un ventet avorrides se les endugui. Ahir vaig llegir-me Lenz, que converteix en dolor l'esdeveniment perdre's. I vaig començar el diari de Musil, serà llarg. I escanejar fotografies, serà llarguíssim.

En sortir de casa, un home m'ha aturat per demanar-me ¿Cómo se llaman esas flores? A unes del jardí del veí es referia. Quan l'he entès, buguenvíl·lees, li he dit. De seguida, però: Cómo ha dicho? Hi he tornat i li he dit si volia que li escrigués. No, no hace falta.

Per mi, Sísif és la figura del desig. Sísif és el constructor, ha oblidat el càstig: fa. El càstig el troba mesquí, ja a l'origen, i a cada pic, al peu de la muntanya, s'eixuga la suor, per tornar fer amunt, enfilar novament, fer anar la pedra cap al cim, decidit. No veig millor imatge per a la creació. Ποίησις

Ser impacient et salva de les obsessions; no t'hi quedes, saltes, passes per sobre. Es poden produir lleus pics de bogeria, com a molt, sovint agradables; mai com a obsessions, però. Un impacient no aguanta una obsessió; és la sort que té.

Al castell. Em fa gràcia que li digui així, que per altra banda deu ser el nom més o menys oficial que té. Al castell, a mitges entre habitable i en obres que mai no poden acabar. Tampoc no sabia com entendre la relació amb Carlos Bru de Sala. Crec que l'interesso, més com a persona que com a traductor. Si ho veiés des d'aquest darrer sentit, no faria justícia al que em sembla que és, una persona a qui la vida dol, essent com és un privilegiat, i amb gran capacitat de viure, de saber viure, d'alegria mai

impostada (bé, tal vegada sí amb els seus pacients; però és a la manera de cobertura, només. Com una mostra de qui és ell i que li escapa, sense pretendre-ho). Ens ha dut a veure les obres de les altres cases que té per allà. Parlem de com endreçar, què caldria fer o com solucionar pegats d'altre temps. El lloc és el que més m'impessiona.

El pendent és breu, va d'un tram del camí a un altre; fa com una petita drecera. Amb un carretó de fusta, petit, i rodes de ferro dels que s'usen per portar d'un lloc a un altre tota mena de paquets, uns nens baixen pel breu pendent. El fregament amb el terra desgasta els mànecs del carretonet i gairebé ja no en queden, d'anses. Els nens no sé si se n'adonen.

Traduir enfer-se o enendinsar-se per ensimismarse; enfer-se, potser per la sonora proximitat que té amb infern; enendinsar-se per com volem el fons de l'infern. Potser optar per absort, absorbint del xumet, construint ipseïtat.

*

Més que buscar, ser-hi; perquè és l'esdeveniment qui ens ve a trobar; de nosaltres només espera el sentit, demana una mena de construcció, que sempre serà provisional, no pot ser d'una altra manera; tenim dret a l'error, tant com a l'instant el tenim. El desig, de quina manera podria intervenir a la construcció si no és perquè ja hi era? Deleuze parla de l'inconscient com a productor. Afegir: l'inconscient, provident, es manté en desordre; intermitències de l'inconscient, bellumes

obertes, relacions de bellumes, que la major part de vegades passen dintre, és a l'enlloc on palpiten els misteris.

Valéry : « la sensation, c'est ce qui se transmet directement, en évitant le détour ou l'ennui d'une histoire à raconter » (necessito que em toquin tant com tocar necessito).

Tenir la proximitat a prop, estaria bé.

Acimar; acimar pèrdues, un forat ple de coses perdudes. No hi caben, ni a un forat tan gran.

L'estupidesa és símptoma de desesper; n'hi ha de desespers conscients, però n'hi ha també d'inconscients.

Dos absurds educats avancen per la catifa. A cada costat, el cor d'aplaudiments, llums que brillen; és una gala.

Quan va sentir la sirena de l'ambulància, va mirar automàticament el mòbil.

M'ha vingut al cap aquest díctic raquític:

Has existit just per fer-te riure.

Ara ho saps i entens les penes.

És la victòria de la ignorància: ens han llençat a un tot (lloc), un simplíssim enlloc (sec), una estranya interioritat cansada (molt).

“A la nostra societat, tot allò que es permet que passi és poc interessant, i una autèntica biografia hauria de preocupar-se més aviat dels fets no esdevinguts” Agamben

18 de juny

Kafka: “No m’amago de la gent perquè vulgui viure tranquil, sinó perquè vull sucumbir tranquil”. Per la meva banda, a més a més, hi afegeixo que si el dolor, tots els dolors i les penes, els mals tots fan tan mala cara, amaga’ls amb tu, que no te’ls coneguïn.

Eleccions, les miro, semblen aire –contaminat, a més a més.
Gairebé no surto de casa, em moc poc. Cansament preventiu.
Diumenge van venir el Manel i la Marta
Dilluns, els resultats de les votacions reflectiran l’atonía ambient.

Obnoxi, exposat, a frec de perill, a escarni; com *homo sacer*, però sembla més, “obnoxi” aparenta més, vesteix l’*homo sacer*. Hi ha mots creguts, pagats de com sonen de rars i d’excloents.

“El universo dura. Cuanto más profundicemos en la naturaleza del tiempo, tanto más comprenderemos que duración significa invención, creación de formas, elaboración continua de lo absolutamente nuevo. Los sistemas delimitados por la ciencia no duran porque se hallan indisolublemente ligados al resto del universo”. Bergson.

Vaig curt de carícies i de paraules.

*Mirar errabund, com els planetes imagino que fan.
De tant en tant, somriuen l’un amb l’altre. Ni de lluny per la mateixa cosa. Malgrat tot i com si fes un salt, es pot passar fora; ser-ne forà és el seu llavors, sortit a un temps abandonat, amagat, i és per amor que, soliu, somriu.*

Si prenem l'expressió “sortir de polleguera” de manera literal, usat en aquesta frase, *el món ens treu de polleguera*, pretenem que hem significat que hem quedat fora, de les maneres del món, del seu ordre, de la seva explicació. També podria dir que la moto, la que ens han venut, ha sortit de polleguera. Oidà! encara no sé ben bé com he caigut o què ha pogut fer-me caure. He hagut d'abandonar la carrera. Els mecànics han recollit la moto aixafada. Jo camino avergonyit i cercant al cos tot allò que tingui ferit.

Seguir un pensament, pensant o mirant-lo, millor, sí, només mirar-lo; amb això n'hi hauria prou. I veure, amb sort, com entrava en carrera amb algun altre pensament que no havíem vist, *folle course vagabonde*, més enllà de l'arreu. Ens sorprendríem veient com es comuniquen les ganes de seguir-seguir i de no perdre's ni d'abandonar-se –passa clares vegades– caurien davant la realitat, decebutos.

L'existència, pàl·lid rumor; i el voldria compartir. Com hem entrat a aquest erm? Damunt, molt amunt i com a pluja fina, em cau el mot caure.

27-agost

Pluja, Llançà. Diumenge. La Maria fotuda des del dinar amb els meus germans, dia atziac, dia celíac.

Ara anirem a la platja. La Maria, la Miqueleta i jo. A un paper em lleigeixo “el món ens treu de polleguera i no tenim on anar”. Aquest matí pensava el mot “desquiciado” me l'he traduït: sense franquícia; però no aconseguixo fer-me riure.

No ha aconseguit prou paciència i sovint, sembla que massa sovint, no pot dissimular la incomoditat que li suposa que li demanin informació sobre el lloc. Segurament, li demanen perquè de ben segur, coneix perfectament tots els entorns, tanmateix l'incomoda que l'interrompin la condemna a què ha estat sotmès, s'estima molt més fer amunt, o avall, segons el cas, procurant de pensar poques coses. De fet, les té prou conegudes, com l'entorn. El més probable sigui que si li demanessin, per exemple, pel nom d'una herba d'allà mateix i que coneix a la perfecció, temi que també acabin demanant-li què pensa, i no sabria què dir.

08-09-23

Feia anys que no ens vèiem. L'Ignasi de Llorens i el seu germà, en Pere van ser estudiants al Voramar; la primera feina com a docent que vaig tenir. El bon record i les vegades que ens hem

escrit m'han fet venir ganes de passar-li el llibre. De fet, ell me n'havia passat un parell dels seus i una mica em trobava en deute. Ha vingut amb un de nou *Del mitos al demos, comentarios al cuadro de la aparición del Mesías al pueblo*, de Aleksander A. Ivánov. Del quadre, no n'he tret massa; d'Ivánov, sí: me n'he fet amic.

L'Ignasi m'ha citat a la seu de l'Antiga Cooperativa Pau i Justícia, temps abans botiga de cartilla i cupons on anaven a comprar la gent de la zona, “dels quatre cantons”, i ara seu de la Sala Beckett.

M'ha explicat tantes coses de mi i que jo no recordava, que encara me'n faig creus! Que jo havia somiat una gota de cera com queia i que em despertava quan m'arribava al nas; que el temps breu del caure havia estat el temps del somni. No hi ha record per al somni que es va desenvolupar mentre queia aquella gota. L'Ignasi ha fet de professor d'història i de filosofia a instituts. Ara n'està fart de la manera com es colla la docència –jo també.

Per a sistemes nous: el barri, a tocar d'arrova Barcelona

En anar cap el tren, l'Ignasi m'ha dut fins al moll de l'os del Clot, passem per una plaça: una mena de residu urbà antic.

Al matí hem anat a la platja; agradable, l'aigua de Garbet exquisida.

Ens veiem amb el Narcís i parlem del llibre *Manifiesto conspiracionista*. Amb la pandèmia, el Kapital ens va mostrar com havíem d'obeir “Tancar tot –em diu– també podia ser negatiu per a l'economia” “El capitalisme –li dic– va fer net; el capitalisme estima la terra cremada: nous negocis”.

Embornal final

Per regla general, confonc oxímoron amb oxímohorror, que més aviat deu ser o faria referència a pena cruixent. I cal ser precisos: la indefinició normativitzada, l'hàbit de la cosa injusta, el cantusseig de la norma no són oxímorons; ni acatar la normalitat per imperatiu legal, per exemple, que és un veritable oxímhorror. Cal provar d'existir per entremig de totes les soledats –a les entr'ombres a penes il·luminades, en tromba– cercant-ensopegant existències i encontres; intercanvis de fluxos. Que sigui l'entremig del caos un infinit punt de fuga; no n'acceptem d'altra, de realitat. Esdevenir oxímorons autèntics, com a condició d'existència.

Tribull és un mot que usa Carner, segons documenta el DCVB. Vol dir batibull, follón. A Mallorca, s'usa trull: en es trull d'aquesta vida... però ja no hi ha, de traüll, sinó calma, albaina, normalitat, grisor.

En temps fotuts, sense tribulls, emergeixen pensaments de saldo i hi ha el perill que es facin dominants, són els pensaments més miserables.

Adamantí no és el mantí de l'arada,
per més que brilla. Me cago en Deu
(Aramantí o saltamantí, no salmantí i enganyar-se!)

La imbecil·litat innocent dels anys 50, 60 no és comparable a la imbecil·litat sense ànima que campa al nou mil·lenni. Encara que ambdues facin fàstic.

Aristòtil distingeix δύνναμις, capacitat d'actuar i βία, la força com a violència. Aquesta distinció desapareix a partir de Galileu. Fa pensar en Deleuze, quan parla de la potència i la distingeix del poder.

Desolat, no terra, no país, apàtrida, devastat; segueix, Dolor.

D'un tros de terra al món que no puc llevar-me de l'ànima en vaig ser senyor un temps. Era un tros de terra no massa gran on les coses són diferents de com les veu la gent que no tenen terra que defensar.

Saltipet és un dels ressorts de la màquina. Cada quaranta-tres segons rep un senyal elèctric que l'avisava per a la seva comesa, i salta, fa un bot breu i precís, d'uns dos centímetres en vertical

L'enginy és arrodonint-se constantment: els diferents ressorts, pel bot, tiren cap enfora, a la vegada que el fan més i més rodó, i també, com es pot imaginar, el fan més i més gran; de manera que pugui anar ampliant el gran buit interior. Tampoc no fa pas massa dies que la màquina està desbordant les parets de l'edifici (s'ha de dir que és causa d'un interès encara més gran). L'afora, vermell fosc, és mat, però no pas prou per impedir que brilli al capvespre sobretot. L'enginy és l'orgull de la ciutat i està aconseguint que el nombre de visitants del buit vagi creixent exponencialment. Podria semblar que els ressorts són tots iguals, encara que només per mil·lèsimes de gest es diferencien; altrament els supervisors no els podrien controlar només pel número, que és el que llegeix i controla l'ordinador central. En engrandir-se, la màquina fa que els ressorts se separin, encara que molt poc, per poder incloure entre un i un altre, un de nou. D'aquesta feina altament precisa, se'n cuiden els enginyers supervisors. La distància entre ressort i ressort creix, com es pot imaginar, però immediatament queda reduïda a la meitat per la inclusió del nou.

De la situació de la dona al territori dels homes.

Entenc per “territori” una certa referència indeterminada i de més extensió o profunditat que el normalment s’entén per “societat”. Societat –la idea– implica normes, regles de comportament –i sociòlegs. A la societat hi ha un cert ordre o regulació que explica i produeix sentit a la vegada que legalitat; mentre que per territori hem d’entendre el sotabosc de l’entrellat “societat”, i doncs, molt més general o de més abast; molt més complex. He dit sotabosc, hauria pogut usar “que inclou clavegueram”; no ens posem, però, extremistes encara.

Si bé hi ha lleis que igualen els drets dels homes i de les dones, al territori les desigualtats, encara que sovint i molt subreptíciament, les masculinitats campen arreu. De manera que “territori” –primer axioma– és *territori mascle*. Segon axioma: mascle i poder són *sinònims*. (l’exquisida brevetat d’un axioma té el seu encant)

La dona es mou en territori mascle. La nova llei, per exemple, del només sí és sí la protegeix: podrà anar més tranquil·la pel territori, que segueix, però, essent mascle. La dona ha de construir el seu territori, que no serà a imatge de l’existent, de poder i de jerarquies; potser llavors trobem les maneres que somiem per a la utopia del comú. La dona, al territori mascle disposa de les armes que els homes han fet per a elles: ser mer objecte de desig i de cacera. Penso en la Lisístrata d’Aristòfanes: el nostre poder és negar-nos al desig dels homes. Certament que van guanyar, em sembla però que les aigües aviat van tornar a l’ordre de la llera. Lisístrata, ara, hauria de dir que s’apartin aquests homes: anem a fer nou territori. Però anem molt a poc a poc.

La idea d’individu és producte; encara que no sabem de què: els humans érem grups, hordes, tribus més tard, bandes en fugida constant. No hi havia individus i les persones eren com a molt

màscares; és a dir, distintius, significats precaris, elements d'un conjunt.

D'aquells temps, del paper de les dones no en sabem res. Més tard, ja entrats al paleolític, potser més o menys, la dona va ser objecte, mercaderia d'intercanvi, de pillatge, bé de producció. S'intercanviaven dones, valor de canvi i valor d'ús; d'abús també. La broma, venint del mar, cobreix el món, que d'alguna manera desapareix com el passat; és la història. Només queden algunes cicatrius que, encara que profundes, ens costen de desxifrar i només són bones per especular acadèmicament.

La relació home/dona ve llastada per segles de submissió, se sap; no és un axioma, sinó una evidència, però és una aproximació generalista. I és de mal erradicar, se sap. És necessari, en primer lloc, considerar els “drets” que els homes pensen que tenen i com funcionen. En primer lloc, considerar que la noció de propietat suposa domini i control, ús damunt la cosa posseïda. La dona, com a propietat, esdevé tan sols valor d'abús. Una dona propietària és igual que un home propietari. “El problema es en primer lugar el del cuerpo –el cuerpo que nos *roban* para fabricar organismos oponibles–. Pues bien, a quien primero le roban ese cuerpo es a la joven: ‘no pongas esa postura’, ‘ya no eres una niña’, ‘no seas marimacho’, etc. A quien primero le roban su devenir para imponerle una historia o una prehistoria, es a la joven. El turno del joven viene después, pues al ponerle la joven como ejemplo, al mostrarle la joven como objeto de su deseo, le fabrican a su vez un organismo opuesto, una historia dominante” Deleuze, *Mil mesetas*, p.278

Allò que a la vegada ens hauria de preocupar o d'interessar seria veure cas per cas, i poder atansar-se i entendre una mica la negror de l'esperit del propietari, el dolor que sent en perdre, la ira que mou, el desig de venjança: l'ha deixat i el buit que queda en el

mascle, saber com el retorça; i de quina manera el seu patiment té justificants, per a ell, és clar. Però quina és la força que els seus arguments tenen, per a ell, és clar. Cada cas de venjança és a la vegada de dolor, l'injust dolor del mascle al laberint del seu territori, territori mascle.

El territori, pel que fa al sexe, és obert, desbordat, en cascada, en continu. Publicitat, *influencers*, tendències, canvis, ràpid. Quina és la imatge que presenten de la dona? A l'anunci d'un perfum, per exemple. No ve determinada per la seva capacitat de seducció, és a dir, d'objecte de cacera, peça atractiva? Perquè això passa al territori. Com el voldríem? On el desig de relació no depèn de propietat? Com una comunitat?

Una feixina és feix de branquillons; enfangada, s'usa per als formiguers. El vencill o vencís és el lligall amb què es lliga la feixina. Curiós ús dels gèneres: feixina, femení; més dèbil que feix. Vencill, masculí, lliga la feixina. Hi ha una sarsuela catalana, Cançó d'amor i de guerra, que, a un dels episodis fa: "Amb quin delit posaries/el seu cor que ara és de neu/dins la fornal i el faries/a cops de mall a gust teu". Mostra petita d'allà on venim. El desig, al territori mascle, conviu malament amb el que s'entén com a propietat, es confon; i si hem pensat que ve de lluny, de tots els sempre que s'amaguen als interiors dels segles, no em veig amb cor de dir si som en una societat amb més sexe i varietats de sexe que mai –i fora útil per aprofundir al problema.

L'actual malestar, la vida injusta –és a dir, la contrària a la bona vida que volia Aristòtil per al ciutadà– procura malestar raonable, i és cosa rara: càrrega que plau no pesa; un malestar que plau? La ciència, sobrevolant, diagnostica: depressió. A un nivell, pobre d'una altra manera: que cal conformar-se i això vol dir: adaptar-se al diagnòstic.

A més, sempre saben trobar causa que tapi. Aquests temps d'ara, la guerra a Ucraïna, colofó de la pandèmia? Malestar raonable, res més; com a recepta: mantenir en bio-control. Malestar que ve de lluny i per al qual i des de fa temps l'Administració procura bio-controlar. Fosca pruija de l'Administració que, accelerant l'atenció al "pacient", tapa: defineix el malestar com a malaltia mental, i vol ser-ne vetllador.

Un aspecte de la bio-política és la capacitat de definició, de construir realitat; darrerament: la salut mental està en perill – conten/canten/trinen. Ja tenim el malestar tapat. Reduir el malestar a malaltia mental comporta el perill a ser tractats com a dement, urbanitzar amb neurolèptics, un nou i potent ordre de sanatori mental, deixen mantenir la revolta com a fantasia o al·lucinació. Per l'altre carril i més o menys a igual velocitat, discorre la participació generalitzada, eficaç.

Enganyar el temps, com enganyar la gana: baixar, però mai no hi toques.

Hi ha un racó del temps –cal mirar el temps, també mirem el riu– insondable és quan feu anys. Avui, tu, Miqueleta.

Escriure arraconat a l'abandó d'un buit, balmat, que és on enviar-se algunes lletres dissoltes –en el trajecte, a més, el més segur és que s'enredin. Per si de cas, me les he enviades delicadament.

Dolor, també passa quan no et veus en el dibuix que l'altre té de tu, i especialment quan pretén amagar-lo –cosa que passa sovint en aquests casos. No reconèixer-se en la idea que l'altre té de tu deu ser una cosa semblant a trepitjar en fals. Tant si és per bé

com per mal el mal dibuix farà estralls, perquè, a més, cal ser molt idiota acceptant l'engany, deixant per bo el dibuix fals, dir-se que ja li està bé: de mantenir l'engany, se'n diu convivència.

Sentir no és un càlcul, sinó la seva causa, encara que no en sigui l'única. Tremolant encara, tempta de mesurar, de si s'ha d'aproximar o si ha de fugir. Com a verb és força especial, també els càlculs calcaris o el pedregós ésser ho són. Pot expressar el fet d'oïr, tant com el de ser afectat: de sentiments en parla. No només és assaig de càlcul respecte de l'imprecís de la cosa sentida –de manera que arracona la persona sentint– també és estranyament. Quan el sentir s'allarga en el temps, pot acabar com a ressentiment o rancor o ràbia: el sentint és a la seva sentina –al racó pudent com a racó de pensar. Per altra banda, és el verb per referir quin és el sentit d'allò que hom vol dir, de les paraules de cada dia i com es volen per a l'ocasió; sentit és diferent que significat, sentit és per al moment, fugaç, d'allò que s'està esdevenint; allò que Kantorowicz anomena *corpus intellectuale o mysticum*. El sentit de la marxa, de l'anar fent, és una altra cosa: una mena d'idiota confiança i acatament.

Parlant, no ens podem entendre: habitem mons diferents. Reconec el meu fracàs: m'havia fet, com els idiotes es fan, il·lusions. Deixem de veure'ns; prou. Va ser com va quedar tranquil.

La democràcia és aire obligat, és un concepte intra-contrari, productor de buit, és una màquina d'autodefensa –soc moderat: una màquina, hauríem de dir, de crueltat social– de qui n'és propietari, és un buit amb què el poder oposa, disposa imatge sempre impossible de concretar; escarafallosa màquina

productora de dictats d'intricades normes, de banalitats de tota mena: buida màquina democràcia, els teus obrers estan innocentment farts. (Cal pensar què sia un punt de vista innocent).

Quan Deleuze, *El pliegue* 34, diu: “Hemos pasado de la curvatura variable al foco de curvatura (del lado cóncavo), de la variación al punto de vista, del pliegue al envolvimiento, en resumen, de la inflexión a la inclusión” cal veure que, al capdavall, es tracta de captures de l'enteniment. La realitat segueix fora; que és una manera de dir. Segueix Deleuze: “¿Por qué algo iba a estar plegado si no es para ser envuelto, puesto en otra cosa?” Ens hem de demanar, però, si l'embolic fixa, dona significat o si apareix com a mer esdeveniment; és a dir, que afecta la nostra responsabilitat. Pensem en l'embolic democràcia i quina cosa ha estat plegada. El risc és si allò plegat, l'esdeveniment, esdevé transcendent, essència. (Cal aclarir que Deleuze està explicant Leibniz)

No em trobo a gust reflexionant sobre els meus sentiments, pesen molt més les coses que hi ha al món; un món que no és empàtic. Tanmateix, afectat de món, hi recaic.

Un estòlid estol de guatlles guarda deforme normes de mones grasses (sovint, dir coses com aquesta neteja penes o).

(apunt) Causa errant, τῆς πλανωμένης εἶδος αἰτίας, és com ho diu Plató. Fins a quin punt o de quina manera podríem usar el terme “causa errant” a què fa referència (Timeu, 48b) també per al deliri, o especialment; si de fet, el començament del diàleg és meravellosament delirant? Delirar, de *deliriare*, literalment, sortir de mare; desvariar, ser causa errant a la recerca de conseqüències –l’origen de desvariar, ah! desvariar per l’origen, envers l’origen o ves a saber –s’entén ràpid: variacions lliures; deliri/desig de variacions–. Per què no sortir-ne, desvariar, delirar quan dins el solc tot era fosc, com no havíem de voler sortir? Voluntat d’eixir. Sabem que ‘delirar’, en malentès, l’idioma corrector, secament és terme per referir-se a la bogeria en general, deliren, atribut per als que abandonen el solc. Solc, de *lois- o *leis-; sortir-ne; el malentès, d’això en diu prohibit, puix que el sentit, diu, és únic. En sentit contrari, sentint doncs, l’expressió *tocar mare*, i salvat! Sortim del solc per anar a tocar mare, marxar de la soledat del solc, de la fila, de la tirallonga de plors, per això el deliri. Que diferent el significat en malentès quan dictamina el deliri i malveu/malfia del dur i costós equilibri en el ser que pretén sortir per guaitar a pler, i amb quina felicitat ordinal la gent d’ordre que parla malentès assenyala els que han sortit de mare. Conillets amagar. Fer existència, delirar, entenguem-nos: construir existència, ser-ne responsables.

El descampat, com a conjunt imprecís, –del pla com a estampat multicolor, doncs– del flux de la indeterminació efectiva estem parlant (és a dir, d’un causant percaçant efectes; se’ls menja), referint-nos a la seva imprecisió d’ontologia somorta, mera expressió d’ignorància consentida. I si incloïa també l’espècie humana (fora un conjunt de tots els conjunts en tant que (in)definit per llei). A la vegada, els analistes pensen quines

possibilitats d'escapatòria hi ha –salí sin ser notada”, o de meta-indefinir-se. Breument: els elements d'aquest conjunt de conjunts se sentirien definits o els caldria, com a remei provisional, cercar sentit en les conseqüències perdudes? Pot un element autonomitzar-se fins a tal punt? Què sinó els definiria i amb quines maneres, si no era pel que tenen perdut?

Deriva incessant de components per la solució, límits arreu i enlloc, d'ambigüitat en ambigüitat, per entre el vast territori, exili. El descampat és el paisatge que calcula/produeix el Capital; la indeterminació del paisatge, valor a l'alça; valor borsari. Podria semblar que ara estic desvetllant metàfores (que tampoc no ho eren) i no: molts com jo seguim estant sota sospita i, corsaris, no tindríem on acudir.

Estacions, sales d'espera, meet point, el Zurich. Quants dies falten per acabar la condemna, per parir, per que la mort arribi. Mentrestant, passeja sense moure's, tal vegada sigui perquè no hi ha temps a la sala, al camp, a qualsevol dels llocs de la desolació, redol d'infinits centres. Fa volar pensaments, qui se l'haurà endut, el temps? i d'aquesta manera, una passa, molts temps. Ara seu a una pedra gran. Podria agafar una revista de la tauleta que hi ha a la sala. De cada vegada tot era més avall.

Animals polítics, els homes; en política, bèsties.

No existeix l'esdeveniment “amagar-se”. L'accídia té les seves raons. El nen corre a la falda de la mare, atemorit. “Pero no se muere tan pronto como supone un perro trastornado.” Kafka 240. Com si demanéssim que se'ns deixés perdre en la bogeria, l'amor.

Jalonar el territori d'una ànima acabada de trobar entre les ovelles. Fer-ne el recorregut. Psicologia. No caos, encara que fos pacífic, preferim el cacaos.

Afeixugat, te pesadesa, pesantor, està cansat, du vida feixuga, trepitjat, afetgegat, ressec. Fa anar el cos amunt, puja no sap com, no mira el que deixa enrere, no gosa mirar, te prou feina a mantenir l'equilibri, i cau sovint, rellisca pel pedram que hi ha solt a un camí d'aquests de cada dia.

Σαρκάζω verb grec per dir obrir la boca mostrant les dents; d'aquest mot ve sarcasme σασκαρμός.

I com a curiositat: σαρκασμοποικάμπτυπτης, xerraire que amb les seves excentricitats fa torçar els pins.

Balafiador de paraules. Dilapidador, més contundent.
Esparpallant paraules, bavant-les.

“...oblida i no sospita que tota vida és un art, que viure vol dir fer una obra mestra de si mateix” Dostoievski (Diari, pàg 40) Uns anys més tard, també ho dirà Foucault.

Ardor, Calasso: “No cerquem el poder, sinó l'ebrietat... per saber, cal abrusar-se”.

Quan recordar es fa de manera distreta, sense ordre; d'un retall a un altre, pel territori del passat, un caos alegre.

De la seva emfisematosa mirada ja ningú no se'n recorda.

Fronomia, phoronomique en francès; a propòsit de l'equilibri; fem-ho nostrat: bonhomia.

Sap que després de la petita volta que fa el camí trobarà una roca on sovint s'asseu una estona per contemplar el poble, una mica avall d'on és. D'aquesta mena de records, alguns animals també en disposen. La manera com s'estan al cervell deu ser diferent, entre els animals i els humans. Una de les conseqüències podria ser que els humans en deduïm el temps, el passar de la natura. I la capacitat de creure que també demà, si fa bo, tornarà a fer el mateix camí, possiblement seurà a la mateixa pedra.

Mitjanit

Tots dos estan estirats al jardí. Ella miola demanant, però el gat de casa està castrat.

Llegint els Diaris de Musil. Aquesta foto n'és contemporània

trencada però, afortunadament-entre-cometes, manté el grup familiar (crec que són els meus avis, amb el meu pare, el Llorenç i el Fernando). La feia servir de punt

per a les notes que acompanyen el text de Musil. A la pàgina 416, diu: “*Hace aproximadamente cuatro semanas vi reírse a un caballo*”. Com era a una altra pàgina que on jo estava llegint, irresponsablement, vaig escapçar la foto per haver un nou punt, per a la 416 i mirar-m’ho més endavant. Això passa quan estàs pensant en entorns animals que no són els nostres. És fàcil, ara, dir del meu entorn i que no cassa amb cap espècie; massa fàcil.

Capacitat de sentiment, sentir amb força; també hi ha capacitat de ressentiment, fa por la gent que n’està dotada.

Aquella història que començava amb un llapis que no sabia escriure i que el van dur a escola, que l’ensenyessin, i que la mestra es deia Maquineta, ara està cansat i s’abandona, cau a la primera ratlla que passa. No vol seguir escrivint.

La màgia atorgant sentit –quina delicadesa– a aquelles coses que no comprenem, sovint, i també a vegades, em fan la sensació que van de la mà del fluir de tot; de l’ordre que no ens preocupem d’entendre, pensava. La interpretació és el que marxa en sentit contrari, el saber oficial i les obligacions totes.

Muere Paul Alexander, un hombre de EEUU encerrado más de 70 años en un pulmón de acero. El estadounidense Paul Alexander, un hombre de EEUU que ha pasado más de 70 años viviendo dentro de un pulmón de acero, ha muerto a los 78 años. Alexander sufrió una poliomielitis en 1952 cuando tenía seis años y la enfermedad le dejó completamente paralizado del cuello para abajo. Una victòria més com aquesta i estem definitivament perduts.

Les comissures també s'anomenen queixos.

La màgia dels dies tan presents com repetits és un ambientador de formes cortesanes, eficaç i constant, és màgia malaia. L'entitat màgia posa sentit i provoca la sorpresa dels espectadors, màgia constant; de la coherència de la realitat, floret de lògica, els responsables titulen la pel·li. La màgia és generosa posant sentit, generosa construint esdeveniments i aquelles coses que en la voràgine suspecta tampoc no comprenem. Adaptar-se vol dir descobrir el sentit de les coses (dient això, em sé malèvolament irònic; inútilment volia dir) on tot és ombra de màgia malaia, repetició del zero.

rest, fistons que queden en fer punta al llapis.

Aquell venedor, simpàtic en el sentit més ridícul de la paraula.

Una idea ocorre al pensament. Per ocurrència entenem el concurs d'imatges de tota mena (no tenen per què estar lògicament relacionades) que configuren un complex neuronal. És característica que les imatges associades es presenten congruentment, *fan* la idea ocurrent:

que s'esdevé "il·luminant" una guirlanda més o menys estesa de neurones. En els primers compassos, una ocurrència es mostra en relació amb multitud d'imatges, la idea ocorreguda es mostra amb una riquesa de relacions i associacions vertiginoses; sovint en diem idea lluminosa, gran idea, etc. que aviat es desintegren. Les relacions entre les diferents imatges poden ser aleatòries, pur realisme.

Ganes d'escriure sobre res de res? negativo, que és com diuen els guàrdia-civils al judici quan els demanen alguna cosa. Preparada resposta, però; això es veu de seguida. Els fiscals també ho fan millor que al començament, i no és perquè vagin habituant-se, sinó perquè amb la tropa s'ho han preparat, salta a la vista, no ens enganyem. Però deia que no tenia ganes d'escriure.

Que lluny estic de tot; vull dir d'entendre. Penso mentre camino pel meravellós desert de nata i mandonguilles; res més evident que la incomprendible existència.

no entendre el món; preferir el marge

Fa feines de reconeixement, i com cada dia, sabrà que res no ha canviat –vamos, Azucena– diu a la burra. No hi ha demble més formós que el que dibuixa Azucena amb el seu trot. Pensa. No paga buscar diferències, tots són iguals.

Si no t'hagués conegut, no podria lamentar-ho.

A casa hem patit un judici. La forma verbal “hem patit”, que no s'ajusta ben bé al temps que fa del judici, indica, però, la proximitat del dolor de l'estranyesa que ens va causar, malgrat que fa ja molts anys. Duem l'estranyesa com a ferida. Sempre m'ha fet vergonya plorar, ara ho trobo natural, però m'amago.

Amb l'agulla de marinar a les mans. Es va aixecar el dia després de la batalla, res no havia canviat.

No sé qui ha demanat a Arrimadas per què no tenia un fill encara. Diego Costa ha estat castigat amb vuit partits sense poder jugar per haver insultat l'àrbitre. Marchena decideix. Jo encara tinc present l'axioma que fa: d'home a home va zero. Quina derrota he seguit per arribar aquí?

Refocil·lar refocil·lant

del codi penant

Les zones prohibides, les zones perilloses, ombres que apareixen de sobte; ombres potser de soroll. El terra es mou, transforma, transfigura; semovent: canvis: les regles de joc són mostra-a-l'instant, mera ombra, sorpresa sota els peus. De totes aquestes coses en diuen entreteniment. Sabem que la paraula "regla" sona a castanyola, i la fan sonar com volen. El següent pas seria demanar-se per què (estem abandonats, però, orgullosos, no reivindicuem un pare que ens guiï).

eixordimerder, soroll de merda

Quan obria la finestra no entrava només la llum, sinó un soroll insuportable de tal manera que l'havia de tancar de seguida. Podia obrir –i tancar immediatament– la finestra unes vint vegades al dia, pel capbaix. Mirant sempre què hi havia.

“Vaig deixar Río Negro i vaig anar cap al sud, a Puerto Madryn. El 1865, cent cinquanta-tres colons gal·lesos van atracar aquí amb el bergantí *Mimosa*. Eren gent pobra que anava a la recerca d'un nou Gal·les fugint de les atapeïdes valls del carbó, d'un moviment d'independència fallit i de la prohibició parlamentària

d'ensenyar gal·lès a l'escola. Els seus caps havien recorregut tot el món buscant-hi una franja de terra lliure que no estigués contaminada pels anglesos. Van triar la Patagònia per l'allunyament absolut i pel clima fastigós; no volien fer-se rics.” He recollit aquesta curiositat simpàtica a la pàgina 33 del llibret de Bruce Chatwin *A la Patagònia*.

Volíem ser una malaltia mental, enganyar-nos si calia; anomalies, irregularitats i sorpreses. Confeti de crítics molt pobres. A la festa havíem arribat com nens; però anant com van les coses, és possible que acabem fugint i amb mal gust de boca.

Votacions; cosa singular, o curiosa, o no sé. Potser interessants per saber què pensem d'alguna situació, una votació pot ser interessant, pot ser d'ajuda per mirar d'entendre's. Saber què pensen els que tens a prop és important si no t'han defraudat massa vegades, si no has arribat a perdre'n l'interès. Anem a la realitat, però:

Votacions; arrasen, anivellen, equalitzen, reparteixen ara-tu-ara-jo la possibilitat de figurar i, a la vegada i sobretot, portar a bon port els negocis dels poderosos.

*

Dit d'una altra manera: el que és fotut no és la por a l'auge de VOX, sinó que l'alternativa sigui “ens rendim, amb la mediocritat ja fem”

Això que anomenen evolució va fent un tira-tira fins que troba alguna cosa, llavors s'hi entreté o potser distreu com per fer temps:, com quan el tren no arriba. És una coherència obligada, o normativa que malda per fer-se estable. D'això, els historiadors en diuen etapes o eres o edats si són molt llargues. Actualment

som al bell mig d'una tensa aturada, que es pretén com a sola coherència.

Del cop de Tejero en vaig saber mentre mirava llibres al Forat del Vent, que és una llibreria. Com que no vaig entendre prou bé què passava, vaig anar a casa i a la ràdio sonava el tuf de què anava la cosa. Haig de dir que la resolució va ser anar a fer el maquis

Quan lo del Tejero, la primera cosa va ser que havia de trobar una arma; allò d'abans em semblava que no, que mai més allò: de les pútrides, ja prou. El país no ha canviat, encara pútrides del funeralíssim Franco. Un malson.

Comprès, com escapar quan et cerquen? Cercat, encerclat, reclòs; marques. Cercar, assetjar, fer voltes entorn, rondejar. No paren, cert; lladren, quan acabarà la cursa?

albarracín, Aínsa, Alquézar, sos del rey católico, valderobles, ansó, rubielos de mora, agüero, calaceite. *Un bon vin rouge se boit chambré.*

–postal i qual:

com cada dia després del primer cafè, entro al paisatge de després de la batalla. Oh, mèdia! La ficció aguanta bé el pas dels dies.

Ser a l'estesa. Sense termes, a-termal. Fred davant la indeterminació. Fred davant la aetermitas.

Ser educat no vol dir ser versallesc; si hi ha porcs, cal dir porcs (si en dèiem marrans, podia tenir altres connotacions), i això que la de Gispert em cau fatal.

Com tothom, dec dur hopa, que era la túnica que es posava als reus en dur-los al patíbul, no me la hi veig. Visc a la soledat de l'horitzó, com a lentitud impronunciable, una mena de sopa.

Observo la distància sense extrems i la manera com rondeja i es repeteix com a mera distància, llunyania a tocar, roba íntima, lloc sense nom, disparitat de mal llegir, abandó uniformant. Si entretanco els ulls, una mica, puc arribar a veure'm en la distància; i ser com tots.

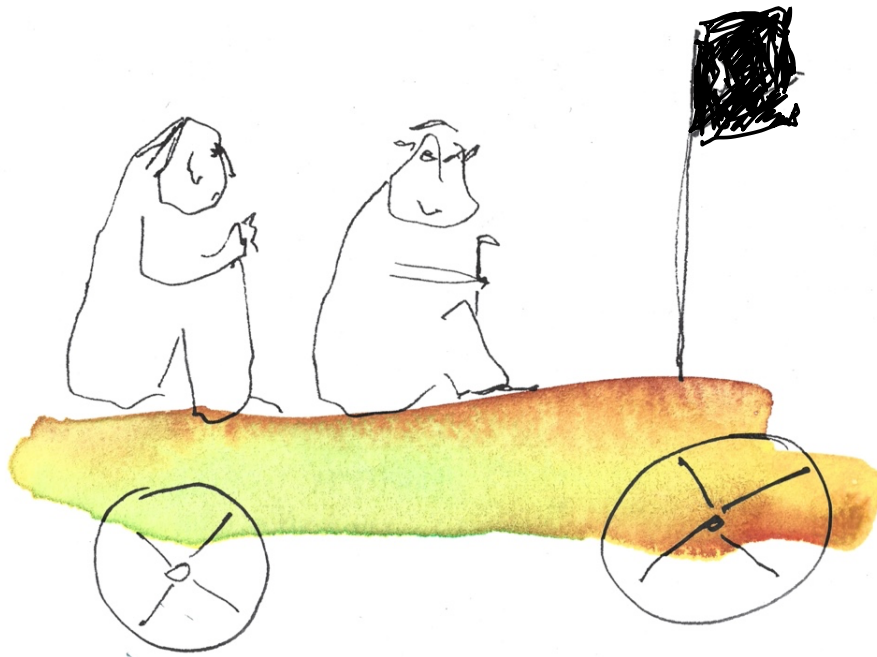
Entenc per *acordats* ["formacions discursives", Foucault; "famílies d'enunciats", Deleuze] l'entrellaçament entre el que és visible i el que és enunciable. Reconèixer "encordats". Veritables nusos (besllums). Els encordadors, intel·lectuals orgànics. "El poder és necessàriament un element informal" diu Deleuze explicant Foucault. Cal afegir que per això la necessitat dels rituals, de les litúrgies. La gesticulació del poder, ah!

Si hi ha aforismes, dels que són esotèrics en diuen adintrismes, i són propers als afo-riscos més extrems. Quan s'editen, cal triar bé les raimes (afo-raimes). Cas a part i tota una altra cosa són els afro-ritmes, gairebé sempre exotèrics o exopobres, que, encara que redundant, és com se'ls coneix, com a forans, que és d'on ve la paraula a-fora-istme.

País normal, no sé què sigui, però m'agradaria; somia bicicleta elèctrica estàtica.

Estremiment/embarbussament (visc de la mà de la pena que fa)

La gallina cega enamorada:
no em veus no em veus, canta.

Peu trencat a sobresalt de mata i degolla profunda, i porn final.

addenda

(on s'inclou un text que vaig passar als estudiants d'audio-visuals com a ampliació d'algunes coses tractades durant el curs i que els podia interessar)

oralidad y memoria

1

Hablamos del origen, pero todo origen no es nada más que un mito. Nunca hubo un origen, para ello se hubiera requerido del tiempo: es éste, el tiempo, ‘conocerlo’, reconocerlo, el que da lugar, más tarde, a todos los mitos, al mito también del origen (y pues, también del origen del tiempo). La creación del significado de ‘tiempo’, su historia, debió ser muy larga.

Frío, hambre o saciedad son sensaciones que no requieren conciencia del tiempo, “agua en el agua”; tener conciencia de ellas supone otra cosa, es extraerlas o confeccionarlas a partir de algún tipo de existencia inmanente, cuando las reconocemos, cuando disponemos de su idea, esto es, de imágenes⁷, cuando las convertimos en ideas, las trascendemos. Las consideramos, entonces, más cercanas al hombre que al resto de los animales, aunque no sabemos bien qué quiera decir esto. De alguna manera, muy vaga, se trata de conceptos. Creemos que los animales no tienen conceptos, o ideas, o representaciones; que sólo sienten.

La característica principal de ‘concepto’ es que se puede recordar, volver a él; esto es, un concepto está fuera del mero fluir del tiempo, es cosa aparte⁸. Imaginemos un concepto

---

⁷ La raíz indoeuropea, *weid-, *ver*, dio en griego εἶδος, *forma, imagen*; y en latín, videō, *ver*. Al hablar de ideas, tenemos en cuenta esta precisión o matiz.

⁸ No es preciso ‘tener conciencia del tiempo’, basta recordar, cosificar un suceso, delimitarlo, para extraerlo del mero fluir temporal; el lenguaje humano no es otra cosa: formular/extraer del tiempo. Todo entonces es pasado que suponemos que en los orígenes participaría de una inmanencia todavía animal. Colli, G. (1996) *Filosofía de la expresión*, Siruela, Madrid, pág. 34 “Un sujeto se representa algo: esto es justamente el conocer. Pero esto nos remite directamente a un tiempo pasado, en el que algo no era

primitivo a la vez que sólo hemos dicho que un concepto es una entidad recuperable. Imaginemos en una horda protohistórica ‘nosotros’ como sensación o proto-conciencia del colectivo. ‘Nosotros’ adquiriendo consistencia como idea o representación del grupo. ‘Nosotros’ se recuerdan, quizás ‘se recuerda’, como unidad, se repiten para recordarse. Se trata de un encuentro, de una nueva manera de existir, de un descubrimiento extraño en el que se encuentran.

En el último apartado de “Un nuevo armazón para la gramática generativa”, de Ray Jackendoff⁹ se exponen las dificultades de un origen del lenguaje, esto es, de la gramática universal, que sea meramente sintáctico. Frente a ello, dice: “Según la mayor parte de las hipótesis sobre la evolución del lenguaje, la etapa primaria habría sido el uso simbólico de la vocalización simple sin ningún tipo de organización gramatical”¹⁰.

---

todavía representación, y de donde ha sido separado para poder ser representado”⁸.

⁹ En Mairal, R. y Juana Gil (eds.) *En torno a los universales lingüísticos*. Cambridge-Akal. Madrid, 2004, pp. 199-243

¹⁰ Habríamos de escribir: o de cómo la sintaxis sólo pudo aparecer a partir de conceptos o ideas, de imágenes y representaciones más o menos complejas del entorno. Pero no estamos preparados para ello; se trata sólo de especulaciones.

Y si así son, la representación ‘nosotros’, que no podía darse si no era por oposición a ‘lo otro’, estructura una imagen supongamos sujeto-lugar; de igual manera, cualquier caracterización de ‘nosotros’ supone una posición sintáctica adjetivo, y ‘lo-otro’, una representación que incluye ubicación, oposición... De otra manera, la G. U. no puede ser producto de otra cosa que de la imagen del mundo, la comprensión del mundo incluye una sintaxis. En este sentido nos aproximáramos a T. G. Bever “The cognitive basis for linguistic”, en J.R. Hayes (ed.) *Cognition and the development of language*. New York, Wiley.

Si bien es cierto que una estructura sintáctica previa a un concepto y sin contenido no parece tener función práctica, nos resulta también difícil comprender un sentido sin estructura. Imaginemos ‘nosotros’ otra vez, aunque solo hipotéticamente como primera idea o concepto o sensación recuperable. Por lo menos, ‘nosotros’ puede significar si y solo si se opone a ‘no-nosotros’; y, casi con toda seguridad, incluye (o puede incluir) alguna característica, por ejemplo, fuertes, o miedo, o hambre. No lo sabemos. En cualquier caso, este ‘nosotros’ hipotético había de pertenecer a una imagen del mundo, una cierta idea o sensación más o menos general de todo lo conocido; ‘nosotros’, entonces, como factor u ordenador: la primera imagen del mundo giraba en torno a un ‘nosotros’, a la autoconciencia del grupo. Un primer orden de las cosas, para que puedan aparecer; aunque siempre en relación unas con otras.

Imaginemos todavía que ‘nosotros’, sensación recuperable, tiene un rasgo, o forma o manera de ser recuperable: si es así, su repetición ha de ser *formular*. La idea de esa primera palabra, ‘nosotros-grupo-los-otros-no’, imaginemos, era un baile, tal vez un baile acompañado de unos ruidos¹¹; no sabemos, pero nos

---

Por otra parte, hay que tener en cuenta que seguramente se condice con las propuestas de Sapir y Worff: a la vez, cada lengua configura los usos del pensamiento. (vid. también *Metáforas de la vida cotidiana*, de George Lakoff)

¹¹ Para Darwin (1984) *Autobiografía y cartas escogidas*. Madrid. Alianza. la canción precede al habla. Por su parte, H. Spencer (Online Library of Liberty - THE ORIGIN AND FUNCTION OF MUSIC. [First p...ctober 1857.] - *Essays: Scientific, Political and Speculative*, Vol. 2) es el habla la que precede. Mithen (2007) *Los neardentales cantaban rap: los orígenes de la música y el lenguaje*. Crítica, Barcelona. Considera que fue a la vez. Puede verse también, J.J. Rousseau, *El origen de las lenguas*, 1Rou (Humanitats) Patel <http://www-scf.usc.edu/~ise575/d/presentations/2->

proponemos comprenderla *de estructura formular*, esto es, que en su *repetición sin cambios* (cambios perceptibles o significativos) se expresaba la idea, más o menos compleja, de ‘nosotros-el-grupo’. La repetición ritual como perspectiva del entorno cambiante.

Solo un sistema formular, de repetición, pudo llegar a constituir una sintaxis. A la vez que habrá de reconocerse que la imagen del mundo supone una estructura: se estructura lo que se percibe, y entonces existe, aunque no sabemos cómo; y esa estructura ¿no es sintáctica¹²? Es más, diferentes sintaxis, tal vez todas muy rudimentarias, pudieron ser afines en su vecindad, esto es, en una vecindad interpretativa: el cerebro humano de entonces, seguramente de un solo grupo, había de ser similar, de estructura similar para todos los del grupo. Un simio tiene un volumen cerebral cercano, pero no se trata de eso ni de que disponga o no de partes del cerebro semejantes a las humanas, sino más bien de que *su* imagen del mundo debe de ser diferente; si fuera como la de los humanos, entenderse sería fácil, como hacemos con un niño, y se podría traducir de un sistema de

---

patel_rajagopal.pdf. Y Patel, Aniruddh (2006) “Musical rhythm, linguistic rhythm and human evolution” en *Music Perception* 24 (1): 99-104. Del mismo autor, Patel, A.D. (2012). *Advancing the comparative study of linguistic and musical syntactic processing*. In: P. Rebuschat, M. Rohrmeier, J. Hawkins, & I. Cross (Eds.), *Language and Music as Cognitive Systems* (pp. 248-253). Oxford: Oxford University Press. Aunque más técnico, Lerdahl, Fred y Ray Jackendoff (1983), *A Generative Theory of Tonal Music*, Cambridge, Mass., MIT Press. Trad., española (2002) en Akal. Y, recientemente, de Ray Jackendoff (2009) “parallels and nonparallels between language and music”. *Music Perception*, 26, 195–204.

¹² ‘Sintáctico’ en sentido amplio; las matemáticas tienen una sintaxis, también la música; pero no en el sentido en el que normalmente se entiende sintaxis como mecanismo específico de un nivel de la lengua.

expresión a otro. De todas formas, conviene distinguir entre la similar capacidad entre simios y niños¹³ para aprehender rasgos estructurales –de un triángulo, por ejemplo– y lo que proponemos: la comprensión o imagen del todo como estructura, lo que normalmente se conoce como imaginario colectivo.

Hay que añadir que el uso formular en la expresión, esto es, su repetición junto con la necesidad de haber de recordarlo hubo de ser, en tanto fórmula estructurada, altamente importante, no sólo como sistema de depósito, sino como potencia superior. Solo así podemos entender el alto valor que la palabra bien construida, la fórmula, ha tenido en todas las culturas, y su pervivencia. Si proponemos una gramática universal, y algún momento, largo o sobrenatural, de llegar a ser constituyente del cerebro, si proponemos un cierto paralelismo (no se nos ocurre una palabra mejor) entre sintaxis y estructura formular ¿no será coherente con ello proponer una imagen del mundo universal, esto es, la de los hombres-con-lenguaje? ¿Qué tipo de categorías son constituyentes del cerebro humano? ¿Qué ha conseguido ser genéticamente un *a priori* común? ¿Qué fórmulas reprodujeron ‘nosotros’ como *a priori*?¹⁴

---

¹³ Arnheim, R. (1979) *Arte y percepción visual*, Alianza Forma, Madrid. p. 60

¹⁴ De alguna manera, se trata de una hipótesis algo distinta de la que propone Jackendoff, que si bien acepta que “nuestros antepasados tenían pensamientos interesantes” y que debió existir una especie de ‘paleolexicon’, con ítems léxicos “que pueden servir por sí mismos de enunciados, como ‘hola’, ‘ay’ o ‘puaf’...”, aquí hacemos hincapié en la estructura formular, que va más allá de la palabra: hemos dicho que podía ser un canto, una danza, un conjunto gestual desconocido por nosotros... Al fin y al cabo, algo más cercano al símbolo que a la palabra. Es más, el origen de la sintaxis, de la estructura del lexicon, del sistema fonológico y

A la vez, entonces, decimos que una fórmula es algo que hay que recordar: la fórmula contiene una sabiduría y es en su reproducción exacta donde se halla su eficacia. La memoria se convierte en imprescindible, motivo de cuidado, de veneración. La memoria proviene de los dioses, de un más allá que la otorga, que la consiente, cede. Es un don. La memoria, para los griegos, fue una diosa. Voces, músicas, gestos e imágenes dispusieron de estructuras formularias, su manera de separarse, de adquirir autonomía, de fijarse como piezas con significado –todo duró mucho tiempo– fue confiado a la memoria. No existió lo oral, sino un complejo gestual y formular que definía al grupo, la horda, la comunidad frente a lo Otro, el exterior del que defenderse, conseguir, aprovechar. Más tarde, se fueron encontrando maneras y técnicas de fijar significados; las pinturas rupestres, los menhires, la escritura. Pero, a fin de cuentas, se mantuvo ese separar del tiempo para expresar sentido, que incluye tiempo propio.

A lo largo de la historia la noción de tiempo ha ido variando. La existencia de la flecha del tiempo, esto es, la realidad del tiempo, parece cosa indudable. Luego, a lo que nos estamos refiriendo es a la manera como entendemos el tiempo, a la idea de tiempo. En primer lugar, hay que decir que esta noción ha ido variando a lo largo de la historia, que el tiempo no existe, por lo que nos parece, para otras especies, que la conciencia del paso del tiempo supuso un cambio probablemente asociado a la aparición del lenguaje, a la capacidad de usar herramientas, esto es, a proyectar, especular, tramar, mentir; y en segundo lugar, que lo más probable sea entender esas primeras aproximaciones al tiempo como sistema recordatorio, como catálogo de hechos, de

---

de todas las interfaces de la ‘arquitectura paralela’ que propone Jackendoff podrían tener su ‘origen’ en estas fórmulas.

prácticas, de costumbres o hábitos. Los mitos serían la manera de conservar y disponer de un tiempo recordado, cosa todavía diferente de lo que pueda ser un tiempo más o menos cronológico o histórico. De la lentitud da cuenta la pervivencia de los mitos.

Se ha propuesto ‘tiempo mítico’¹⁵ para ese período más o menos indeterminado. Una especie de presente que incluye o contiene todo lo pasado: un mito coexiste como arcano diseminado en cada gesto de lo cotidiano. Datar los hechos, ordenarlos en el tiempo debió ser posterior. Las culturas orales disponen de su pasado de manera acumulativa, compartiendo presente, a menudo puede variar según los acontecimientos; se trata de las historias que se cuentan y que explican orígenes, sucesos ejemplares, cuentos... Las culturas escritas disponen de historias, esto es, de interpretaciones que pretenden fijar el pasado. Lo escrito tiene siempre autor, y ese autor tiene intereses.

2

Lo que yo hubiera entendido como lobo no sabría cómo explicarlo en lenguaje humano; no hay traductibilidad entre el lenguaje de los lobos y el de los humanos, y no lleva a ninguna parte comparar, por ejemplo, la manera como los simios se comunican o cómo aprenden vocabulario humano. En principio, se trataría solamente de saber cómo es el imaginario –si fuera posible– de los monos, esto es, cómo de diferente lo es del nuestro.

A la vez, el imaginario humano actual ha ido evolucionando a lo largo del tiempo. Cómo era ese imaginario en el momento en el que los humanos dieron con el lenguaje debe sernos lejano (axioma de extrañeza). La suposición que hemos apuntado de que

---

¹⁵ El concepto de mito y sus imágenes lo veremos más adelante

debió haber una especie de simios que disponía del canto, de un canturreo que les abrigaba, señalaba o diferenciaba del riesgo del exterior dista mucho del acopio de palabras símbolo que propone Jackendoff¹⁶ y la posterior aparición de la sintaxis.

En nuestra reflexión, sólo hemos pretendido entender el valor de un uso del lenguaje cuyo valor no es otro (y eso lo fue ya desde muy antiguo) que el de proteger, definir, relatar, afianzar el grupo. En la actualidad disponemos de manifestaciones así, los himnos, banderas, modas, hábitos, etc. serían, a nuestro juicio, maneras de este uso que debido a su importancia como vínculo social no ha desaparecido.

Es de manera accidental (no deja de ser una manera poco hábil de decir) como apareció el individuo. Si primero sólo hubo grupos, lenguaje humano del grupo u horda, la expresión del grupo, su afirmación (y las ventajas que ello supuso), no fue sino de manera negativa que el “habla” individual hizo su aparición. El individuo es una anomalía, a veces y tal vez por deseo, exquisita. Conviene pensar en la terrible tragedia que habría de suponer para un miembro del grupo su expulsión, ser señalado como a-parte, como no-nosotros, la vergüenza que debió suponer dejar de pertenecer al grupo. Hay que pensar en el desconcierto del miembro que se ha extraviado: lo que pueda ‘decir’ una vez que reencuentra a los suyos, como germen o anomalía de expresión individual. Desde luego que uno solo no alcanza a poder formular como había aprendido a hacer estando en el grupo: la fórmula ya no significaba ‘nosotros’, estando fuera.

No hace falta insistir en que sólo se trata de meras hipótesis. Pero la cohesión social a lo largo de la historia se debe, pensamos, al uso de estos símbolos colectivos, a su repetición, a la sensación

---

¹⁶ vid. Jackendoff, R. (2010) *Fundamentos del lenguaje*, México, FCE. pp. 328 y ss.

de que ellos explican la idiosincrasia del grupo, mantienen la imagen, constituyen el imaginario común.

Da la sensación de que por lo general se intenta entender el origen y desarrollo del lenguaje como si sucediera en un cerebro. Dejando a un lado los problemas que tendríamos para explicar cómo ese cerebro lo enseña a sus próximos, y a la dificultad añadida de hacerles ver el valor de uso de eso que acaba de descubrir, hemos de acordar como más explicativa o verosímil (para nosotros) el sentido y la manera como iba acrecentándose en un grupo que se sostenía en su cantilena. El origen del lenguaje, según esto, debió ser colectivo, producto seguramente del gusto del grupo por expresarse. Expresarse según una fórmula; la identificación de la fórmula con el grupo.

La memoria, entonces es el mecanismo protector; su uso es una seguridad de permanencia. A la vez es una obligación, una especie de cuota de socio.

φ

El radical Indoeuropeo **s(w)e-*, pronombre de tercera persona y reflexivo¹⁷ puede resultar una ayuda en lo que pretendemos decir. Con el término ἦθος, que proviene del radical **s(w)e- + dh*¹⁸, los griegos referían el hábitat propio, también la manera de ser habitual, el cubículo o refugio de animales. De hecho, es la

---

¹⁷ vid. Roberts, Edward A. y Bárbara Pastor (1996) *Diccionario etimológico indoeuropeo de la lengua española*. Alianza Diccionarios. Madrid. Más manejable:

<http://www.etymonline.com/index.php>

¹⁸ vid. Chantraine, Pierre *Dictionnaire étymologique de la langue grecque. Histoire des mots*, s.v. ἦθος

palabra que da origen a ética. La ética¹⁹ son nuestras costumbres, lo que nos define, en nuestro hábitat; quizás, entonces, un nosotros pronombre reflexivo que se autodefine frente al afuera. También, entonces, ἡμεῖς como ‘nosotros’. El grupo se autodefine (se separa-con-significado) de acuerdo a sus características, o a las características de su lugar, o al grupo en tanto *s(w)e-, insistimos, pronombre de tercera persona y reflexivo.

La evolución de ἡθός, ‘cubículo’, a ἠθός, ‘ética’, Havelock²⁰ la considera un paso de “lo concreto a lo abstracto”; es Aristóteles – nos cuenta– quien lleva el término ἠθός a “ética”. ¿Pero por qué ‘madriguera’ es concreto y ‘ética’ abstracto? Abstraer ¿no es conseguir sentido? ¿Está Hesíodo hablando del hábitat (ἡθός) de las Gracias o de sus leyes²¹ (νόμους) y sus costumbres (ἤθεα)?

Es precisamente ahí, en esta actividad de decirse o significarse, donde hemos de ir a buscar las primeras formulaciones. Cuando Mithen establece la hipótesis del origen del habla como musical²²,

---

¹⁹ Ética, en latín, se tradujo ‘moral’, esto es, ‘costumbre’ o ‘hábito’. El uso que distingue moral y ética pretende distinguir entre moral personal y moral colectiva.

²⁰ Havelock, Erick (2002) *Prefacio a Platón*. Madrid, Antonio Machado Libros.

²¹ ‘Ley’ es la traducción más frecuente de νόμος. Sin embargo, νόμος, de *nem- también significaba el reparto según lo habitual. Podría hacernos pensar en orden consuetudinario. Vid, Benveniste, E. (1983) *Vocabulario de las instituciones indoeuropeas*. Madrid, Taurus. p. 56

²² Aparece un problema de precisión: origen del habla, sea esta musical, a gritos, proto-léxica o proto-sintáctica, no significa que en un-de-pronto, súbitamente, aparecieran unos cerebros con gramática. Es por lo que hemos insistido en ese momento largo e impreciso de formación de una imagen del mundo, por lo que hemos reconocido que otras especies deben tener *su* imagen del mundo, por lo que hemos propuesto la intraducibilidad entre especies. Cuando se habla de gramática universal (GU), innata sólo

a nosotros nos da pie para pensar en la matriz o estructura formular de las primeras expresiones de $*s(w)e- + dh$. De hecho, se trata de algo que para entendernos podríamos comparar o cotejar con las fiestas que se repiten cíclicamente, cada año, sea por primavera, al final de las cosechas... Se trata de la expresión de un grupo o pueblo que cumple la finalidad de expresarse, auto reconocerse o juramentarse.

Su reiteración, el sentimiento de repetición ritual, el mantenimiento devoto de cada uno de los detalles, gestos, músicas, etc. debió ser algo básico y fundamental en el mantenimiento del grupo como grupo. Y es ahí donde hemos de ir a buscar el valor o sentido de la memoria, la necesidad de recordar fielmente cada una de la fórmulas²³.

Si nuestra hipótesis no es de todo descabellada, ese ‘nosotros’ conllevó la necesidad de su recuerdo, de su repetición, seguir

---

podemos afirmar que una vez adquirido el lenguaje por la especie sapiens, aquel, el lenguaje, requiere de un componente cerebral que se configura (se desconoce cómo) y transmite genéticamente. Por ello también “los aspectos innatos [del lenguaje musical] se revelarán como principios ‘universales’ de gramática musical” Lerdahl, Fred y Ray Jackendoff (2003) *Teoría generativa de la música tonal*. Madrid, ed. Akal; p. 4 debemos entenderlo como *luego* de su largo origen.

²³ Estamos tratando el aspecto formular como hipótesis en tanto que nos referimos a unos orígenes para los que no disponemos más que de sospechas. Las primeras muestras que se tienen de la importancia de lo formular aparecen a partir de las investigaciones de Milman Parry analizando la obra de Homero. Havelock, en el libro que hemos citado, trata sobre todo del aspecto enciclopédico de la poesía griega. La obra de Ong, Walter J. (2004) *Oralidad y escritura*. México, FCE sigue una línea semejante; de la relación entre estas obras, véase pp. 31-33: “Los griegos de la edad de Homero valoraban los lugares comunes porque no sólo los poetas sino todo el mundo intelectual oral o el mundo del pensamiento dependía de la constitución formularia del pensamiento”.

siendo expresión del ἦθος, conseguir trascenderlo, establecerlo, pues, en un tiempo diferente al momento. Porque también era necesario conseguir la idea o noción de tiempo, en la que cupiera el significado de ‘nosotros’ y su recuerdo²⁴.

En los textos que se conservan de la Grecia arcaica, la secuencia temporal aparece como cíclica, a veces expresándose en genealogías; pero, desde luego, se trata de un tiempo que no es ni lineal ni histórico, sino una especie de presente que mantiene el recuerdo: los mitos que configuran el ἦθος. El pasado al que hacen referencia los cantos, las celebraciones, los gestos²⁵ y los significados de los dioses es un pasado vivo que hay que reproducir: es el rito que constantemente define el ἦθος, el ‘nosotros’.

Pero nos estamos alejando mucho de los “orígenes”. La Grecia arcaica, por ejemplo, es ya muy moderna y los vestigios a que de ella tenemos acceso son, a su vez, susceptibles de infinitas interpretaciones.

Marcel Detienne, al comienzo de su libro *Los maestros de verdad en la Grecia arcaica*²⁶, recuerda que la palabra *Ṛta*, del indoiranio, significa a la vez orden y oración formular²⁷. Se trata del orden que explica el mundo. *Ṛta* es la verdad o explicación de la realidad, el orden, pero también la fórmula que la expresa.

---

²⁴ “l’image du temps, dit Guillaume, n’acquiert une existence propre qu’en vertu d’une abstraction, la plus importante sans doute qu’ait jamais produite l’esprit humain” G. Guillaume. *Temps et verbe*. Paris, 1968, appendice sur « l’architectonique du temps dans les langues classiques ».

²⁵ Detienne, M. (1981) *Los maestros de verdad en la Grecia arcaica*. Madrid, ed. Taurus. El gesto ritual que acompaña la palabra: “El lenguaje verbal se entrelaza con el lenguaje gestual en todo momento”. p. 60.

²⁶ ob. cit. p. 16

²⁷ Ver también Benveniste, É. (1983) *Vocabulario de las Instituciones indoeuropeas*. Madrid, Taurus. p. 297, cap. sobre Thémis

Hay que preservar el orden, con fórmulas colectivas que lo realicen, recuerden. Y para ello se requiere repetir, esto es: recordar. Postularemos que desconocidas fórmulas y rituales colectivos y su actualización fueron expresión de ‘nosotros’. Progresivamente debió poder caracterizarse ese ‘nosotros’, siempre en un presente mítico o ahistórico, aluvional y acumulativo, indeterminado, incluyendo pasado, presente y futuro: al fin y al cabo, lo que se llamó la llanura de la Alétheia; no solo donde estaba la verdad, sino donde era asequible al recuerdo.

A menudo se distingue entre el tiempo mítico y el tiempo tal y como lo entendemos, el tiempo lineal²⁸.

Para ‘hablar’ se requirió primero que nada la memoria, una memoria que poco a poco conquistara o consiguiera recuerdos. Reconozcamos, de momento, una memoria de grupo, quiénes somos, cada uno de los miembros en tanto que componente del grupo. Pero esto no es aún lenguaje: la horda se define a sí misma frente a su opuesto, el afuera, y aparentemente no se diferencia aun de otros grupos animales. La memoria humana lo es de recuerdos, conceptualizaciones, abstracciones y eso supone su desarrollo en el tiempo, conseguir el tiempo; recordar el, en el

---

²⁸ Benveniste, en un artículo clásico sobre el tiempo, no habla del tiempo mítico. Sin embargo, a lo largo de su obra podemos rastrear ese aspecto. También: “La palabra mágico-religiosa es pronunciada en presente; baña en un presente absoluto, sin un antes ni un después, un presente que, como la memoria, engloba ‘lo que ha sido, lo que es, lo que será’. Si una palabra de esta especie escapa a la temporalidad se debe esencialmente a que forma un todo con las fuerzas que están más allá de las fuerzas humanas, con las fuerzas que no hacen estado sino de ellas mismas, aspirando a un imperio absoluto” (p. 66)

tiempo. Son los primeros compases en el proceso de fijar o de ordenar el caos.

El tiempo aparece de la mano de la vergüenza, esto es, la diferencia/exclusión del grupo: la vergüenza de ser rechazado, separado del grupo; la vergüenza originaria tal vez fue la primera expresión de la condición de soledad, de individuado, convertido en individuo, separado, excluido: “la vergüenza es el indicio de una inaudita y espantosa proximidad del hombre consigo mismo”²⁹.

A la vez que la soledad que adquiriría al distinguirse del grupo, el hombre-expulsado-del-grupo debió aprender el tiempo en ella, el tiempo en el pánico del abandono, y empezó a comprender que su existencia abandonada solo podía ser en el tiempo, esto es, fuera del tiempo-recordado, el tiempo común. Pequeños tiempos que cobijan al expulsado, o al que se ha extraviado. Y, a lo mejor, fue el deseo de olvidarse, de volver, pues, al orden de la manada lo que le llevó al lenguaje, esto es, a considerar que las cosas podían temiblemente separarse del tiempo y en el tiempo y convertirse en imágenes, en ruidos y gestos que formaran tiempos propios.

Pero esto solamente es barruntar. Proponer la soledad del excluido, del que se ha perdido, del señalado como afuera indeterminado, es altamente hipotético, y sólo pretendemos utilizarlo para marcar un uso del lenguaje cuya función consiste en mantener al grupo como tal y proteger cada uno de sus elementos, de un uso individual que, a buen seguro, habrá ido evolucionando a lo largo de la historia: si en su origen ser un individuo era algo parecido a una maldición de los dioses del grupo, el concepto de individuo, a la vez que todas sus

---

²⁹ Agamben, Giorgio (1989) *Idea de la prosa*. Barcelona, ed. Península; p. 67

variaciones, ha sido tal vez una de las más bellas construcciones humanas.

Quizás tan solo como vestigios, reminiscencias tal vez a la manera como Warburg³⁰ proponía; lo desconocemos. No podemos saber de qué manera la imagen del mundo, tan aparentemente común, ha ido dando cuenta de cómo era el mundo, cómo se conservaba en los constantes cambios, cómo nos habíamos de comportar, qué debíamos seguir, expresar, repetir para pertenecer a lo colectivo y mantenernos como grupo, cómo no salir, no perderse. Sloterdijk³¹ propone el término ‘esfera’, una esfera de gestos y de sonidos, una *sonoesfera*, una esfera protectora y necesaria, que nos defina como miembros a la vez que nos proteja. Y de este modo, también ahora, en el ruido de los medios³², en los cánticos en un estadio deportivo, siguiendo todos los rituales propuestos por el fluir de las modas, de los grupos, de cualquier conjunto de señales que nos identifique parece continuar con la función del lenguaje de unificar o mantener al grupo como tal. Participar en un ritual colectivo se caracteriza, sobre todo, o casi exclusivamente, por el hecho de participar, es decir, de seguir todos los pasos prescritos, repetir la fórmula; y ahí, no importan tanto los contenidos cuanto el mero seguir ritual de cada uno de los gestos, repetir cada una de

---

³⁰ Didi-Huberman, Georges (2009) *La imagen superviviente. Historia del arte y tiempo de los fantasmas según Aby Warburg*. Madrid. Abada editores.

³¹ Sloterdijk, Peter (2003) *Esferas I*. Madrid. Ed. Siruela

³² “...el altavoz gigantesco de la industria cultural reduplica infinitamente la superficie de la realidad resonando en conversaciones comercializadas y anuncios populares que cada vez se diferencian menos entre sí” Horkheimer, *Crítica de la razón instrumental*, Madrid, ed. Trotta; p.153

las prescripciones. Se trata de cantar, de vestir de una determinada manera, de ejercitar y repetir tal o cual expresión; pero en ningún caso importa qué se diga o se cante, ni qué pueda significar tal o tal otro gesto. Participar, usar el lenguaje a la manera de vínculo social, lenguaje protector.

Y así, cómo no iba a venerarse, cómo no iba a tener origen divino, más allá de lo otro y del afuera, la fórmula, la palabra cantada, bailada, expresada por todos si era la salvaguarda, la protección, el abrigo. La palabra formular, bien dicha, *bene-dicta*, tenía poder, conservaba en su interior secreto el poder.

A la vez que salvaguarda, es fórmula para toda actividad: para juramentarse, para contar historias de la tribu, en los cuentos, en los ensalmos de todo tipo, en el respeto por la forma poética, en los sacrificios³³. Se podría hablar de la potencia de la palabra bien dicha, que actúa en tanto se mantiene resonando en su fórmula. El cantor es sólo un medio señalado por los espíritus o por los dioses. El papel social del cantor en tanto que hábil en el trazo en la cueva, o el que es capaz de recuerdo, de iluminación, de la rima o la danza sagrada. La memoria tiembla en su presente, Mnemosine revela su verdad. Y de ahí, también, la posibilidad de jerarquizar y distinguir: el *homo sacer*, el desplazado, bandido o abandonado a su suerte por una parte y, por la otra, quizá los primeros atisbos de individuo distinguido (no sabríamos cómo llamarlos), el descubrimiento del cuerpo como unidad separada³⁴.

---

³³ Ong: “Las culturas orales conocen una especie de discurso autónomo en las formas rituales fijas, así como en frases adivinatorias o profecías, en las cuales la persona misma que las enuncia se considera no la fuente sino sólo el conducto” (p. 81)

³⁴ Bruno Snell propone las primeras manifestaciones del individuo como tal, es decir, que se distingue del resto del grupo o que se individualiza, en el siglo VII a C. “El desamparo es un motivo predominante de la lírica

Los primeros individuos que aparecieron en el grupo fueron los jefes, los sacerdotes (seguramente la misma persona al principio, no sabemos), los guerreros; todos los que iban a controlar la palabra y sus maneras de formular. Como la escritura había de calificar, clasificar, llevar las cuentas, enristrar las gestas y explicar así, establecer; es probable que el lenguaje fuera sedentario o conservador antes que la misma horda.

Distinguimos dos funciones o usos del lenguaje. Por un lado, un uso con valor centrípeto, de agrupación y protector; tal vez el más semejante al grupo animal. Por otro lado, un uso individualizador que en sus orígenes pudo distinguir según jerarquías, pudo también distinguir al mago cantor, al poeta todavía balbuceante, pero pudo también señalar al expulsado, señalarse en el expulsado. Y debe de haber algo distinto en el valor de cada una de estas vías de individuación

3

"When I use a word," Humpty Dumpty said, in rather a scornful tone, "it means just what I choose it to mean—neither more nor less."

"The question is," said Alice, "whether you can make words mean so many different things."

"The question is," said Humpty Dumpty, "which is to be master—that's all."

Hemos abierto numerosas sendas posibles. Por un lado, la primera distinción: un uso colectivo, que hemos llamado de función centrípeta, y otro individualizador o expresivo. Este

---

personal primitiva, que lleva a los poetas a hablar desde su interior, desde el alma, desde lo más profundo de sus sentimientos" p. 187, pero también de la jerarquía. Vid. Snell, B. (2007) *El nacimiento del espíritu*. Barcelona. Ed. Acantilado

segundo, a la vez, hemos visto que podía tener doble origen; o bien describía la jerarquización en la horda-Humpty-Dumpty, o bien relataba o propiciaba todos los desgarros. Nos mueve la intención de acercarnos al valor de estos usos en la actualidad, a ver qué usos y costumbres tienen por función mantener una cierta cohesión social, qué imágenes, qué dispositivos, qué episteme actualmente es hegemónica. Y si nos hemos ido tan lejos en el tiempo, ha sido para subrayar la distancia, a la vez que la persistencia, y la consiguiente diferencia, el incierto origen, y también la necesaria evolución del imaginario social.

Aunque con fórmulas (y aunque desde nuestra perspectiva nos pueda parecer de más valor no usar fórmulas en la creación; somos más dados a hablar de géneros, estilos), un mago, un cantor, un chamán al verbalizar, componía, llevaba del no-ser al ser; de acuerdo con la expresión platónica³⁵: “la poesía es más que una simple cosa, es toda causa que lleve del no-ser al ser”. A la vez que Platón expulsaba a los poetas de la polis. Fiestas aparte, Platón veía en la composición inspirada, enciclopédica para Havelock, un entorpecimiento a la razón deductiva.

Pero quedan numerosos senderos por seguir. En primer lugar, caracterizar al que genéricamente hemos llamado ‘cantor’; se trata del individuo que se expresa y que, a la vez, expresa el sentir colectivo, el representante. Compárese, por ejemplo, Arquíloco con Homero; esto es, un lírico que habla de sus sentimientos, y un rapsoda que recita (el término recitar, aquí, aúna memoria y composición) una gesta³⁶. Ambos casos, a la vez,

---

³⁵ ποίησις ἐστὶ τι πολὺ: ἡ γὰρ τοι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὄν ἰόντι ὄτρωδὺν αἰτία πᾶσά ἐστι (Platón, *El banquete* 205b)

³⁶ Es importante la crítica al reduccionismo de Havelock que hace Detienne, Marcel (1985) *La invención de la mitología*. Barcelona, ed. Península. “Confinada en la épica convertida en lenguaje primordial, la

hay que distinguirlos del individuo que no es ‘poeta’, y también a los primeros pasos del lenguaje que buscaban la potencia de decirse individualmente tal vez. Cada uno de estos tipos, aparte de ser una manera torpe de referirse a ellos, ha ido evolucionando a lo largo de la historia y, consiguientemente, su significación o papel social.

En segundo lugar, las relaciones sociales están controladas, reproducidas por las relaciones lingüísticas, en sus comienzos, de la mano de la memoria: que “es un saber que procede por reinterpretaciones, pero cuyas variaciones incesantes no son perceptibles en el interior de la tradición hablada”³⁷. De momento, no nos preocupa si lingüísticas o proto-lingüísticas.

En tercer lugar, la manera como se fue constituyendo la estructura lenguaje; de otro modo: cómo se fue construyendo la imagen del mundo y reproduciendo en el lenguaje, más aún, nos debe preocupar sobre todo la interfaz entre lenguaje e imagen del mundo: ¿cómo reflexionar sobre el sentido? ¿y sobre la transmisión de los saberes, o qué debemos entender como organización homeostática de la memoria frente a la memoria a partir de lo escrito?

¿Qué hace el cantor? “El recuerdo que tienen los poetas orales de los cantos que han escuchado es inmediato: no era ‘nada raro’

---

tradición está como petrificada en paradigmas; convertida en estatua, ofrece como espectáculo los modelos de comportamiento socialmente aceptados. Memoria reencontrada pero definitivamente cerrada. Es como si una vez acabada la enciclopedia homérica, a partir de ese momento, entre el siglo VII y la era de Platón, todo el mundo estuviera ineluctablemente obligado a referirse a ella, tanto para lo esencial como para todo lo demás, ya se tratara de fabricar una balsa o de conducirse piadosamente con sus ancianos padres” (p. 41)

³⁷ ibídem, p. 52

encontrar a un bardo yugoslavo que cantaba ‘entre diez y veinte versos de diez sílabas por minuto’ (Lord, 1960³⁸, p. 17). La comparación de las canciones grabadas revela, sin embargo, que a pesar de ser métricamente regulares, nunca se cantaban dos veces del mismo modo. Básicamente se repetían las mismas fórmulas y temas, pero eran hilados o ‘poetizados’ de modo distinto en cada interpretación, incluso por el mismo poeta según la reacción del público, la disposición del poeta o la ocasión, así como otros factores sociales y psicológicos” (Ong, 2004. p. 64). En Mallorca, se llama ‘borrer’ al glosador que ha de contar las sílabas, que no compone de improviso³⁹. No cabe, en la cultura oral, considerar poeta a aquel que no tiene el don de componer, el poder de decir según fórmula: y eso se tiene de nacimiento; por lo menos, siempre así me lo han contado los autores.

Lo que hemos de dilucidar, entonces, es en qué consistía la memoria y en qué podemos diferenciarla de ‘otros’ tipos de memoria. Hemos propuesto como ejemplo una escena de la película *Fahrenheit 451*, de Truffaut, un grupo de hombres y mujeres, a escondidas, son responsables de un libro que han de preservar en su memoria, que han de recordar fidedignamente.

---

³⁸ La cita de Lord pertenece a la cita de Ong: Lord, Albert B. (1960) *The Singer of Tales*, Cambridge, Mass.: Harvard University Press, Harvard Studies in Comparative Literature, núm. 24. Se trata de un problema altamente complejo. Véase especialmente el capítulo 2 de *La invención de la mitología*, de Detienne, y el artículo de Jack Goody http://www.persee.fr/web/revues/home/prescript/article/hom_0439-4216_1977_num_17_1_367717 “En fait, la comparaison des versions du Bagre suggère que l'apprentissage mot à mot, la mémorisation mécanique, l'apprentissage par coeur ne jouent guère de rôle dans la transmission du mythe.”

³⁹ En Latino-América se canta: “Pa cantar un improviso /se requiere buen talento /memoria y entendimiento /fuerza de gallo castizo”

Se trata de una memoria por repetición, como aprender el Corán de memoria, o una poesía para recitar en familia. Este sistema de memoria se podría calificar de mecánica, dependiente de lo escrito; lo más fijo posible. Es decir, se trata de una memoria que imita o sigue los mecanismos de la reproducción escrita. Más arriba, hemos apuntado que la memoria de las culturas orales no era ‘fidedigna’, habría de decir más bien que no repite, sino que, en cada actuación, compone: son las voces, o los dioses, o un poder extraordinario quienes dictan, el cantor se presenta como mero transmisor “Canta, oh diosa, la cólera del Périda Aquiles”, es la diosa quien debe cantar.

Y aún:

“Este conocimiento [la escritura], oh rey, hará más sabios a los egipcios y más memoriosos, pues se ha inventado como un fármaco [φάρμακον] de la memoria y de la sabiduría” (Fedro 274e) La escritura, como sustituto de la memoria, un fármaco; pero la palabra ‘fármaco’, en griego, era plurivalente: medicamento, droga, veneno, encanto, hechizo, remedio. Platón procuró siempre ser preciso. ¿Por qué, entonces, ‘fármaco’? Continúa Platón: “Pero él le dijo: ‘¡Oh artificiosísimo Theuth! A unos les es dado crear arte, a otros juzgar qué daño o provecho aporta para los que pretenden hacer uso de él. Y ahora tú, precisamente, padre que eres de las letras, por apego a ellas, les atribuyes poderes contrarios a los que tienen. Porque es olvido [λήθην] lo que producirán en las almas de quienes las aprendan, al descuidar la memoria, ya que, fiándose de lo escrito, llegarán al recuerdo desde fuera, a través de caracteres ajenos, no desde dentro, desde ellos mismos y por sí mismos” ¿Qué es lo que ‘hay dentro’? ¿Qué es el sí mismo en el pensamiento de Platón si no es la reminiscencia, esto es el recuerdo o memoria? “No es, pues, un fármaco de la memoria [μνήμη] lo que has hallado, sino un simple

recordatorio [ὑπομνήσεως]. Apariencia de sabiduría es lo que proporcionas a tus alumnos [μαθηταῖς, que, desde luego no es ‘alumnos’; ‘aprendices’, sería mejor], que no es verdad. Porque habiendo oído muchas cosas sin aprenderlas [ἄνευ διδαχῆς, sin didáctica o proceso de interiorización], parecerá que tienen muchos conocimientos, siendo, al contrario, en la mayoría de los casos, totalmente ignorantes, y difíciles, además, de tratar porque han acabado por convertirse en sabios aparentes en lugar de sabios de verdad”

Habremos de seguir dando vueltas.

4

Λήθην, en la cita de Platón que estamos comentando, significó ‘olvido’, ‘ocultamiento’, incluso ‘lo que está en letargo’ [λήθαργος]. Su opuesto, ἀλήθεια, la verdad, era a su vez aquello ‘descubierto del olvido’, ‘desvelado’, ‘arrancado de su letargo’. Las letras perderán en el olvido la memoria de las cosas, convirtiéndose en sabios aparentes en lugar de sabios de verdad. ¿Qué valor, pues, para Platón es el de la memoria? Recordemos que Mnemosine era la diosa que dictaba las palabras del cantor arrebatándoles la conciencia: “Pero hay dos formas de locura; una, debida a enfermedades humanas, y otra que tiene lugar por un cambio que hace la divinidad en los usos establecidos. (...) En la divina, distinguíamos cuatro partes, correspondientes a cuatro divinidades, asignando a Apolo la inspiración profética, a Dioniso la mística, a las Musas la poética, y la cuarta, la locura erótica, que dijimos ser la más excelsa, a Afrodita y a Eros.” (Fedro 265 a) Quien hemos llamado cantor es el individuo que en la colectividad tiene encomendada la función de decir la verdad, como mero transmisor. Nos estamos refiriendo, mediante el término ‘cantor’, al personaje genérico (desconocemos con qué

otro término podríamos hacerlo) que construye el repertorio, el catálogo de los saberes del grupo.

Un poco más adelante, Fedro 275d, considera Sócrates: “Porque es que es impresionante, Fedro, lo que pasa con la escritura, y por lo que tanto se parece a la pintura. En efecto, sus vástagos están ante nosotros como si tuvieran vida; pero, si se les pregunta algo, responden con el más altivo de los silencios. Lo mismo pasa con las palabras. Podrías llegar a creer como si lo que dicen fueran pensándolo; pero si alguien pregunta, queriendo aprender de lo que dicen, apuntan siempre y únicamente a una misma cosa. Pero, eso sé, con que una vez algo haya sido puesto por escrito, las palabras ruedan por doquier, igual entre los entendidos como entre aquellos a los que no les importa en absoluto, sin saber distinguir a quiénes conviene hablar y a quiénes no. Y si son maltratadas o vituperadas injustamente, necesitan siempre la ayuda del padre, ya que ellas solas no son capaces de defenderse ni de ayudarse a sí mismas.”

“Siempre y únicamente la misma cosa”. La memoria ha llegado al punto más alto, la memoria se ha reducido a la exactitud, la exactitud en lo representable, la exactitud inmóvil ya para siempre.

Hasta ahora hemos visto que la memoria, sin especificar qué entendíamos por memoria, era característica del lenguaje en tanto que capaz de cosificar o sacar del fluir del tiempo las ideas, las imágenes, las sensaciones; brevemente, apaciguar el barullo originario, el fluir de imágenes que acechaba al que hemos imaginado primer homo sapiens: las primeras palabras fueron de orden; era preciso poner orden, apaciguar el rápido moverse de las imágenes incesantes, disponer, colocar, conjurarse en el orden, un canturreo en la oscuridad que les protegiera. En el texto de Platón, lo escrito, las palabras “apuntan siempre y únicamente a

una misma cosa”, a un mismo significante; la escritura, por fin, ha conseguido el orden. Pero Platón se pregunta a qué precio o, mejor, qué significa repetir.

Repetir lo escrito, letra a letra: reproducir, re-presentar, volver de nuevo sin nada nuevo. Para Platón, contrariamente, la memoria –escrita o no escrita– era la posibilidad de desvelar, en cada caso, el sentido, no la letra; retomar el objeto en sí como algo nuevo. Quizás el sol sea cada día el mismo, pero cada día es diferente.

Y “la repetición no es la generalidad”⁴⁰. Esta es la primera de las distinciones que hace Deleuze respecto de lo que sea ‘repetición’. La generalidad pretende el orden, fijar el orden, clasificar según “el orden cualitativo de las semejanzas y según el orden cuantitativo de las equivalencias”. Y nos parece que hemos de distinguir dos maneras en repetir: reproducir, sea mediante copia, sea letra a letra –¿cómo aprendimos las poesías en Navidad, ante nuestras familias?–, sabiendo bien a qué casilla pertenece, a qué estamento, a qué orden, con qué respeto. Y también, repetir es volver a estar delante, esto es retomar (¿recordar?) estar de nuevo, (re)constituir el objeto en un nuevo acontecimiento, en la expresión de un nuevo acontecimiento, donde cabe la diferencia como sentido singular. Y aunque Platón seguramente llevaba generalidad hasta idea⁴¹, esto es la idea de

---

⁴⁰ Deleuze, Gilles (2009) *Diferencia y repetición*. Buenos Aires, ed. Amorrortu; p. 21. Aunque seguramente de lectura difícil y, en más de un sentido, alejada de nuestra finalidad, vamos a seguir un poco la argumentación de Deleuze.

⁴¹ « Une définition mathématique est capable d’engendrer à elle seule une multiplicité indéfinie d’êtres, tous ceux qui obéissent à la loi exprimée par la définition. Il y a entre ces êtres et leur modèle une espèce de rapport de causalité, celui du cas particulier à la loi, de l’imitation au modèle. Si c’est

lo bello, de caballo, de cada objeto para reconducirlo a su generalidad o definición, nosotros descendemos (procuramos no movernos de la cueva) y pretendemos tomar la singularidad, lo singular en el momento, entender la imagen recordable y que, sin embargo es nueva cada vez. Contrapuesta a la postura de Platón, el punto de vista estoico consiste en “considerar en el ser mismo [esto es, no en relación a la idea] su historia y su evolución... El ser, entonces, será considerado no como parte de una unidad superior, sino como unidad en sí y centro de todas las partes que constituyen su substancia y de todos los acontecimientos que constituyen su vida. Será el despliegue de esta vida en el tiempo y en el espacio, con sus continuos cambios” continúa Bréhier.

Los conceptos, las generalizaciones, las leyes se basan o asientan en la letra, en lo escrito, hay que fijarlas; mientras, el sentido deviene en el acontecer constante, en su instanciación, justo cerca de donde aparece o puede aparecer la diferencia⁴². La ley es visible: dicta la forma, las maneras de cumplirse. Lo particular se expone, aparece en su realización, en sus continuos cambios. El riesgo que supone la postura estoica estriba en la

---

bien ainsi que Platon se représentait le lien entre l'Idée et les choses sensibles déterminées par elle, nous ne le rechercherons pas ici. Il est possible qu'il ait cherché à introduire dans ces Idées plus d'activité et de vie qu'il n'y en a dans une formule mathématique » Bréhier, Émile (1970) *La théorie des incorporels dans l'ancien stoïcisme*. París, ed. Vrin ; p. 3

⁴² Cabe añadir que la repetición, aunque “no puede ser reemplazado” como un término de una igualdad, “Siempre es posible ‘representar’ la repetición como una semejanza extrema o una equivalencia perfecta” Deleuze (2009:22) Tomemos como ejemplo la aplicación de la ley, la celebración de una fiesta tradicional, el recitado de una poesía, un ritual. Aunque a menudo se trate de representaciones cuya razón es un ‘hay cosas que siempre se han hecho así’ y que los actuantes sean incapaces de notar las diferencias.

falta del concepto como asidero o explicación, se halla sin orden ni ley. Llevémoslo más lejos: si concebimos el sentido, la imagen que nos hacemos de cualquier cosa, aun dando por cierto que el soporte de la idea o de cualquier imagen sea neuronal, esté en un mármol o en un relato, en una fotografía o un TBO, el sentido ¿qué es o cómo existe si no es en un territorio mental? ¿y qué se puede entender por mental? ¿podemos llamar a lo mental ‘emergencia a-física’ y preguntarnos qué queremos decir?

Fijémonos en que si por un lado ‘todo fluye’, si las imágenes, las ideas, todas esas emergencias ‘a-físicas’ las aproximamos a una existencia singular, esto es, a su ser en el acontecimiento, a la vez: hemos insistido en la necesidad del grupo por pacificar los flujos, de ralentizar el medio hasta precisar conocimientos, leyes, generalidades. Tal como si el equilibrio se hubiera de dar en esa interacción. Por un lado, la fragilidad del sentido, por otro la necesidad de su fijación. Es por lo que hemos remarcado la singular necesidad de la memoria en su doble vertiente: lo que debe recordarse en tanto repetición y lo que se pretende recordar vía representación, de catalogación a veces, de disposición.

Y es de las dos maneras, por ambas vías como se acumula a lo largo del tiempo un conjunto de saberes generalizantes a la vez que un conjunto de ‘obras’, de ‘imágenes’, de ‘ritos’ –todos entre comillas– singulares.

Aquí ha de jugar, seguro, un papel importante el cantor, que debió de tener sus avatares, formas y variantes, maneras nuevas a veces, expresiones distintas según qué ocasiones o tipos de jerarquías encontrara. Vamos a considerar un cantor hipotético: uno que supo pintar las figuras de una cueva, o bailar proyectando su sombra con arte; fue aquel que tuvo el arte de componer melodías (qué ridículas nos parecen las valoraciones actuales sobre su primitivismo: llegamos a decir cosas como

‘proto-lengua’ o balbuceos o ensayos!). Al paso del tiempo, se acumularon canciones que relataban lo sucedido, lo que habían explicado según fuerzas exteriores, a veces enemigas de la horda, a veces protectoras. Y aparecieron dioses, historias, cuentos, mitos; a menudo, en griego, a ese conjunto se le consideró fantasías, mitos, logos; esto es, obras, objetos. Hemos de postular que si el uso predominante fue de carácter colectivizador, el cantor entonces sólo podía ser un representante, voz de todos, el que sabía y, mimado por los dioses, era capaz de expresar el sentir colectivo, los hábitos del grupo. Nosotros estamos muy lejos: la idea del artista actualmente es algo que tiene pocos siglos.

El cantor es el que dice, el que tiene el arte donde las imágenes toman forma. Estamos todavía lejos de poder explicar el significado del sujeto emisor, que se expresa, se dice, y también todavía lejos de poder reflexionar sobre la relación o continuidad entre lo que consideramos artista y lo que consideramos hablante.

Leer una imagen.-

De momento, tenemos una imagen, muchas. Hemos supuesto que algo tomaba cuerpo en un canto, por ejemplo, o en una pintura. Aquello sucedía en un momento, más o menos largo; ahora no importa, algo así como una celebración o instancia nueva, como repetición. Esa imagen, cuyo soporte físico la retenía para el grupo, adquiriría sentido común en su actuación. Debíó haber un tiempo en el que cada momento era sólo un momento, esto es, era su sentido, su acontecer. Estamos esquematizando, más bien adelgazando la hipótesis, porque desconocemos cómo se pudo conseguir que el sentido de un momento fuera equiparable, mínimamente equiparable, a otro y estableciera una semejanza a la vez que unas diferencias, un embrión de concepto u otra cosa, algo muy simple que relacionara dos imágenes. En la cueva de

Chauvet la proliferación de las cabezas de caballo (desconocemos por qué) ¿no incluían ya la idea de caballo?

¿El concepto ‘caballo’ ya es general, para todos los caballos? ¿Podemos suponer un tiempo anterior donde cada caballo era sin concepto, sólo caballo-sin-palabra, sin significado, pura existencia en el momento? Si apuntamos tan vagamente hacia ello, es para poder considerar cómo, para nosotros, ‘caballo’ pertenece a una definición en la que se reconoce y que a la vez impide o dificulta verlo en sí: puesto que lo refiere siempre al concepto general.

Tomemos en consideración el ritmo, quizás el trote, todavía momento, se avino en la reproducción para dar con la forma, con la reiteración de la forma, quizás sólo vislumbrada. La percepción o sentido del palpito convocando la imagen. La primera idea, ‘nosotros’ referidos en un ritmo, en un palpito que apaciguaba y congregaba. El ritmo tal vez como embrión de la sintaxis, sin

apenas otro sentido que el momento; momento en el que debía acontecer la fórmula. Y así el grupo podía ser, o verse o reconocerse; da igual⁴³. En el libro *Del ritmo en el lenguaje*, de Agustín García Calvo, casi en la introducción y acorde al ritmo también del pensamiento, se puede recitar: “Y, sin embargo, no menos clara es la evidencia de que, en algún otro sentido, por el contrario, es el ritmo en el lenguaje algo más primitivo y general y acaso previo a las palabras y gramática y al sistema de la lengua: en el sentido de que en el balbuceo del infante de cuatro o cinco meses, donde no parecen jugar para nada gramática ni vocabulario, está ya jugando el ritmo, o que de las canciones o poesías extranjeras conocemos el ritmo antes de conocer la lengua, o que, en fin, el ritmo del lenguaje parece ser sin más la aplicación a la producción lingüística de algo mucho más vasto y general a lo que obedece todo aquello que se percibe temporalmente, en el tiempo, como suele decirse, o tal vez mejor dicho, constituyendo el tiempo.”⁴⁴

¿Qué responsabilidad o parte pudo tener/tiene el ritmo en la confección de un concepto, de una imagen? Porque el ritmo no pertenece a lo general; el ritmo se da en la instancia. El ritmo es un acontecer, es compás del sentido. La danza, el canto, también la poesía fue lo que mejor, con más verdad, reproducía el acontecer, conseguía sentido. No puedo de otra forma imaginar el respeto, la veneración por lo bello, el cuidado por la forma si no es en tanto que estas maneras de hacer decían la verdad, perpetuaban el orden o la imagen del mundo. Decimos

---

⁴³ « Les rythmes sont la part la plus archaïque dans le langage. Ils sont dans le discours un mode linguistique pré-individuel » Meschonnic, Henri (1982) *Critique du rythme*. Dijon-Quetigny, ed. Verdier ; p. 100

⁴⁴ García Calvo, A. (1975) *Del ritmo del lenguaje*. Barcelona, ed. La Gaya Ciencia; p. 10

‘perpetuaban’, aunque sólo fuera una sensación: en cada instancia, el sentido es nuevo en tanto que se repite, se reencuentra. Y a esta necesidad de perpetuar se había de sumar el pánico a perder, esto es, a olvidar. No nos podríamos explicar el número de recursos y técnicas para fijar en una imagen la imagen.

Hemos puesto, en una práctica, en consideración el ritmo narrativo de una película: el ritmo del orden establecido frente al desorden que acontece al protagonista, casi sin quererlo; entendamos, desorden frente al orden establecido; un contrarritmo entonces. Como causa de los acontecimientos que se van a suceder, con otro ritmo. Somos capaces de entender cómo esos cambios de ritmo intervienen en el significado de la historia; como si fuera imposible el sentido ajeno al ritmo.

Por el momento, nos hemos referido o supuesto imágenes y sus ‘soportes’ físicos, como la fórmula y el ritmo, que los tratamos como componentes en el cerebro; qué sea ‘imagen’, a la par que aquellos ‘soportes’ de los que hace uso, es algo que habremos de considerar con más detalle. Resulta que hemos predicado de las imágenes su legibilidad; ¿qué queremos decir? Porque una imagen tiene una lectura distinta de un texto escrito (además, las imágenes son anteriores a la escritura). ¿En qué sentido? Un escrito remeda o sigue la pauta lineal del habla, por lo menos de cómo consideramos su apariencia: por regla general, entendemos que un texto sigue un hilo o línea, que tiene un principio y que acaba, como discurso; que está delimitado por unas pausas; que trata de algo, simple o múltiple –el tema–, y que desarrolla como predicación –o rema, y también comentario–. El gesto lineal de la lectura de un escrito es diferente a la dispersión o posible aleatoriedad de la lectura de una imagen: “El significado de las imágenes se encuentra en la superficie. Se aprehende con una sola

mirada, si bien así permanece superficial. Si nos proponemos profundizar en el significado, es decir, reconstruir las dimensiones abstraídas, tendremos que pasear la mirada por la superficie, dejar que la explore.”⁴⁵

No es solamente el gesto lector, disperso, en lo que Flusser denomina ‘escaneo’ de la imagen lo que diferencia escritura de imagen. Sobre todo, nos han de interesar las relaciones entre los componentes o las partes, cada rincón, de una imagen: no son relaciones ordenadas, el orden lector de una imagen es casi por completo dependiente de la mirada, algo así como más ‘cercano’ al carácter a-físico de lo mental: una imagen construida se lee igual (o casi, no lo sabemos) que una imagen ‘natural’; aunque sabemos que la imagen del mundo, que tomamos por natural, es construcción cultural, consiste el sistema de representación propio del animal que habla. Para Flusser, el espacio-tiempo propio de la imagen “no es otra cosa que el mundo de la magia”, un mundo en el que todo se repite: en la linealidad del tiempo histórico, nada se repite y “todo tiene causas y consecuencias”. La imagen se halla entre la causa y la consecuencia: no ha dejado de ser todavía causa, aún no es consecuencia; a la vez es causa y consecuencia, en espera, pero no necesariamente de manera secuencial.

Volvamos. Como se recordará, tomamos la imagen de un objeto, nos colocamos ante la “paleta de Narmer”

---

⁴⁵ Flusser, Vilém (2001) *Una filosofía de la fotografía*. Madrid, ed. Síntesis; p.11

Obviamente, lo primero fue contextualizarla, siglo XXXII antes de nuestra era, uno de los primeros jeroglíficos que se conservan... Y más cosas por el estilo. Pero nos pareció que lo que más resonaba era la sensación de extrañamiento o de lejanía, esto es, nuestra dificultad para leer esa imagen, como si el orden del mundo que supusimos que expresaba nos fuera ya ajeno. De otra manera, como si no fuera ya una repetición o mantuviera la potencia de repetir (ritualmente, tal vez) su sentido, sino únicamente su ubicación en un museo. A la vez que la lejanía, la imagen 'paleta de Narmer', imagen de un objeto, vimos que explicaba diferentes historias: la paleta que era sólo soporte (y sus relieves, soporte de historias), la habíamos convertido en imagen; aunque de museo, el objeto 'paleta' asumía las distintas nuevas narraciones.

Tomamos entonces un par de reproducciones de Vermeer (no olvidemos que dijimos que no eran *pinturas de Vermeer*, sino reproducciones). Se trataba de dos imágenes que podíamos catalogar como instantáneas, casi en sentido fotográfico.

Los protagonistas han sido sorprendidos, interrumpidos en la clase de música que estaban realizando. Vimos que éramos incapaces de no leer la escena, de comprender que, aunque sólo reflejara un instante, una clase de música supone un tiempo que, como en música, busca caer, su cadencia o conclusión, completarse, como una cadencia o conclusión en la tónica, una cadencia de quinta, perfecta; el momento, así, se convertía en un presente que recogía la totalidad de la clase, la partitura entera: la instantánea se desplegaba en una historia. Aunque también en un museo (The Frick collection), la escena nos parecía más cercana que la paleta (seguramente, de más fácil interpretación), y también más cercana al estilo de numerosas instantáneas fotográficas. Fue por lo que insistimos en cómo una instantánea se desarrollaba al mirarla. Y así, tal vez una imagen existe como tal porque la miramos, la leemos, la incorporamos, la

interpretamos. ¿No se llama intérprete a quien ejecuta la partitura? Una instantánea se mantiene en equilibrio para poder caer o llegar a su final, en la tónica, donde se recoge, donde luego de haber sido desplegada, se repliega.

El equilibrio de una imagen se puede comparar al de cualquier otro texto; también un texto escrito se despliega hasta llegar a su final. Pero una imagen no tiene final: no lo incluye, se incluye o se define en sus límites físicos, en su superficie. La textura, la sintaxis de una imagen no sigue un orden de lectura, no tiene un comienzo o un final. Incluso en las pinturas que contemplan un hecho histórico o de carácter mitológico. Cómo cuentan las imágenes. Nos habríamos de preguntar por qué vemos al auriga de Delfos en carrera

Índex

Esbós de pròleg	3
2018	5
El no-res	9
2019 pajarillo libertario. Distreps a la ment A.	43
2020	65
2022 Enfilall	67
Del règim estabulari com a nova estructura social.	78
2023	119
Com vestir-se per la mort	128
De la situació de la dona al territori dels homes.	144
Addenda	163